

4. หน้าที่ของเจตคติ

Oskamp, S. (1977: 4) Triandis, H. C. (1971: 51) และศักดิ์ สุนทรเสณี (2528: 11) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของเจตคติได้ 4 ประการดังนี้

4.1 เจตคติช่วยในการปรับตัว (Adjustment Function) การที่คนเราจะมีเจตคติต่อสิ่งใดทางใดนั้น ก็เพราะว่าสิ่งนั้นจะนำเราไปยังจุดมุ่งหมายบางอย่างได้ ถ้าสามารถบรรลุถึงจุดมุ่งหมายนั้น ๆ ได้ เราก็จะมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น แต่ถ้าเป็นสิ่งที่ขัดขวางต่อจุดมุ่งหมายของเรา เราก็จะมีเจตคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น เจตคติทำให้เราปรับตัวเข้ากับสังคมได้ โดยบุคคลจะปรับตัวเข้าหาสิ่งที่ตัวเองคาดหวังจะได้รับประโยชน์หรือพึงพอใจ ในขณะที่จะพยายามปรับตัวออกห่างหรือหลีกเลี่ยงในสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา

4.2 เจตคติช่วยป้องกันตนเอง (Self-Defensive Function) เจตคติต่อบางสิ่งบางอย่างจะช่วยป้องกันตัวเองได้ คือ การที่คนเราเชื่อในบางสิ่งบางอย่างแบบบิดเบือน หรือพยายามหลีกเลี่ยงความจริงอันไม่น่าพึงพอใจ หรือปกปิดความจริงบางอย่างซึ่งจะทำให้ตัวเองรู้สึกสบายใจขึ้นเพื่อเป็นการรักษาภาพพจน์ของตนเองโดยใช้กลไกป้องกันตนเอง (Defense Mechanism)

4.3 เจตคติช่วยในการแสดงออกถึงค่านิยม (Value-Expressive Function) ทั้งนี้เพื่อแสดงว่าเราเป็นคนแบบใด มีความคิดอย่างไร หรือมีค่านิยมอย่างไร เป็นเสมือนภาพสะท้อนของความเชื่อและเอกลักษณ์ของบุคคลนั้น ซึ่งบุคคลจะพยายามมีเจตคติต่อสิ่งต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของตน

4.4 เจตคติช่วยก่อให้เกิดความรู้ (Knowledge Function) การใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว ทั้งสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต และจะต้องสามารถคะเนได้ว่าสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นจะเป็นอย่างไร ต้องสามารถคิดและแก้ปัญหาเล็ก ๆ น้อย ๆ ได้

5. การแสดงออกของเจตคติ

เจตคติของบุคคลมีทั้งเจตคติที่ดีและเจตคติที่ไม่ดีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด สมศักดิ์ สินธุเวชญ์ (2522: 11) ได้กล่าวถึง การแสดงออกของเจตคติมี 3 ลักษณะ คือ

5.1 เจตคติเชิงนิมานหรือเชิงบวก เป็นการแสดงออกของบุคคลในลักษณะที่พึงพอใจ เห็นด้วย ชอบ สนับสนุน ปฏิบัติด้วยความเต็มใจ

5.2 เจตคติเชิงนิเสธหรือเชิงลบ เป็นการแสดงออกของบุคคลในลักษณะที่ตรงข้ามกับเชิงนิเสธ เช่น ไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ยินดี ไม่ร่วมมือ ไม่ทำตาม

5.3 เจตคติที่เป็นกลาง เป็นการแสดงออกของบุคคลที่ไม่เป็นทั้งเชิงนิมานและเชิงนิเสธ แต่อยู่ระหว่างกลางไม่เข้าข้างใดข้างหนึ่ง เช่น รู้สึกเฉย ๆ ไม่ถึงกับชอบหรือเกลียด

6. คุณลักษณะของเจตคติ

เจตคติเป็นนามธรรม เป็นการแสดงออกที่ค่อนข้างซับซ้อน ซึ่งเป็นการยากที่จะวัดเจตคติโดยตรง การสังเกตเป็นวิธีหนึ่งที่ใช้ในการศึกษาเจตคติ โดยการเฝ้ามองและจดบันทึกพฤติกรรมของบุคคลอย่างมีแบบแผน แล้วนำข้อมูลที่สังเกตได้ไปอนุมานว่า บุคคลนั้นมีเจตคติต่อสิ่งนั้นอย่างไร นอกจากนั้น ยังมีการใช้วิธีการสัมภาษณ์ วิธีหนึ่งที่เป็นที่นิยมคือ การใช้แบบสอบถามซึ่งจะเป็นแบบวัดที่สร้างตามเทคนิคต่าง ๆ แตกต่างกันไป (สงวน, 2528: 88)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอน

1.1 งานวิจัยในประเทศ

อุษา ภูมิ (2535) ทำวิจัยเรื่อง ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนประถมศึกษา กับชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสมุทรสาคร ได้ผลการวิจัยว่า ลักษณะของชุมชนมีส่วนกำหนดความร่วมมือของสมาชิกในชุมชนต่อการทำกิจกรรมร่วมกับโรงเรียนประถมศึกษา โดยสมาชิกในชุมชนเกษตรกรรมให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมมากกว่าชุมชนอุตสาหกรรม ซึ่งเพศ วัยของบุคคล รายได้ และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับระดับความร่วมมืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.00, 0.00, 0.03 และ 0.02

นริวรรณ พรหมชุม (2537) ทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน ในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจนจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นโครงการวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ดำเนินการวิจัยในช่วงมกราคม 2534-ธันวาคม 2537 ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับปัญหาในการมีส่วนร่วมของกรรมการศึกษาว่า กรรมการศึกษาส่วนใหญ่ขาดความรู้เกี่ยวกับงานและบทบาทของตน ไม่มีเวลามามีส่วนร่วมและมีแต่ถูกขอบริจาคทรัพย์สินของส่วนปัญหาของกรรมการศึกษาเกือบครึ่งหนึ่งคือ ผู้บริหารโรงเรียนไม่ให้โอกาสในการมีส่วนร่วมและขาดความร่วมมือจากประชาชนเวลาไปติดต่อกับ

กรมวิชาการ (2539 ข) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษา มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนน้อย เพราะขาดการสนับสนุนด้านวัสดุ

อุปกรณ์และงบประมาณ ตลอดจนวิทยากรท้องถิ่นบางคนมีความเข้าใจในการถ่ายทอดความรู้ค่อนข้างน้อย สำหรับสถานที่ที่เรียนอาจให้นักเรียนไปเรียนที่บ้านของปราชญ์ท้องถิ่นได้

1.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Snanchit Sukontasap (1978) ทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในโรงเรียนชุมชนและประสิทธิผลของโรงเรียนในประเทศไทยพบว่า ปัญหาที่ขัดขวางการเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนชุมชนคือ การขาดแคลนด้านอาคารสถานที่ การขาดแคลนบุคลากรโดยเฉพาะบุคลากรด้านวิชาชีพ ความไม่เพียงพอในเรื่องงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ ความไม่ยืดหยุ่นของหลักสูตร การไม่เปลี่ยนแปลงวิธีการสอนของครู การขาดการประสานงานกับชุมชน การขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ความยากจนของประชาชนในชุมชน และความไม่สะดวกในการติดต่อสื่อสาร นอกจากนี้ยังพบว่าการเข้ามามีส่วนร่วมในระดับตัดสินใจและการเข้ามาสนับสนุนโครงการมีอยู่ในระดับปานกลาง โดยการสนับสนุนด้านการเงินมีความเด่นชัดมากกว่าการสนับสนุนด้านอื่น ๆ

Foster, S.E. (1993) ทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท (MA) สาขาบริหารการศึกษา เรื่อง ประเภทของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง: ผลกระทบต่อการจัดลำดับคุณภาพของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียนสามารถแยกเป็น 2 ประเภท คือ (1) ผู้ปกครองที่เข้ามาในโรงเรียนและอาสาทำงานต่างๆ ในโรงเรียนหรือเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ในการประชุมสภาที่ปรึกษาของโรงเรียน ซึ่งผู้ปกครองประเภทนี้จะมีผลต่อนักเรียนในทางอ้อม (2) ผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนโดยการช่วยนักเรียนทำการบ้าน หรือช่วยทำโครงการให้กับนักเรียน ซึ่งผู้ปกครองประเภทนี้จะมีผลต่อนักเรียนโดยตรง

Brittle, L.V. (1995) ทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก (EDD) สาขาบริหารการศึกษาซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ โดยมุ่งศึกษาทัศนคติของผู้บริหารในระดับประถมศึกษาต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียนของผู้ปกครองในมลรัฐเวอร์จิเนียผลการวิจัยพบว่า โดยทั่วไปแล้ว (1) ผู้บริหารมีความเชื่อถืออย่างมากต่อการที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน และผู้บริหารรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของตนที่ต้องสร้างสิ่งนี้ให้เกิดขึ้น (2) เพศของผู้บริหารไม่มีผลต่อทัศนคติเรื่องนี้ (3) ผู้บริหารที่มีอายุน้อยจะสนับสนุนให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมเป็นผู้สอนพิเศษที่บ้าน (home tutors) และเป็นผู้ร่วมเรียน (co-learners) กับเด็กในปกครองมากกว่าผู้บริหารกลุ่มที่มีอายุมากกว่า (4) ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการสอนระดับประถมศึกษามีความเชื่อถือต่อผู้ปกครองทั้งที่มีฐานะต่ำ กลาง และสูงว่า มีความสามารถในการมีส่วนร่วมในโรงเรียนได้เท่าเทียมกัน (5) อาจารย์ใหญ่ที่จบวิชาเอกการประถมศึกษาจะสนับสนุนอย่างมากให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับการกำหนดนโยบาย การเป็นผู้สอนพิเศษแก่นักเรียนที่บ้าน และการเป็นผู้ร่วมเรียน โดยทั่วไปอาจารย์ใหญ่จะสนับสนุนให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมใน

การตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ การวางแผนการเงิน และเรื่องเกี่ยวกับหลักสูตร มากกว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการประเมินบุคลากร และการจ้างงานบุคลากร

Long, J. (1995) ทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก (EDD) สาขาบริหารการศึกษา เรื่อง การแสดงภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนประถมศึกษากับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในโรงเรียน การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบการแสดงภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่ใน โรงเรียนประถมศึกษาสามลรัฐมิชิแกนที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในโรงเรียนในระดับต่ำ กลาง และสูง ผลการวิจัยพบว่า การแสดงภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาระดับการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียนที่ต่างกัน โดยภาพรวมสำหรับ อาจารย์ใหญ่ที่มีประสิทธิผล ผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียนอยู่ในระดับสูง แต่ในส่วน ของตัวแปรด้านลักษณะของโรงเรียน จำนวนปีที่ เป็นอาจารย์ใหญ่ วิธีการฝึก ประสบการณ์ใน การเป็นผู้นำเพื่อได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ตัวแปรเหล่านี้ต่างไม่ได้ส่งเสริมต่อ ความแตกต่างในการแสดงภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่ ส่วนตัวแปรเพศของอาจารย์ใหญ่กลับมี ความแตกต่างกัน โดยอาจารย์ใหญ่เพศหญิงมีการแสดงลักษณะผู้นำที่ส่งเสริมให้ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมสูงกว่าอาจารย์ใหญ่เพศชาย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียน การสอนของโรงเรียนพอสรุปได้ว่า การที่โรงเรียนเป็นสถาบันของชุมชน ตั้งขึ้นโดยชุมชน และเพื่อ ประโยชน์ของชุมชนโดยตรง โรงเรียนและชุมชนจึงมีบทบาทต่อกันและกัน บทบาทของชุมชนที่มี ต่อโรงเรียนได้แก่ การกำหนดทิศทาง เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ของโรงเรียน การจัดการศึกษา ร่วมกับโรงเรียนแทนที่จะสนับสนุนแต่ด้านทุนทรัพย์หรือแรงงาน การพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นหรือชุมชน และการเป็นแหล่งทรัพยากรแก่ โรงเรียน แต่จากการดำเนินงานที่ผ่านมาและการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ชุมชนยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมมากเท่าที่ควร ส่วนมากจะให้การสนับสนุนด้านทรัพย์สินของ มากกว่าด้านอื่น ๆ การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นลักษณะที่มีการตั้งเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของ การพัฒนาโรงเรียนหรือการศึกษาไว้ก่อนแล้วจึงระดมปัจจัยนำเข้า เช่น ความคิดเห็นของชุมชน เงิน วัตถุ แรงงาน เวลา เป็นต้น จากชุมชนมาทำให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ก่อน ชุมชนจึงเพียง สนับสนุนให้ความร่วมมือหรือปฏิบัติตามความต้องการของโรงเรียนเท่านั้น ซึ่งผลกระทบของ การขาดการมีส่วนร่วมในระดับที่เหมาะสม ทำให้การศึกษาเป็นสิ่งที่แปลกแยกไปจากชุมชน ประชาชนไม่รู้สึกรับเป็นเจ้าของ หรือต้องรับผิดชอบต่อการดำเนินงานของโรงเรียน ส่งผลต่อการขาด โอกาสในการระดมสรรพกำลังในชุมชนที่จะนำมาใช้ดำเนินงานทางการศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ในการพัฒนาการศึกษานั้น ควรให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดและวางแผน การศึกษา เพื่อให้คนในชุมชนยอมรับแผนงานดังกล่าว และต้องให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมใน

การพัฒนาหรือจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของท้องถิ่นหรือชุมชนด้วย เพื่อมุ่งหวังที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ จึงศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียนชุมชน วัดหนองโพและโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนม เพื่อจะได้เป็นข้อมูลพื้นฐานนำไปพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนม ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของชุมชน

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้

2.1 งานวิจัยในประเทศ

ฉวีวรรณ พูลนาผล (2535) ทำการวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม พบว่า บุคลากรไม่เพียงพอ งบประมาณไม่เพียงพอและได้มალำช้า เอกสารหลักสูตรไม่เพียงพอ การสร้างเครื่องมือทดสอบ วิธีสอนการผลิตและการใช้สื่อการนิเทศที่ไม่เป็นระบบ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการนิเทศและบุคลากรไม่เห็นความสำคัญ

สุชาติ บุญฤทธิ์ (2538) ได้ศึกษาถึงสภาพการใช้หลักสูตรท้องถิ่นของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ศึกษาในเทศก์จังหวัด/อำเภอ และครูผู้สอนมีความเห็นว่า ในส่วนของการนำหลักสูตรไปใช้ที่มีการจัดกิจกรรมโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางนั้น บางกิจกรรมในแผนการสอนที่นักเรียนปฏิบัติไม่ได้ เนื่องจากมีปัญหาด้านการสื่อสาร ขาดเอกสารค้นคว้าสำหรับครูและนักเรียน และยังพบว่า ขาดบุคลากรในการติดตามผลการเรียนการสอน มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารบ่อย นโยบายไม่ต่อเนื่องทำให้ปัญหาและข้อบกพร่องของแผนการสอนไม่ได้รับการพิจารณา ครูผู้สอนไม่ใช้แผนการสอนอย่างจริงจังและไม่เห็นความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่น

มณฑิชา ชนะสิทธิ์ (2539) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา ในโครงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยภูมิปัญญาท้องถิ่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลาพบว่า การนำหลักสูตรไปใช้ในด้านบริหารและบริการหลักสูตรเรื่อง การจัดบุคลากร จะพิจารณาจากผู้มีความรู้ความสามารถเป็นผู้รับผิดชอบ การจัดเตรียมบุคลากรใช้วิธีการพูดคุยส่วนตัว ในเรื่องเจตนาของหลักสูตร ส่วนการบริหารและบริการหลักสูตรพบว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนเป็นผู้จัดบริการวัสดุฝึกปฏิบัติ ซึ่งจัดหาโดยให้นักเรียนนำมาจากครอบครัว จากชุมชน และจัดซื้อด้วยเงินงบประมาณของโรงเรียน แต่ส่วนใหญ่จะมีปัญหาในเรื่องการขาดแคลนงบประมาณ สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกที่โรงเรียนจัดบริการคือ สถานที่ปฏิบัติกิจกรรมในโรงเรียนซึ่งครูผู้สอนจะติดต่อเป็นการส่วนตัว ด้านการจัดการเรียนการสอน

การทำแผนการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้จัดทำแผนการสอน เนื่องจากไม่มีเวลาและดำเนินการจัดทำเป็นเอกสารโครงการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใช้การปฏิบัติ การสาธิต และการบรรยาย โดยปราชญ์ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรบางเนื้อหา และเป็นวิทยากรเมื่อนักเรียนศึกษานอกสถานที่ ส่วนการวัดและประเมินผลใช้วิธีการสังเกต ตรวจผลงาน ในด้านการส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตร การประชาสัมพันธ์หลักสูตรใช้วิธีการประชุมผู้ปกครอง การบอกเล่าของนักเรียน และการพูดคุยกับชาวบ้านเป็นกลุ่มย่อย ซึ่งไม่มีปัญหาใดๆ ในการดำเนินการ ส่วนการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร ใช้วิธีการพูดคุย ให้คำปรึกษา และสังเกตการสอน โดยผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการนิเทศ ติดตามผลการใช้หลักสูตร

หัตถยา เจียมศักดิ์ (2539) ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง หัตถกรรมในท้องถิ่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า ท้องถิ่นต้องการให้จัดการเรียนการสอนเรื่อง เครื่องปั้นดินเผา เพราะเป็นงานหัตถกรรมดั้งเดิมของท้องถิ่นและได้ทำแผนการสอนเรื่อง หัตถกรรมในท้องถิ่นที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นจำนวน 6 แผน ผลจากการใช้หลักสูตรท้องถิ่นดังกล่าวทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นักเรียนมีความกระตือรือร้นให้ความสนใจในการเรียน กล้าที่จะซักถาม และแสดงความคิดเห็น มีความสนุกสนานในการเรียน และนักเรียนยังมีความเห็นว่าการเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นดังกล่าวมีประโยชน์ต่อตัวเอง เพราะสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

ลัดดาวัลย์ โพธิ์สุวรรณ (2540) ได้ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการของผู้ที่อยู่ในสถานศึกษาและชุมชนในการจัดหลักสูตรท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาไม่เคยมีการจัดหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนม เนื่องจากขาดบุคลากร อาคาร สถานที่งบประมาณ และผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องการให้บุตรหลานเรียนต่อในระดับสูง ตัวผู้บริหารครูผู้สอน และนักเรียนส่วนใหญ่ ต้องการให้มีการจัดหลักสูตรท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนม โดยครูผู้สอนให้เหตุผลว่านักเรียนจะได้นำความรู้ไปช่วยแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง และนักเรียนอาจจะนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมต่อไปในอนาคต ส่วนตัวนักเรียนให้เหตุผลว่าเป็นการเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนม และนำความรู้ไปประกอบอาชีพเสริมได้ สำหรับตัวเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีปัญหาเรื่อง การผสมไม่ติด เต้านมอักเสบ โดยที่เกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการในเนื้อหาเรื่องการผสมเทียมและการป้องกันโรค และยังต้องการให้โรงเรียนในระดับประถมศึกษาจัดหลักสูตรท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนมให้แก่บุตรหลานของตน

บุญเรียง ขจรศิลป์และคณะ (2540) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษา และนักเรียน นักศึกษาในอำเภอโพธารามเกี่ยวกับ

การพัฒนาหลักสูตรที่เอื้อต่อการพัฒนาการเลี้ยงโคนม ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม โดยเฉพาะปัญหาจากโรคต่าง ๆ ที่เกิดกับโคนม จึงต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมขึ้น เพื่อให้บุตรหลานของเกษตรกรได้มีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม สามารถช่วยแบ่งเบาภาระของครอบครัว ปลุกฝังให้บุตรหลานรักในอาชีพการเลี้ยงโคนม และสืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนมต่อไปในอนาคต ในด้านความต้องการของสถานศึกษาระดับระดับต่าง ๆ ในชุมชนพบว่า สถานศึกษาในทุกระดับต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมขึ้นในโรงเรียน และนักเรียนนักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการให้มีการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมในโรงเรียน โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมที่พบคือ การขาดแคลนบุคลากรที่มีความชำนาญ การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณในการจัดการศึกษา

2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Binda, K. (1989) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผู้บริหารกับการนำหลักสูตรไปใช้ โดยการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบกระบวนการนำหลักสูตรใหม่ และหลักสูตรฉบับปรับปรุงไปใช้ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และแบบสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารต้องสนใจความต้องการของนักเรียน มีการจัดสรรเวลาและทบทวนหลักสูตร จัดเตรียมวัสดุ สื่อการเรียนการสอน รวมทั้งรูปแบบการสอน มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง การบริหาร และการเตรียมการเป็นผู้นำ รวมทั้งตัวผู้บริหารเองควรมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก มีการให้คำปรึกษาก่อนการนำหลักสูตรไปใช้โดยวางอยู่บนพื้นฐานของนโยบายส่วนกลาง ทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการอ่าน การเขียนดีขึ้น การให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นการพัฒนาอัตมโนทัศน์ของนักเรียน

Atjonen, P. M. (1994) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น: ความคิดเห็นและประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และการนำไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อติดตามการพัฒนาและการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ ระหว่างปี 1984-1993 อธิบายถึงประสบการณ์และความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับรูปแบบการนำหลักสูตรไปใช้ และการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในระบบโรงเรียนจะทำให้ครูมีภาระงานเพิ่มขึ้นและเป็นประเด็นนำไปสู่การตัดสินใจ จากมุมมองเกี่ยวกับวิธีสอนเห็นว่าหลักสูตรเป็นเครื่องมือของครูที่ใช้ในการสอน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นครูที่สอนตามหลักสูตรเป็นเวลา 2 ปีการศึกษา การมีส่วนร่วมในหลักสูตรมีผลต่อการมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร การจัด

เตรียมสิ่งเร้าที่มีอิทธิพลต่อการทำงาน และมีการเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความรู้สึกต่องานของตนเอง

ปัญหาหลักที่พบก็คือ การขาดแคลนทรัพยากร กระบวนการทำงาน และขาดวิธีการที่เหมาะสมเมื่อสิ้นสุดการดำเนินการตามหลักสูตร หลักสูตรควรกระชับรัดกุมในการอธิบายจุดมุ่งหมาย และเนื้อหาของการสอน ครูควรมีวัสดุหลักสูตรและมีการพัฒนาสื่อการสอนเพิ่มมากขึ้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ในโรงเรียนพอสรุปได้ว่า การนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในโรงเรียน มีงานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องใหญ่ ๆ 2 งาน คือ (1) งานบริหารหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย การเตรียมบุคลากร การจัดครูเข้าสอน การจัดตารางสอน การจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่ผู้ใช้หลักสูตร การนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร และการประชาสัมพันธ์หลักสูตรแก่ผู้ปกครองและชุมชน และ (2) งานสอน ซึ่งประกอบด้วยการวางแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน การนำหลักสูตรไปใช้นั้นเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และเกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน ซึ่งจากการศึกษาเอกสารและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ในโรงเรียนยังมีปัญหาทั้งในด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน ซึ่งส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าหลักสูตรจะพัฒนาไว้อย่างมีคุณภาพดีเพียงใดก็ตาม หากไม่ได้นำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะไม่เกิดประสิทธิผลแก่นักเรียนเท่าที่ควร

ด้วยเหตุนี้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม จึงควรมีการศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอน ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรีเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม และปัญหาในการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่นในเรื่องดังกล่าว และจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. งานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน

3.1 งานวิจัยในประเทศ

ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ (2539) ได้วิจัยพัฒนารูปแบบการประเมินผลการเรียนโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ครูผู้ร่วมทำการวิจัยเป็นคณะทำงานของโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จังหวัดกระบี่ที่รับผิดชอบสอนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 คน และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 7 คน ใน 8 โรงเรียน ที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ใช้เวลาทำการทดลอง 1 ภาคการศึกษา ผลการทดลองพบว่า การประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงาน

สามารถนำมาประเมินผลการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ใน ป.02 ได้ นอกจากนี้ ยังใช้แฟ้มสะสมงานมาประเมินเพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของคะแนนภาคปฏิบัติในการสอบปลายภาค และการสอบปลายปีได้อีกด้วย ผลต่อครูผู้สอน ผู้สอนมีความเห็นว่า รูปแบบการประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงาน สามารถใช้ในการประเมินความก้าวหน้าและความสามารถตามสภาพจริงของนักเรียน สามารถเก็บเป็นหลักฐานเพื่อการพัฒนาตนเองของครูและนักเรียนได้ ผลต่อนักเรียนคือนักเรียนส่วนใหญ่ชอบการประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงาน เพราะมีความยุติธรรม ให้โอกาสในการปรับปรุงความก้าวหน้าของตนเอง และนักเรียนยังมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนของตนเองด้วย

ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์ (2539) ได้ศึกษาการประยุกต์รูปแบบการใช้แฟ้มสะสมงานของนิสิตในการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียน เพื่อกระตุ้นการพัฒนาตนเองของนิสิตโดยเลือกทำการศึกษาในวิชาการประเมินโครงการทางการศึกษา ซึ่งเปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษาในภาคต้นปีการศึกษา 2539 มีนิสิตลงทะเบียนเรียน 27 คน ในช่วงแรกผู้สอนได้แจกคู่มือการเรียนซึ่งประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของวิชา สังเขปเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน รายชื่อตำราและเอกสารประกอบการเรียน การประเมินผลการเรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน และเกณฑ์การกำหนดระดับคะแนน โดยให้นิสิตจัดเก็บผลงานและบันทึกต่างๆ ในแฟ้มงานเพื่อใช้เป็นหลักฐานการประเมินตลอดภาคเรียน ซึ่งนิสิตสามารถปรับปรุงผลงานในแฟ้มงานเพื่อรับการประเมินได้เมื่อสิ้นภาคเรียน ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะทางวิชาการ และพฤติกรรม การเรียนของนิสิตอยู่ในระดับที่น่าพอใจเกือบทุกคน และครูผู้สอนเองก็ได้รับสารสนเทศในการปรับปรุงการสอนของตนในหลาย ๆ ด้านด้วย

สมชาย มิ่งมิตร (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการประเมินจากแฟ้มสะสมงานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยให้นักเรียนมีการจัดทำและเก็บงานต่างๆ ในแฟ้มสะสมงานของตน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดชิ้นงานคัดเลือกชิ้นงานที่จะนำมาทำการประเมิน ให้โอกาสในการปรับปรุงชิ้นงานต่างๆ ให้ดีขึ้น นอกจากนี้ ยังให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์และทำการประเมินผลงานของตนในแฟ้มสะสมงานด้วย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น และในด้านเจตคติต่อการเรียนรู้ก็สูงขึ้นกว่าการใช้วิธีการประเมินผลแบบเดิม

3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Heiges, J. Marie. (1996) ได้ศึกษาเจตคติของนักศึกษาจากแฟ้มสะสมงานในห้องเรียนระดับวิทยาลัยครูหลักสูตร 2 ปี ในฐานะผู้ปรับวิธีการประเมินผล โดยคณะผู้วิจัยให้นักศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างเลือกผลงานของตนเองมา 4 ชิ้น และเขียนข้อความที่แสดงการตอบ

สนองต่อผลงานทั้ง 4 ชิ้น ในตอนกลางภาค 1 ครั้ง และตอนปลายภาคอีก 1 ครั้ง และให้นักศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์ผลงานและการตอบสนองของนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่าถึงแม้จะเกิดความสับสนกันอยู่และมีผลกระทบต่อการคิดเกี่ยวกับการประเมินจากแฟ้มสะสมงาน และการประเมินจากแฟ้มสะสมงานจะทำให้ภาระงานเพิ่มขึ้น แต่นักศึกษาทุกคนก็สอบผ่านและมีทัศนคติทางบวกต่อการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน

Fowler, T. Wood. (1996) ได้ศึกษากระบวนการใช้แฟ้มสะสมงานโดยการศึกษาวิธีการประชุมสนทนาเป็นรายบุคคล และรายกลุ่ม คณะผู้วิจัยได้จัดให้มีการประชุมสนทนาการใช้แฟ้มสะสมงานเป็นรายบุคคลจำนวน 10 ครั้ง และเป็นกลุ่มจำนวน 2 ครั้ง หลังจากทำการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า นักเรียนมีจิตสำนึกต่อการเรียนรู้เพิ่มขึ้น กระตุ้นให้นักเรียนตอบสนองมากขึ้น ทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจเพิ่มขึ้น สร้างสรรค์การประเมินทางสังคมทำให้นักเรียนมีมุมมองกว้างขึ้น และกระตุ้นให้นักเรียนมีการจัดการความรู้ของตนเอง

Benson, T. Rachele. (1996) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ในด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียน และด้านการสื่อสารเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนต่อผู้ปกครองนักเรียน ในนักเรียนระดับ 1 จำนวน 80 คน พบว่าการประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงานมีปัญหาในเรื่องเวลาและการจัดการ แต่ครูสามารถใช้วิธีการต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาได้ เช่น การให้นักเรียนระดับที่สูงกว่าเป็นคู่หูคอยช่วยเหลือนักเรียนชั้นที่ต่ำกว่า นักเรียนสามารถประเมินผลงานของตนเองได้คล่องแคล่วขึ้น สามารถกำหนดเป้าหมายในการเรียนของตนได้เป็นจริงมากขึ้น และมีความภูมิใจในผลงานของตน นอกจากนี้ ผู้ปกครองนักเรียนยังเห็นว่า การประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงานช่วยสนับสนุนการประเมินผลแบบเดิมได้มาก ทำให้ผู้ปกครองสามารถตรวจสอบความก้าวหน้าและพัฒนาการของนักเรียนได้มากกว่าเดิม

Paratore, Jeanne R. and others.(1992) ได้ศึกษาการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองนักเรียน กับครู เมื่อมีการอภิปรายหรือสนทนาเกี่ยวกับผลงานของนักเรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ในบริบทของบ้านและโรงเรียน และพบว่าการทำแฟ้มสะสมงานทั้งที่บ้านและโรงเรียนจะทำให้ผู้ปกครองและครูอภิปรายเกี่ยวกับพัฒนาการความสำเร็จของนักเรียนได้ นอกจากนี้ เมื่อครูและผู้ปกครองได้เห็นผลงานของนักเรียนที่สำเร็จทั้งที่บ้านและโรงเรียน ครูจะเข้าใจวิธีการทำงานของนักเรียนมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันผู้ปกครองจะมีตัวอย่างผลงานนักเรียนที่จะสอบถามครูเกี่ยวกับตัวนักเรียนด้วย

จากงานวิจัยที่กล่าวมาจะเห็นว่าการประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงานนับว่าเป็นวิธีการประเมินผลที่มีคุณค่าเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นวิธีการที่ช่วยให้นักเรียนมีการเรียนรู้อย่างมีความหมาย นักเรียนจะมีโอกาสในการวางแผน การกำหนดเป้าหมายการเรียนและการวางแผนการประเมินด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น ทำให้เกิด

ความภาคภูมิใจในการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น นอกจากนี้ การประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ยังทำให้ครูได้มีโอกาสในการติดตามและประเมินนักเรียนได้อยู่ตลอดเวลา ไม่ต้องขึ้นอยู่กับ การสอบเพียงอย่างเดียว ครูจึงมีโอกาสในการปรับปรุงการสอนของตน นอกจากนี้ การประเมิน โดยใช้แฟ้มสะสมงาน ยังส่งเสริมให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการประเมินทำให้ผู้ปกครองได้ ตรวจสอบการเรียนรู้ของนักเรียนได้มากขึ้น ในขณะเดียวกันทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ การร่วมมือ และ ความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างทางโรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียนด้วย ดังนั้น งานวิจัยชิ้นนี้จึงได้ นำวิธีการประเมิน โดยใช้แฟ้มสะสมงานมาใช้ประกอบกับการประเมินรูปแบบอื่น ๆ

จากการตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา ประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนมไว้ดังนี้

กรอบแนวคิดในการศึกษาประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเลี้ยงโคนม

คำถามการวิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย	เนื้อหา/ขอบเขตการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูล
1. ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นอย่างไรในเรื่องต่อไปนี้ 1.1 ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาการเลี้ยงโคนม 1.2 ทักษะที่พึงประสงค์ 1.3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 1.4 เจตคติต่ออาชีพการเลี้ยงโคนม 1.5 ความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	1. เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในเรื่อง 1.1 ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาการเลี้ยงโคนม 1.2 ทักษะที่พึงประสงค์ 1.3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 1.4 เจตคติต่ออาชีพการเลี้ยงโคนม 1.5 ความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	1.1 ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาการเลี้ยงโคนม ได้แก่ ● ผลที่ได้จากการประเมินโดยใช้แบบสอบ ● ผลที่ได้จากการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน 1.2 ทักษะที่พึงประสงค์ ได้แก่ ● ทักษะการสื่อสาร ● ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ● ทักษะการแสวงหาความรู้ 1.3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ ● ความรับผิดชอบ ● การมีนิสัยรักการทำงาน ● การกล้าแสดงออก ● ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 1.4 เจตคติต่ออาชีพการเลี้ยงโคนม 1.5 ความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	1. นักเรียน

กรอบแนวคิดในการศึกษาประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
เรื่อง การเลี้ยงโคนม (ต่อ)

คำถามการวิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย	เนื้อหา/ขอบเขตการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูล
2. ชุมชนมีส่วนร่วมและมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนมอย่างไร ในประเด็นต่อไปนี้ 2.1 สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอน 2.2 ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอน 2.3 ความคิดเห็นของชุมชนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนมและการจัดการเรียนการสอน	2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของชุมชนต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนมในประเด็นดังต่อไปนี้ 2.1 สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอน 2.2 ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอน 2.3 ความคิดเห็นของชุมชนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนมและการจัดการเรียนการสอน	2.1 สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ ● การให้สัมภาษณ์นักเรียน ● การเป็นวิทยากรในชั้นเรียน ● การทำหน้าที่เป็นฟาร์มสาธิต ● การให้บริการศึกษาดูงานขององค์กรท้องถิ่น ● การร่วมเสียสละเงิน แรงงาน วัสดุ และอุปกรณ์ต่าง ๆ 2.2 ปัญหาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ ● การให้สัมภาษณ์นักเรียน ● การเป็นวิทยากรในชั้นเรียน ● การทำหน้าที่เป็นฟาร์มสาธิต ● การให้บริการศึกษาดูงานขององค์กรท้องถิ่น ● การร่วมเสียสละเงิน แรงงาน วัสดุ และอุปกรณ์ ต่าง ๆ 2.3 ความคิดเห็นที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ ● การให้สัมภาษณ์นักเรียน ● การเป็นวิทยากรในชั้นเรียน ● การทำหน้าที่เป็นฟาร์มสาธิต ● การให้บริการศึกษาดูงานขององค์กรท้องถิ่น ● การร่วมเสียสละเงิน แรงงาน วัสดุ และอุปกรณ์ ต่าง ๆ	1. เกษตรกรฟาร์มสาธิต 2. เกษตรกรที่ไม่ใช่ฟาร์มสาธิต 3. นักวิชาการ 4. ผู้ปกครองนักเรียน 5. ผู้นำชุมชน 6. ผู้แทนองค์กรท้องถิ่น

กรอบแนวคิดในการศึกษาประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
เรื่อง การเลี้ยงโคนม (ต่อ)

คำถามการวิจัย	วัตถุประสงค์	เนื้อหา / ขอบเขตการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูล
3. ครูผู้สอน ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์มีความคิดเห็นอย่างไรต่อการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนมในประเด็นดังต่อไปนี้ 3.1 การบริหารหลักสูตร 3.2 การสอน 3.3 ผลกระทบจากการนำหลักสูตรไปใช้	3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอน ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ต่อการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม ในประเด็นดังต่อไปนี้ 3.1 การบริหารหลักสูตร 3.2 การสอน 3.3 ผลกระทบจากการนำหลักสูตรไปใช้	3. การใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการเลี้ยงโคนม ด้าน 3.1 ด้านการบริหารหลักสูตร 3.1.1 การเตรียมบุคลากร 3.1.2 การจัดครูเข้าสอน 3.1.3 การจัดตารางสอน 3.1.4 การจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน 3.1.5 การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก 3.1.6 การนิเทศ และติดตามผลการใช้หลักสูตร 3.1.7 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร 3.2. ด้านการสอน 3.2.1 การวางแผนการสอน 3.2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3.2.3 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 3.3. ผลกระทบจากการนำหลักสูตรไปใช้ 3.3.1 ต่อครูผู้สอน 3.3.2 ต่อผู้บริหารโรงเรียน 3.3.3 ต่อนักเรียน	1. ครูผู้สอน - ครูผู้สอนวิชา การเลี้ยงโคนม - ครูผู้สอนวิชา อื่นที่นำมา บูรณาการ 2. ผู้บริหาร - ผู้บริหาร โรงเรียน - ผู้บริหาร ระดับอำเภอ - ผู้บริหาร ระดับจังหวัด 3. ศึกษานิเทศก์ - ศึกษา นิเทศก์อำเภอ - ศึกษา นิเทศก์จังหวัด

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research)

กลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประจำปีการศึกษา 2540 ของโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพและโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยแยกเป็นจำนวนนักเรียนโรงเรียนวัดดอนกระเบื้องจำนวน 36 คน และนักเรียนโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพจำนวน 73 คน รวมจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 109 คน ซึ่งนักเรียนกลุ่มนี้เป็นนักเรียนที่อยู่ในโครงการนำร่องในช่วงที่นำหลักสูตรไปทดลองใช้
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประจำปีการศึกษา 2541 ของโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพและโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยแยกเป็นจำนวนนักเรียนโรงเรียนวัดดอนกระเบื้องจำนวน 44 คน และนักเรียนโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพจำนวน 71 คน รวมจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 115 คน
3. ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2540 และปีการศึกษา 2541 โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพจำนวน 9 คน และโรงเรียนวัดดอนกระเบื้องจำนวน 7 คน รวมจำนวนครูทั้งสิ้น 16 คน
4. ผู้บริหารที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ทั้งระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรีที่ดำรงตำแหน่งในปีการศึกษา 2540 จำนวน 1 คน และปีการศึกษา 2541 จำนวน 1 คน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอที่ดำรงตำแหน่งในปีการศึกษา 2540 และปีการศึกษา 2541 จำนวน 1 คน ผู้บริหารโรงเรียนที่ดำรงตำแหน่งในปีการศึกษา 2540 และปีการศึกษา 2541 จากโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพจำนวน 4 คน และโรงเรียนวัดดอนกระเบื้องจำนวน 2 คน รวมจำนวนผู้บริหารทั้งสิ้น 9 คน
5. ศึกษานิเทศก์ ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับวิชาการเลี้ยงโคนม และดำรงตำแหน่งในปีการศึกษา 2540 และปีการศึกษา 2541 ซึ่งประกอบด้วยศึกษานิเทศก์ประจำสำนักงาน

การประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรีจำนวน 1 คน ศิกษานิเทศก์ประจำสำนักงานการประถม
ศึกษาอำเภอโพธารามจำนวน 2 คน รวมจำนวนศึกษานิเทศก์ทั้งสิ้น 3 คน

6. เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ที่ทำหน้าที่เป็นฟาร์มสาธิตที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียน
การสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนม ในโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพและโรงเรียน
วัดดอนกระเบื้อง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรีจำนวน 7 คน

7. นักวิชาการ/วิทยากรท้องถิ่น ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตาม
หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนม ในโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพจำนวน 5 คน และโรงเรียน
วัดดอนกระเบื้องจำนวน 6 คน รวมจำนวนนักวิชาการ/วิทยากรท้องถิ่นทั้งสิ้น 11 คน

8. ผู้แทนองค์กรท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยกา และเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเรื่อง
โรคและการป้องกันจากโรงพยาบาลสัตว์หนองโพจำนวน 2 คน ประธานสหกรณ์ ผู้จัดการสหกรณ์
เจ้าหน้าที่ระบบสหกรณ์ เจ้าหน้าที่โรงงานผลิตอาหารชั้น และเจ้าหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพน้ำนม
จากสหกรณ์โคนมหนองโพฯ จำนวน 7 คน ผู้อำนวยกาและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเรื่องพันธุ์
การปรับปรุงพันธุ์ และการจัดทำทะเบียนจากศูนย์วิจัยการผสมเทียมราชบุรีจำนวน 5 คน
รวมจำนวนผู้แทนองค์กรท้องถิ่นทั้งสิ้น 14 คน

9. ผู้นำชุมชน ซึ่งประกอบไปด้วยกำนันและผู้ใหญ่บ้านตำบลหนองโพและตำบล
ดอนกระเบื้อง และกรรมการโรงเรียนรวมทั้งสิ้น 43 คน

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยในครั้งนี้รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากร ยกเว้นกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่
ไม่ได้ทำหน้าที่เป็นฟาร์มสาธิต และกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนที่คณะผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจาก
กลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการสุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ และโรงเรียนวัดดอนกระเบื้องที่
เลี้ยงโคนมและที่ไม่ได้เลี้ยงโคนม คณะผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

1.1 รวบรวมรายชื่อผู้ปกครองนักเรียน ที่ดูแลนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของ
โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพจำนวน 71 คน และโรงเรียนวัดดอนกระเบื้องจำนวน 44 คน
รวมทั้งสิ้นจำนวน 115 คน

1.2 แบ่งรายชื่อผู้ปกครองนักเรียนของแต่ละโรงเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ที่มีอาชีพ
การเลี้ยงโคนมและผู้ที่ไม่ได้มีอาชีพการเลี้ยงโคนม

1.3 สุ่มรายชื่อผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพการเลี้ยงโคนมและไม่ได้มีอาชีพการเลี้ยงโคนมมาร้อยละ 50 จากแต่ละโรงเรียน เพื่อใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายได้กลุ่มตัวอย่าง 58 คน คือโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพจำนวน 36 คน เป็นผู้ปกครองที่เลี้ยงโคนมจำนวน 17 คน และไม่ได้เลี้ยงโคนมจำนวน 19 คน และโรงเรียนวัดดอนกระเบื้องจำนวน 22 คน เป็นผู้ปกครองที่เลี้ยงโคนมจำนวน 11 คน และไม่ได้เลี้ยงโคนมจำนวน 11 คน

2. เกษตรกรที่ไม่ได้ทำหน้าที่เป็นฟาร์มสาธิต คณะผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

2.1 จำแนกเกษตรกรที่ไม่ใช่ฟาร์มสาธิตออกเป็น 2 กลุ่ม คือ เกษตรกรที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่เป็นที่ตั้งของโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ และเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่เป็นที่ตั้งของโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง

2.2 สุ่มตัวอย่างเกษตรกรจากแต่ละชุมชน โดยการสุ่มอย่างง่ายชุมชนละ 20 คน รวมจำนวนเกษตรกรที่ไม่ได้ทำหน้าที่เป็นฟาร์มสาธิตทั้งสิ้น 40 คน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

หลังจากที่คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลที่ได้จากการศึกษาสภาพ ความต้องการ และศักยภาพของชุมชนและผู้อยู่ในสถานศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนมที่ได้ดำเนินการในระยะที่ 1 (บุญเรียง และคณะ, 2540) คณะผู้วิจัยได้ดำเนินงานดังนี้

1. จัดประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของโครงการ รวมทั้งการขอความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ณ ห้องประชุมสหกรณ์โคนมหนองโพ ผู้ที่เข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ ได้แก่ ที่ปรึกษาโครงการ เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ประธานสหกรณ์โคนมหนองโพ ผู้จัดการสหกรณ์โคนมหนองโพ หัวหน้าฝ่ายส่งเสริม ปศุสัตว์จังหวัด ปศุสัตว์อำเภอ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอโพธาราม ศึกษาพิเศษจังหวัดราชบุรี ศึกษาพิเศษอำเภอโพธาราม ผู้บริหาร และคณะครูจากโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพและโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่เป็นกรรมการโรงเรียนของทั้งสองโรงเรียน

2. พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง “การเลี้ยงโคนม” ซึ่งประกอบด้วย 2 รายวิชา คือ “การเลี้ยงโคนม 1” และ “การเลี้ยงโคนม 2” หลักสูตรดังกล่าว ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมที่เป็นเกษตรกรในชุมชน ที่ปรึกษาโครงการ ผู้เชี่ยวชาญจากกรมปศุสัตว์ ศึกษาพิเศษอำเภอ และศึกษาพิเศษจังหวัด ซึ่งหลักสูตรมีลักษณะดังต่อไปนี้

หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนม

หลักการและเหตุผล

การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมเกิดขึ้นจากความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ที่ต้องการให้สถานศึกษาจัดให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมขึ้นในโรงเรียน เพราะในสภาพที่เป็นอยู่ นั้น สถานศึกษายังไม่ได้เข้ามามีบทบาท ในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมเท่าที่ควร ปลดปล่อยให้เป็นเพียงบทบาทของผู้ปกครองนักเรียนเท่านั้นทั้ง ๆ ที่อาชีพการเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพหลักของประชากรในอำเภอโพธาราม และประกอบกับการที่กระทรวงศึกษาธิการได้เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้จากการศึกษาไปพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมท้องถิ่นของตนได้อย่างแท้จริง ดังนั้น หน่วยงานต่าง ๆ อันได้แก่ สถานศึกษา สถานประกอบการ ชุมชน และคณะผู้วิจัย จึงร่วมกันพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนมขึ้นเพื่อใช้จัดการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในขณะเดียวกันก็ให้สามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ด้วย

จุดประสงค์ของหลักสูตร

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์เบื้องต้นเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม
2. เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการใช้มือและเครื่องมือในการทำงาน
3. เพื่อให้นักเรียนมีทักษะที่พึงประสงค์ ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และทักษะการแสวงหาความรู้
4. เพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ ความรับผิดชอบ การกล้าแสดงออก การมีนิสัยรักการทำงาน และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
5. เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพการเลี้ยงโคนม และเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพในท้องถิ่น

โครงสร้างและเนื้อหา

หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม ประกอบด้วย 2 รายวิชา คือ

1. รายวิชาการเลี้ยงโคนม 1 เปิดสอนในภาคต้น โดยเรียนสัปดาห์ละ 3-6 คาบ
2. รายวิชาการเลี้ยงโคนม 2 เปิดสอนในภาคปลาย โดยเรียนสัปดาห์ละ 3-6 คาบ

เนือหารายวิชาการเลี้ยงโคนม 1

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม
 - 1.1 ประวัติความเป็นมาของการเลี้ยงโคนมในอำเภอโพธาราม
 - 1.2 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนม
 - 1.3 ปัญหาและวิธีการแก้ไขของการเลี้ยงโคนม
2. พันธุ์ การปรับปรุงพันธุ์ และการจัดทำทะเบียนประวัติ
 - 2.1 พันธุ์โคนม
 - 2.2 การปรับปรุงพันธุ์
 - 2.3 การจัดทำทะเบียนประวัติ
3. อาหารและการให้อาหาร
 - 3.1 ประเภท และลักษณะของอาหารสำหรับโคนม
 - 3.2 คุณภาพและปริมาณอาหารชั้นสำหรับโคนมระยะต่าง ๆ
 - 3.3 คุณภาพและปริมาณอาหารหยาดสำหรับโคนมระยะต่าง ๆ
4. โรงเรือนและอุปกรณ์ในการเลี้ยงโคนม
 - 4.1 โรงเรือนโคนม
 - 4.2 ราน้ำและรางอาหาร
 - 4.3 อุปกรณ์เกี่ยวกับการรีดนม
 - 4.4 เครื่องตัดหญ้าและเครื่องหั่นหญ้า

เนือหารายวิชาการเลี้ยงโคนม 2

1. โรคและการป้องกัน
 - 1.1 โรคที่สำคัญในโคนม เช่น เต้านมอักเสบ ปากและเท้าเปื่อย
 - 1.2 การป้องกันและการควบคุมรักษา

2. การรีดนม
 - 2.1 หลักการรีดนม
 - 2.2 วิธีการรีดนมด้วยมือและเครื่อง
 - 2.3 คุณภาพของน้ำนม
3. สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี
 - 3.1 หลักการสหกรณ์
 - 3.2 การดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพ
4. อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนม

แนวการจัดการเรียนการสอน

หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม เน้นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนดังต่อไปนี้ คือ การอภิปราย/บรรยาย การเชิญวิทยากร การทำกิจกรรมกลุ่ม การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การสาธิต การแสดงบทบาทสมมติ การฝึกปฏิบัติในชุมชน

การประเมินผล

ประเมินผลจากการทำงานของนักเรียน การทำงานกลุ่ม แฟ้มสะสมงาน และวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. คณะผู้วิจัย ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และคณะครูร่วมกันจัดทำแผนการสอน

4. พัฒนาบุคลากรที่เข้าร่วมในโครงการ โดย

4.1 จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การวิเคราะห์จุดประสงค์ และแนวการจัดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์” และ “การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการใช้แฟ้มสะสมงานในการประเมินผล”

4.2 พานักวิชาการที่เข้าร่วมโครงการได้แก่ คณะครู ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ และคณะผู้วิจัย ไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ใช้นักเรียนเป็นศูนย์กลางในรูปแบบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(1) การจัดการเรียนรู้จากการทำงานของนักเรียน ณ โรงเรียนสาธิตสิริวิทยา อำเภอสวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(2) การจัดการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา กรณีศึกษา: ป่าชุมชน ณ โรงเรียนบ้านสันมะเค็ด อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย และโรงเรียนวัดหนองหล่ม อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

4.3 พบบุคลากรที่เข้าร่วมโครงการได้แก่ คณะครู ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษาพิเศษ และคณะผู้วิจัย ไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประเมินแฟ้มสะสมงาน ของโรงเรียนผไทอุทิศศึกษา กรุงเทพมหานคร โรงเรียนบ้านอ่าวลึก อำเภออ่าวลึก โรงเรียนชุมชนบ้านต๋องชัน และโรงเรียนบ้านศาลาด่าน อำเภอเกาะลันตา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ โรงเรียนทั้ง 3 แห่งนี้เป็นโรงเรียนที่อยู่ในโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งหลังจากกลับมาจากศึกษาดูงานแล้ว ได้มีการประชุมเพื่อติดตามผลที่ได้จากการศึกษาดูงาน ว่าได้นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงานมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างไร ผลการประชุมสรุปได้ว่า คณะครูได้นำแนวคิดในเรื่องของการสอนแบบบูรณาการมาประยุกต์ใช้ โดยคณะครูมีการวางแผนการสอนร่วมกันทั้งระดับ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ในช่วงเวลาพักกลางวันและ ได้เห็นความหลากหลายของการประเมินแฟ้มสะสมงาน ทำให้เกิดแนวคิดในการจัดทำ แฟ้มสะสมงานที่กว้างขวางมากขึ้น

5. ประชุมผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของทั้งสองโรงเรียนเพื่อชี้แจง วัตถุประสงค์ของโครงการ และวิธีการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอน

6. นำหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง “การเลี้ยงโคนม 1” และ “การเลี้ยงโคนม 2” ไปทดลองใช้ กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2540 ณ โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพและโรงเรียน วัดดอนกระเบื้อง โดยคณะผู้วิจัยได้เดินทางไปร่วมประชุมปรึกษาหารือถึงวิธีการจัดการเรียน การสอน และการจัดทำแฟ้มสะสมงานทั้งของครูและของนักเรียน ประมาณเดือนละ 2 ครั้ง นอกจากนั้น คณะผู้วิจัยได้จัดหาสื่อประกอบการสอน ได้แก่ เอกสารเผยแพร่ของกองส่งเสริม กรมปศุสัตว์ และวีดิทัศน์ที่กองส่งเสริม กรมปศุสัตว์จัดทำ เพื่อเป็นการส่งเสริมการเลี้ยงโคนม มอบให้แก่คณะครูทั้ง 2 โรงเรียน เพื่อใช้เป็นสื่อประกอบการสอน

คณะครูที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพและ โรงเรียนวัดดอนกระเบื้องจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนมโดยคณะ ครูในแต่ละโรงเรียนที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จะมีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อ วางแผนการสอนร่วมกัน ทั้งในลักษณะที่เป็นทางการและอย่างไม่เป็นทางการ การจัดการเรียน การสอนนั้นมีลักษณะของการบูรณาการวิชาต่าง ๆ เข้ากับวิชาการเลี้ยงโคนม ในส่วนของเนื้อหา แต่ละวิชาที่สามารถนำมาบูรณาการได้ เช่น ในเนื้อหาเรื่องความรู้ทั่วไปสำหรับการเลี้ยงโคนม ครูจะพานักเรียนไปสัมภาษณ์เกษตรกรในฟาร์มสาธิต ซึ่งมีอยู่โรงเรียนละ 3 ฟาร์ม และอยู่ไม่ห่าง

จากโรงเรียนมากันครูสามารถพานักเรียนเดินไปได้ ครูในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จะช่วยกันพานักเรียนไปที่ฟาร์มสาธิต ก่อนที่จะออกไปสัมภาษณ์ครูภาษาไทยได้สอนนักเรียนถึงวิธีการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นเนื้อหาที่นักเรียนต้องเรียนอยู่แล้วในวิชาภาษาไทย วิธีการเตรียมคำถามที่จะไปสัมภาษณ์นั้น นักเรียนจะช่วยกันคิดโดยการทำงานเป็นกลุ่มและนำมาเสนอหน้าชั้น หลังจากนั้นครูและนักเรียนช่วยกันสรุปและครูช่วยชี้แนะเพิ่มเติมให้ ถ้าประเด็นที่นักเรียนคิดมานั้นยังไม่สมบูรณ์ ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยจะพูดถึงการมีสัมมาคารวะในการไปบ้านผู้อื่น การทักทายผู้ใหญ่ การกล่าวคำขอบคุณ เป็นต้น และการที่นักเรียนออกไปสัมภาษณ์เกษตรกรในฟาร์มสาธิต นักเรียนจะได้นำความรู้เรื่อง วิธีการสัมภาษณ์ในวิชาภาษาไทย และความรู้จากกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยไปใช้ปฏิบัติจริง ซึ่งครูสามารถสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนได้และกลับมาชี้แนะแก้ไข ปรับปรุงพฤติกรรมของนักเรียนหลังจากที่กลับมาที่โรงเรียนแล้ว หลังจากกลับมาจากการศึกษาในฟาร์มสาธิต นักเรียนแต่ละกลุ่มต้องช่วยกันสรุป ทำรายงาน และออกไปรายงานหน้าชั้น การแบ่งกลุ่มทำงานของนักเรียนนั้นจะหมุนเวียนกันไปเรื่อย ๆ และนักเรียนทุกคนมีโอกาสดำเนินการนำเสนอหน้าชั้น โดยแบ่งเนื้อหากันพูด

7. จัดประชุมติดตามผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง “การเลี้ยงโคนม 1” และ “การเลี้ยงโคนม 2” เมื่อจบการเรียนการสอนในภาคต้นและภาคปลาย โดยผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่ คณะผู้วิจัย ศึกษาพิเศษ ผู้บริหาร และคณะครูทั้ง 2 โรงเรียน วิทยากรท้องถิ่น และผู้แทนเกษตรกรจากตำบลดอนกระเบื้องและตำบลหนองโพ ซึ่งสรุปผลการประชุมได้ดังต่อไปนี้

7.1 การประชุมติดตามผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง “การเลี้ยงโคนม 1” ปีการศึกษา 2540 สรุปปัญหาและอุปสรรคที่พบ ได้แก่

(1) ในด้านตัวนักเรียนพบว่า วิธีการเรียนการสอนยังใหม่อยู่สำหรับนักเรียน นักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับวิธีการสอนในลักษณะที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนั้น การกล่าวแสดงออกของนักเรียนยังมีไม่มากนัก

(2) ในด้านครูผู้สอนพบว่า ครูผู้สอนยังติดยึดกับเนื้อหาและบางครั้งยังคุ้นเคยกับการสอนแบบเดิม ซึ่งต้องอาศัยเวลาในการปรับตัว

(3) ระยะเวลาในการพานักเรียนไปศึกษาจากของจริง เช่น พาไปศึกษาในฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ใช้นานกว่าที่กำหนดไว้เดิม เช่น กำหนดไว้ 3 คาบ ปรากฏว่าต้องใช้เวลา 4-5 คาบ

7.2 การประชุมติดตามผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง “การเลี้ยงโคนม 2” ปีการศึกษา 2540 สรุปผลการประชุมได้ ดังนี้

(1) ปัญหาต่าง ๆ ที่พบในภาคต้นไม่พบในภาคปลาย เนื่องจากครูผู้สอนและนักเรียนมีการปรับตัว และเริ่มต้นเคยกับแนวการสอนแบบใหม่

(2) คณะครูผู้สอนได้มีการบูรณาการวิชาการเลี้ยงโคนม 2 กับรายวิชาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

โรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง

วิชาภาษาไทย บูรณาการในเรื่องการทำงานกลุ่ม การอภิปราย การเตรียมคำถามเพื่อการสัมภาษณ์ การฝึกทักษะการฟัง จากการเชิญวิทยากรมาพูดในเรื่องอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนม

วิชางานเกษตร บูรณาการเกี่ยวกับเรื่องอาหารสัตว์ โดยให้นักเรียนปลูกข้าวโพด

วิชาคณิตศาสตร์ บูรณาการกับวิชาการเลี้ยงโคนม โดยกำหนดโจทย์ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนมในเรื่อง แผนภูมิ ร้อยละ กำไร ขาดทุน

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต บูรณาการกับวิชาการเลี้ยงโคนมในเรื่อง พืช สัตว์อาหาร โดยเน้นกระบวนการในการทำงานกลุ่ม และในบางเนื้อหาถ้ามีอยู่ทั้งในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและวิชาการเลี้ยงโคนม อาจจะสอนซ้ำอีกครั้งถ้ามีเวลาพอ

วิชาศิลปะ บูรณาการกับวิชาการเลี้ยงโคนม โดยให้นักเรียนวาดภาพ ปั้น และพิมพ์ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิชาการเลี้ยงโคนม

วิชาคอมพิวเตอร์ เป็นรายวิชาที่เพิ่มขึ้นมาในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ได้บูรณาการกับวิชาการเลี้ยงโคนม โดยฝึกให้นักเรียนตกแต่งชิ้นงานที่จะเก็บในแฟ้มสะสมงาน โดยใช้โปรแกรม Paint brush

โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ

วิชาภาษาไทย เนื้อหาวิชาภาษาไทยที่สามารถบูรณาการกับวิชาการเลี้ยงโคนมได้ คือ เรื่องคำชนิดต่าง ๆ เช่น คำนามทั่วไป วิสามานยนาม ลักษณะนาม อาการนาม คำสรรพนาม คำกริยา เป็นต้น มาตราตัวสะกด การเขียนคำศัพท์ยาก พยางค์ ประโยค การฝึกทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียน เช่น การสัมภาษณ์ การอภิปราย การอ่าน การเขียน การรายงานหน้าชั้น และการฝึกมารยาทในการพูดการฟัง เป็นต้น

วิชาคณิตศาสตร์ บูรณาการในเรื่องรายรับ-รายจ่าย โดยใช้ข้อมูลจากฟาร์มสาธิต

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต บูรณาการได้ทุกเนื้อหาวิชา

วิชาภาษาอังกฤษ ฝึกทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียน โดยใช้เนื้อหา คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาการเลี้ยงโคนมมาบูรณาการ เช่น คำศัพท์เกี่ยวกับโรค อาหาร อวัยวะต่าง ๆ นอกจากนี้ยังได้บูรณาการกับวิชาศิลปะ โดยให้นักเรียนดูภาพโคนมในวิชาศิลปะและเขียนคำศัพท์เป็นภาษาอังกฤษ

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย สามารถบูรณาการกับวิชาการเลี้ยงโคนมได้โดยเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรมต่าง ๆ เช่น ความกตัญญูกตเวที เป็นต้น

(3) วิทยาการในท้องถิ่นเสนอแนะว่า ในการจัดการเรียนการสอน ควรจะเน้นให้เด็กมีความรักและเมตตา กรุณาต่อสัตว์

8. คณะผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล (ดูรายละเอียดในวิธีการสร้างเครื่องมือ)

9. ประชุมคณะครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารระดับอำเภอและระดับจังหวัด เกษตรกร ผู้ปกครองนักเรียน วิทยาการท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนที่ปรึกษาโครงการ และผู้เชี่ยวชาญการเลี้ยงโคนมจากกรมปศุสัตว์ เพื่อรายงานความก้าวหน้าของโครงการในรอบ 1 ปี ขอข้อมูลย้อนกลับและขอความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษาต่อไป

10. ประชุมครูและนักวิจัยในโครงการ เพื่อปรับปรุงแผนการสอนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

11. นำหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง “การเลี้ยงโคนม 1” และ “การเลี้ยงโคนม 2” ที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ณ โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพและโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง โดยคณะผู้วิจัยได้เดินทางไปร่วมประชุมปรึกษาเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอน และการจัดทำแฟ้มสะสมงานของนักเรียน ประมาณเดือนละ 1-2 ครั้ง นอกจากนั้น คณะผู้วิจัยได้จัดหาเอกสารเผยแพร่ของกองส่งเสริมกรมปศุสัตว์เพิ่มเติมให้แก่โรงเรียนเพื่อใช้เป็นเอกสารให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย 7 ชนิด คือ

1. แบบประเมินให้คะแนนการทำงานจากแฟ้มสะสมงานของนักเรียน พร้อมเกณฑ์ในการประเมิน เพื่อประเมินให้คะแนนจากชิ้นงานของนักเรียนจำนวน 24 ชิ้นงาน

2. แบบสอบวัดความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมของนักเรียนเพื่อตรวจสอบความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมของนักเรียน ระหว่างความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ฉบับ คือ แบบสอบวิชาการเลี้ยงโคนม 1 และแบบสอบวิชาการเลี้ยงโคนม 2 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง 0.77 และ 0.60 ค่าเฉลี่ยความยาก คือ 0.56 และ 0.40 ค่าเฉลี่ยอำนาจจำแนกคือ 0.29 และ 0.25 ตามลำดับ

3. แบบประเมินทักษะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยแบบประเมิน 3 ชิ้น คือ แบบประเมินทักษะการสื่อสาร แบบประเมินทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และแบบประเมินทักษะการแสวงหาความรู้

4. แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยแบบประเมิน 4 ชิ้น คือ แบบประเมินความรับผิดชอบ แบบประเมินการมีนิสัยรักการทำงาน แบบประเมินการกล้าแสดงออก และแบบประเมินความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

5. แบบวัดเจตคติต่ออาชีพการเลี้ยงโคนม ซึ่งคณะผู้วิจัยได้สร้างตามวิธีของ Likert (อ้างถึงใน บุญเรียง, 2539 ก: 94-104) และมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง 0.81

6. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาการเลี้ยงโคนม

7. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จำนวน 6 ฉบับ

7.1 แบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งประกอบด้วยประเด็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชน ปัญหาที่เกิดจากการมีส่วนร่วม ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพและโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนม

7.2 แบบสัมภาษณ์ ครูผู้สอนวิชาการเลี้ยงโคนม

7.3 แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาอื่น ๆ ที่นำมาบูรณาการกับวิชาการเลี้ยงโคนม

7.4 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน

7.5 แบบสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์

แบบสัมภาษณ์ฉบับที่ 2-5 ประกอบด้วย ประเด็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ความคิดเห็น และปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนม ในด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการสอน และผลกระทบจากการนำหลักสูตรไปใช้

7.6 แบบสัมภาษณ์ผู้อำนวยการการประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอโพธาราม ซึ่งประกอบด้วยประเด็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม ในด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการสอน และผลกระทบจากการนำหลักสูตรไปใช้

แบบประเมินให้คะแนนการทำงานจากแฟ้มสะสมงานของนักเรียน พร้อมเกณฑ์ในการประเมิน แบบสอบวัดความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมของนักเรียน แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน และแบบประเมินทักษะที่พึงประสงค์ของนักเรียน คณะผู้วิจัยและครูผู้สอนร่วมกันพัฒนา ส่วนเครื่องมือที่นอกเหนือจากนี้คณะผู้วิจัยเป็นผู้พัฒนาเอง

วิธีสร้างเครื่องมือ

1. แบบประเมินให้คะแนนการทำงานจากชิ้นงาน ในแฟ้มสะสมงานของนักเรียน ดำเนินการสร้าง ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเกณฑ์ในการประเมินในด้านทฤษฎีและวิธีการสร้าง

1.2 ศึกษาเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ จากหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนมโดยละเอียด

1.3 กำหนดเนื้อหาหรือประเด็นที่จะทำการประเมิน จากรายงานการศึกษาค้นคว้า การบ้าน ผลงาน และการปฏิบัติของนักเรียน โดยการประชุมตกลงร่วมกันระหว่างครูผู้สอนนักเรียน และคณะผู้วิจัย

1.4 สร้างเกณฑ์ในการให้คะแนน จากรายงานการศึกษาค้นคว้า การบ้าน ผลงาน และการปฏิบัติของนักเรียนในแต่ละหัวข้อ

1.5 นำเกณฑ์ในการให้คะแนนที่สร้างขึ้น ไปให้ครูผู้สอนช่วยตรวจพิจารณาในด้านความเหมาะสม และความชัดเจนของเกณฑ์ที่จะใช้ทำการประเมิน แล้วนำมาทำการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

1.6 นำเกณฑ์ที่ได้ไปสร้างแบบประเมินให้คะแนน จากการทำงานในแฟ้มสะสมงานนักเรียน สำหรับให้ครูใช้ในการประเมินนักเรียน โดยมีคำชี้แจงวิธีการประเมินประกอบ

2. แบบสอบวัดความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมของนักเรียน ดำเนินการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับการสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านทฤษฎีและวิธีการสร้าง

2.2 ศึกษาเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ จากหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนมโดยละเอียด

2.3 นำเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ จากหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนมมาสร้างเป็นตารางวิเคราะห์ข้อสอบ เพื่อใช้กำหนดสัดส่วนของข้อสอบในแต่ละเนื้อหา และเป็นแนวทางในการเขียนข้อสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย โดยแบ่งพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยออกเป็น 6 ระดับคือ (1) ความรู้ความจำ (2) ความเข้าใจ (3) การนำไปใช้ (4) การวิเคราะห์ (5) การสังเคราะห์ และ (6) การประเมินค่า

2.4 นำตารางวิเคราะห์ข้อสอบที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญเรื่อง การเลี้ยงโคนมและครูผู้สอนช่วยพิจารณาความเหมาะสมของข้อสอบ ในแง่ความครอบคลุมและเป็นตัวแทนเนื้อหาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม รวมทั้งความเหมาะสมของระดับพฤติกรรมที่วัด และปรับแก้ให้เกิดความเหมาะสม

2.5 เขียนข้อคำถามและตัวเลือกตามแนวทางที่กำหนดในตารางวิเคราะห์ข้อสอบ

2.6 นำข้อคำถามและตัวเลือกที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญเรื่องการเลี้ยงโคนมและครูผู้สอนช่วยพิจารณาความเหมาะสมและชัดเจนของข้อคำถาม และตัวเลือกในแต่ละเนื้อหา รวมทั้งระดับพฤติกรรมที่วัด และปรับแก้ให้เกิดความเหมาะสม

2.7 นำแบบสอบที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพและโรงเรียนวัดดอนกระเบื้องจำนวน 109 คน แล้วนำมาวิเคราะห์สิ่งต่อไปนี้

(1) หาเวลาที่ใช้ในการทำแบบสอบ

(2) หาค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบแต่ละข้อ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ITEMPC (บุญเรียง, 2539 ข: 2) เพื่อคัดเลือกข้อที่มีความยากตั้งแต่ .20-.80 และข้อที่มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ได้ข้อสอบทั้งหมดจำนวน 40 ข้อ สำหรับวิชาการเลี้ยงโคนม 1 และข้อสอบจำนวน 30 ข้อ สำหรับวิชาการเลี้ยงโคนม 2

(3) หาค่าความเที่ยงของแบบสอบโดยใช้สูตร Kuder-Richardson formula 20 (อ้างถึงใน บุญเรียง, 2539 ก: 165)

3. แบบประเมินทักษะที่พึงประสงค์ของนักเรียนพร้อมเกณฑ์ ดำเนินการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษาทักษะของนักเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยศึกษาจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และจากแนวดำเนินการของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งมุ่งหวังให้นักเรียนมีทักษะดังต่อไปนี้

(1) ทักษะที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์วิชาภาษาไทย คือ ทักษะการสื่อสาร (ฟัง พูด อ่าน เขียน)

(2) ทักษะที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์วิชาคณิตศาสตร์ คือ ทักษะการคิดคำนวณ

(3) ทักษะที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต คือ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกับผู้อื่น การอยู่ร่วมกันในสังคม

(4) ทักษะที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย คือ ทักษะการแสวงหาความรู้ การทำงานร่วมกับผู้อื่น

(5) ทักษะที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ คือ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น

3.2 ศึกษาทักษะที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม คือ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการสื่อสาร และทักษะการแสวงหาความรู้

3.3 ทำการประชุมร่วมกันระหว่างคณะผู้วิจัย ศึกษานิเทศก์ คณะครูโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ และคณะครูโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง เพื่อกำหนดทักษะที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียนจากการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม ดังนี้คือ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการแสวงหาความรู้ และทักษะการสื่อสาร โดยกำหนดค่านิยมทักษะต่าง ๆ ดังนี้

(1) ทักษะการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการพูด การอ่าน และการเขียน ที่สามารถสื่อความหมายให้บุคคลอื่นเข้าใจ หรือรับรู้ตามที่ตนต้องการให้รับรู้ได้

(2) ทักษะการแสวงหาความรู้ หมายถึง ความสามารถในการวางแผนและค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

(3) ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และได้รับการยอมรับจากผู้ร่วมงาน

3.4 ดำเนินการสร้างเกณฑ์ให้กับทักษะของนักเรียน โดยกำหนดเกณฑ์ในการประเมินทักษะของนักเรียนออกเป็น 6 ระดับ ตามจำนวนประเด็นการประเมินในแต่ละทักษะ คือ 0 1 2 3 4 และ 5 (รายละเอียดดูในเกณฑ์การประเมิน)

3.5 นำเกณฑ์ที่ได้ไปสร้างแบบประเมินทักษะของนักเรียน สำหรับให้ครูใช้ในการประเมินนักเรียน โดยมีคำชี้แจงวิธีการประเมินประกอบด้วย

4. แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน พร้อมเกณฑ์ดำเนินการสร้างดังนี้

4.1 ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยศึกษาจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และจากแนวดำเนินการของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งมุ่งหวังให้นักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ “ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความประหยัด ความอดทน ความมีวินัย ความรับผิดชอบ เสียสละ มีนิสัยรักการทำงาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีนิสัยรักการอ่าน และใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ” นอกจากนี้เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายวิชาแล้วพบว่า จุดประสงค์ของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในแต่ละรายวิชา มุ่งหวังให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะดังต่อไปนี้

(1) คุณลักษณะที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์วิชาภาษาไทยคือ สามารถใช้ภาษาติดต่อสื่อสารได้ สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล

(2) คุณลักษณะที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตคือ มีนิสัยใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ อยู่ร่วมกันในสังคมได้

(3) คุณลักษณะที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย คือ มีความสามารถในการแสดงออก สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความเสียสละ มีความสามัคคี มีวินัย มีความประหยัด มีความซื่อสัตย์ มีความกตัญญูกตเวที รักการทำงาน มีความสนใจแสวงหาความรู้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความขยัน ความอดทน ความเมตตา กรุณา ความตรงต่อเวลา ความยุติธรรม

(4) คุณลักษณะที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ คือ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รักการทำงาน

4.2 ศึกษาคุณลักษณะที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเล่น โคนม ซึ่งได้แก่ มีความรับผิดชอบ มีความตรงต่อเวลา ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

4.3 ทำการประชุมร่วมกันระหว่างคณะผู้วิจัย ศึกษานิเทศก์ คณะครูโรงเรียนชุมชน วัดหนองโพและคณะครูโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง เพื่อกำหนดคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียนจากการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนมดังต่อไปนี้ คือ ความรับผิดชอบ การกล้าแสดงออก การมีนิสัยรักการทำงาน และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยกำหนดนิยามคุณลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

(1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะที่ดีของนักเรียนที่หลักสูตรต้องการให้เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม อันได้แก่ ความรับผิดชอบ การมีนิสัยรักการทำงาน การกล้าแสดงออก และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

(2) ความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ได้ครบถ้วนตามระยะเวลาที่ได้ตกลงกันไว้

(3) การกล้าแสดงออก หมายถึง กล้าพูด กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม

(4) การมีนิสัยรักการทำงาน หมายถึง การปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความเต็มใจ และมีความสุขในการทำงาน

(5) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง การแสดงออกซึ่งความคิดในสิ่งที่แปลกใหม่ และเกิดประโยชน์

4.4 สร้างเกณฑ์ในการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ในแต่ละด้านร่วมกับครูผู้สอน โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการประเมินของครู และเกณฑ์ในการประเมินไม่ทำให้นักเรียนรู้สึกว่ตนเองถูกจับผิดในขณะที่ทำการประเมิน โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินในแต่ละคุณลักษณะเป็น 5 ระดับ คือ 0 1 2 3 และ 4 (รายละเอียด ดูในเกณฑ์การประเมิน)

4.5 นำเกณฑ์ที่ได้ไปสร้างแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนสำหรับให้ครูใช้ในการประเมินนักเรียน โดยมีคำชี้แจงวิธีการประเมินประกอบ

5. แบบวัดเจตคติต่ออาชีพการเลี้ยงโคนม คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างดังนี้

5.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร ที่เกี่ยวกับการสร้างแบบวัดเจตคติตามวิธีของ Likert (อ้างถึงใน บุญเรียง, 2539: 94-104) แล้วกำหนดกรอบแนวคิดของเจตคติต่ออาชีพการเลี้ยงโคนมพร้อมทั้งกำหนดนิยามปฏิบัติการ

5.2 เขียนข้อความที่แสดงความรู้สึก เกี่ยวกับอาชีพการเลี้ยงโคนม ลักษณะของข้อความมีทั้งข้อความประเภทยกย่อง (Favorable statement) และข้อความประเภทยกย่อง (Unfavorable statement) โดยที่ข้อความหนึ่ง ๆ มีความหมายเดียว ใช้ภาษาที่ง่ายและชัดเจน

5.3 นำข้อความที่สร้างเสร็จให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา และระบุว่าข้อความแต่ละข้อความนั้นเป็นข้อความเชิงนิมิต นิเสธ หรือเป็นกลาง แล้วตัดข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นพ้องกันว่าเป็นข้อความเชิงกลาง ๆ ออก

5.4 นำข้อความที่คัดเลือกมาแล้วเรียบเรียงเป็นแบบวัดเจตคติ มีคำชี้แจงในการตอบแบบวัดอย่างชัดเจนโดยระบุว่า ให้ผู้ตอบแบบวัดเขียนเครื่องหมายให้ตรงกับความรู้สึกของตนเองที่มีต่อข้อความแต่ละข้อความนั้น

5.5 นำแบบวัดไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพและโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง ในปีการศึกษา 2540 ทั้งหมด จำนวน 106 คน

5.6 วิเคราะห์คุณภาพของข้อความแต่ละข้อ โดยดำเนินการดังนี้

(1) กำหนดน้ำหนักของระดับ ดังนี้

	ข้อความเชิงนิมิต		ข้อความเชิงนิเสธ	
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	คะแนน	1	คะแนน
เห็นด้วย	4	คะแนน	2	คะแนน
ยังตัดสินใจไม่ได้	3	คะแนน หรือ	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2	คะแนน	4	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	คะแนน	5	คะแนน

(2) คำนวณความสามารถ ในการจำแนกเจตคติระหว่างคนที่มีเจตคติดีและไม่ดีของข้อความแต่ละข้อความ โดยรวมคะแนนเจตคติทั้งฉบับแล้วเรียงคะแนนจากน้อยไปมากหรือมากไปน้อยก็ได้ แล้วแบ่งเป็นกลุ่มคนที่มีเจตคติที่ดีและไม่ดี โดยใช้คะแนนรวมเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ กลุ่มที่มีคะแนนสูงอยู่ใน 25% ของจำนวนคนทั้งหมด ถือว่ามีเจตคติที่ดี กลุ่มที่มีคะแนนต่ำอยู่ใน 25% ของจำนวนคนทั้งหมดถือว่ามีเจตคติที่ไม่ดี เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแต่ละข้อความระหว่างกลุ่มที่มีเจตคติที่ดีและไม่ดีโดยใช้ Pooled variance t-test ข้อใดที่มีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่า ข้อความนั้นสามารถจำแนกคนที่มีคะแนนรวมเจตคติสูงและต่ำออกจากกันได้

(3) คำนวณความสอดคล้องของข้อความแต่ละข้อ กับคะแนนรวมทั้งฉบับ โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) ระหว่างคะแนนของข้อความแต่ละข้อกับคะแนนของแบบวัดเจตคติทั้งฉบับแล้วทดสอบว่า คะแนนจากแต่ละข้อความมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนรวมเจตคติหรือไม่ ถ้าข้อความใดค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่า ข้อความนั้นมีความสอดคล้องกับคะแนนเจตคติทั้งฉบับ สามารถที่จะเป็นตัวบ่งชี้คะแนนรวมของเจตคติได้

5.7 ตัดข้อความที่ไม่มีคุณภาพทิ้ง (ไม่มีอำนาจจำแนกหรือไม่มีความสัมพันธ์กับคะแนนรวมเจตคติ) แล้วนำข้อความที่เหลือมาเรียบเรียงเป็นแบบวัดเจตคติขั้นสุดท้าย ซึ่งประกอบด้วยข้อความเชิงนิมิตและเชิงนิเสธจำนวนใกล้เคียงกัน

6. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาการเลี้ยงโคนม คณะผู้วิจัยดำเนินการสร้างดังนี้

6.1 วิเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาการเลี้ยงโคนม

6.2 เขียนประเด็นคำถาม ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละกิจกรรมว่า ชอบหรือไม่ชอบ เพราะเหตุใด ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด

6.3 นำแบบสอบถามไปให้ครูผู้สอนช่วยตรวจสอบว่า แบบสอบถามนั้นครอบคลุมครบทุกกิจกรรมหรือไม่

6.4 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพและโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง ในปีการศึกษา 2540 จำนวน 106 คน เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของภาษา และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนในช่วงของโครงการนำร่อง

7. แบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของชุมชน คณะผู้วิจัยดำเนินการสร้างดังนี้

7.1 วิเคราะห์กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนม ในประเด็นของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย การให้สัมภาษณ์นักเรียน การเป็นวิทยากรในชั้นเรียน การทำหน้าที่เป็นฟาร์มสาธิต การให้บริการศึกษาดูงานขององค์กรท้องถิ่น และการร่วมเสียสละเงิน แรงงาน วัสดุ และอุปกรณ์ต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอน

7.2 กำหนดประเด็นและสร้างข้อคำถามในการสัมภาษณ์

7.3 ตรวจสอบความครอบคลุมของประเด็นคำถามในแบบสัมภาษณ์

7.4 นำแบบสัมภาษณ์ ไปทดลองใช้กับชุมชนที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนมที่เป็นประชากรเดียวกัน แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในปีการศึกษา 2541 จำนวน 10 คน เพื่อทดสอบความชัดเจนของภาษา

8. แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอน ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์คณะผู้วิจัยดำเนินการสร้าง ดังนี้

8.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนมไปใช้
เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ

8.2 กำหนดประเด็นและสร้างข้อคำถามในการสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วย
ความคิดเห็นและปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม ในด้านการบริหาร
หลักสูตร ด้านการสอน และผลกระทบจากการนำหลักสูตรไปใช้

8.3 ตรวจสอบความครอบคลุมของประเด็นคำถามในแบบสัมภาษณ์

8.4 นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับครูผู้สอน 3 คน เพื่อตรวจสอบความชัดเจน
ของประเด็นคำถาม

การรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การรวบรวมข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วยแบบสอบ รวบรวมข้อมูล
โดยผู้ช่วยวิจัย

2. การรวบรวมข้อมูลด้วยแบบประเมินชิ้นงานในแฟ้มสะสมงานนักเรียน ทักษะ และ
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน คณะผู้วิจัยได้ประสานงานให้ครูผู้สอนวิชาการเลี้ยงโคนม
เป็นผู้ทำการรวบรวมข้อมูลจากนักเรียน เนื่องจากครูผู้สอนมีโอกาสใกล้ชิดกับนักเรียนตลอดเวลา
ทำให้สามารถทำการประเมินนักเรียนได้อย่างทั่วถึง และตรงตามสภาพความเป็นจริง

2.1 ทักษะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ซึ่งได้แก่ ทักษะการสื่อสาร การทำงานร่วมกับ
ผู้อื่น และการแสวงหาความรู้ ครูผู้สอนทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างที่มีกิจกรรมการเรียน
การสอนวิชาการเลี้ยงโคนม โดยทำการประเมินอย่างน้อยเรื่องละ 1 ครั้ง ซึ่งมีขั้นตอน
การเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

(1) สังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียนและการทำงานของนักเรียนแต่ละคน ในขณะที่
จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละครั้ง แล้วพิจารณานักเรียนแต่ละคนในระหว่างทำกิจกรรมว่า
มีพฤติกรรมตามเกณฑ์แต่ละข้อของทักษะที่ต้องการประเมินอยู่หรือไม่

(2) เมื่อสังเกตพบว่า นักเรียนคนใดมีพฤติกรรมตามเกณฑ์การประเมินข้อใดข้อหนึ่ง ในแบบประเมินทักษะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ครูทำประเมินให้ผ่านในเกณฑ์ข้อที่สังเกตพบ

(3) เมื่อจบกิจกรรมการเรียนการสอนในครั้งนั้น ครูทำการนับจำนวนข้อของเกณฑ์การประเมินที่นักเรียนแต่ละคนได้รับการประเมินให้ผ่านแล้ว รวมเป็นคะแนนจากการประเมินในครั้งนั้น

(4) เมื่อสิ้นภาคเรียนครูทำการรวมคะแนนที่นักเรียนได้จากการประเมินทุกครั้งในภาคเรียนนั้น แล้วคิดเป็นค่าร้อยละเมื่อเทียบกับคะแนนเต็ม

2.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งได้แก่ ความรับผิดชอบ การมีนิสัยรักการทำงาน การกล้าแสดงออก และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ครูผู้สอนรวบรวมข้อมูลในระหว่างที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาการเลี้ยงโคนม โดยทำการประเมินอย่างน้อยเรื่องละ 1 ครั้ง ซึ่งมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

(1) สังเกตพฤติกรรมการเรียนและการทำงานของนักเรียนแต่ละคน ในขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ครั้งใดครั้งหนึ่ง) ตลอดทั้งกิจกรรมนั้น แล้วพิจารณานักเรียนแต่ละคนว่า โดยภาพรวมแล้วมีคุณลักษณะที่ต้องการประเมินอยู่หรือไม่

(2) เมื่อหมดเวลาเรียน ครูทำการประเมินในแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนแต่ละคน โดยการให้ผ่านแก่นักเรียนที่ครูเห็นว่ามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่และไม่ผ่านแก่นักเรียนที่ไม่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่

(3) เมื่อสิ้นภาคเรียน ครูทำการนับจำนวนครั้งที่นักเรียนแต่ละคนได้รับการประเมินให้ผ่านแล้วเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

เกณฑ์ในการประเมิน

การรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การประเมินไว้ดังต่อไปนี้

1. เกณฑ์ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งเกิดจากการรวมคะแนนจากการสอบ และการประเมินชิ้นงานในแฟ้มสะสมงานนักเรียน ในอัตราส่วนร้อยละ 40 และร้อยละ 60 ตามลำดับ โดยใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้

ระดับผลการเรียน	ความหมาย	ช่วงคะแนนร้อยละ
4	ผลการเรียนดีมาก	80-100
3	ผลการเรียนดี	70-79
2	ผลการเรียนปานกลาง	60-69
1	ผลการเรียนผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด	50-59
0	ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ	0-49

(คู่มือการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2531 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533), 2534: 66-67)

2 เกณฑ์ในการประเมินทักษะที่พึงประสงค์ของนักเรียนกำหนดเป็น 6 ระดับตามจำนวนประเด็นการประเมินในแต่ละทักษะคือ 0 1 2 3 4 และ 5 ซึ่งแต่ละระดับมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง มีทักษะตรงตามประเด็นที่กำหนดไว้ครบทั้ง 5 ประเด็น
- 4 หมายถึง มีทักษะตรงตามประเด็นที่กำหนดไว้ 4 ประเด็น
- 3 หมายถึง มีทักษะตรงตามประเด็นที่กำหนดไว้ 3 ประเด็น
- 2 หมายถึง มีทักษะตรงตามประเด็นที่กำหนดไว้ 2 ประเด็น
- 1 หมายถึง มีทักษะตรงตามประเด็นที่กำหนดไว้ 1 ประเด็น
- 0 หมายถึง ไม่มีทักษะตรงตามประเด็นที่กำหนดไว้เลย

เมื่อสิ้นภาคเรียน นำคะแนนรวมของแต่ละทักษะมาประเมินผลรวมตามเกณฑ์ต่อไปนี้

ผลการประเมินทักษะที่พึงประสงค์ของนักเรียน	ช่วงคะแนนร้อยละ
มีการแสดงออกซึ่งทักษะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในระดับดีมาก	80-100
มีการแสดงออกซึ่งทักษะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในระดับดี	70-79
มีการแสดงออกซึ่งทักษะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในระดับปานกลาง	60-69
มีการแสดงออกซึ่งทักษะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในระดับน้อย	50-59
มีการแสดงออกซึ่งทักษะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในระดับน้อยมาก	0-49

(คู่มือการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2531 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533), 2534: 66-67)

3. เกณฑ์ในการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน กำหนดเป็น 5 ระดับดังต่อไปนี้

- 4 หมายถึง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในขั้นนั้น ๆ อยู่ในระดับดีมาก ถ้านักเรียนมีคุณลักษณะนั้น ๆ ปรากฏอยู่ 4 ครั้ง จากจำนวนการสังเกตทั้งสิ้น 4 ครั้ง

3 หมายถึง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในข้อนั้นๆ อยู่ในระดับดี ถ้านักเรียนมีคุณลักษณะนั้นๆ ปรากฏอยู่ 3 ครั้ง จากจำนวนการสังเกตทั้งสิ้น 4 ครั้ง

2 หมายถึง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในข้อนั้นๆ อยู่ในระดับปานกลาง ถ้านักเรียนมีคุณลักษณะนั้นๆ ปรากฏอยู่ 2 ครั้ง จากจำนวนการสังเกตทั้งสิ้น 4 ครั้ง

1 หมายถึง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในข้อนั้นๆ อยู่ในระดับน้อย ถ้านักเรียนมีคุณลักษณะนั้นๆ ปรากฏอยู่ 1 ครั้ง จากจำนวนการสังเกตทั้งสิ้น 4 ครั้ง

0 หมายถึง ไม่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในข้อนั้นๆ อยู่เลย จากจำนวนการสังเกตทั้งสิ้น 4 ครั้ง

จากเกณฑ์ดังกล่าว คณะผู้วิจัยได้แยกพิจารณาสร้างเกณฑ์ในแต่ละคุณลักษณะดังนี้

ความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ได้ครบถ้วนตามระยะเวลาที่ได้ตกลงกันไว้

4 หมายถึง ปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ได้ครบถ้วน ตามระยะเวลาดตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยพิจารณาจากจำนวนการสังเกตทั้งสิ้น 4 ครั้ง นักเรียนปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ได้ครบถ้วนตามระยะเวลาดตกลงกันไว้ทั้ง 4 ครั้ง

3 หมายถึง ปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ได้ครบถ้วน ตามระยะเวลาดตกลงกันไว้อย่างสม่ำเสมอ โดยพิจารณาจากจำนวนการสังเกตทั้งสิ้น 4 ครั้ง นักเรียนปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ได้ครบถ้วนตามระยะเวลาดตกลงกันไว้ 3 ครั้ง

2 หมายถึง ปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ได้ครบถ้วน ตามระยะเวลาดตกลงกันไว้เกือบทุกครั้ง โดยพิจารณาจากจำนวนการสังเกตทั้งสิ้น 4 ครั้ง นักเรียนปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ได้ครบถ้วนตามระยะเวลาดตกลงกันไว้ 2 ครั้ง

1 หมายถึง ปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ได้ครบถ้วน ตามระยะเวลาดตกลงกันไว้เป็นบางครั้ง โดยพิจารณาจากจำนวนการสังเกตทั้งสิ้น 4 ครั้ง นักเรียนปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ได้ครบถ้วนตามระยะเวลาดตกลงกันไว้ 1 ครั้ง

0 หมายถึง ไม่สามารถปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ได้ครบถ้วน ตามระยะเวลาดตกลงกันไว้ โดยพิจารณาจากจำนวนการสังเกตทั้งสิ้น 4 ครั้ง นักเรียนไม่สามารถปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ได้ครบถ้วนตามระยะเวลาดตกลงกันไว้ได้เลยแม้แต่ครั้งเดียว

การกล้าแสดงออก หมายถึง กล้าพูด กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสม

4 หมายถึง กล้าพูด กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ด้วยความมั่นใจเมื่อมีโอกาสทุกครั้ง โดยพิจารณาจากจำนวนการสังเกตทั้งสิ้น 4 ครั้ง นักเรียนกล้าพูด กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสมด้วยความมั่นใจ ทั้ง 4 ครั้ง

3 หมายถึง กล้าพูด กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม เมื่อมีโอกาสเป็นส่วนใหญ่ โดยพิจารณาจากจำนวนการสังเกตทั้งสิ้น 4 ครั้ง นักเรียนกล้าพูด กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสมด้วยความมั่นใจ 3 ครั้ง

2 หมายถึง กล้าพูด กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ในบางโอกาส โดยพิจารณาจากจำนวนการสังเกตทั้งสิ้น 4 ครั้ง นักเรียนกล้าพูด กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสมด้วยความมั่นใจ 2 ครั้ง

1 หมายถึง กล้าพูด กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม น้อยครั้ง โดยพิจารณาจากจำนวนการสังเกตทั้งสิ้น 4 ครั้ง นักเรียนกล้าพูด กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสมด้วยความมั่นใจ 1 ครั้ง

0 หมายถึง ไม่กล้าพูด ไม่กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม โดยพิจารณาจากจำนวนการสังเกตทั้งสิ้น 4 ครั้ง นักเรียนไม่กล้าพูด ไม่กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสมด้วยความมั่นใจได้เลยแม้แต่ครั้งเดียว

การมีนิสัยรักการทำงาน หมายถึง ปฏิบัติงานในหน้าที่หรือความรับผิดชอบของตนด้วยความเต็มใจ และมีความสุขในการทำงาน

4 หมายถึง ปฏิบัติงานในหน้าที่ หรือความรับผิดชอบของตนด้วยความเต็มใจและมีความสุขในการทำงานทุกครั้ง โดยพิจารณาจากจำนวนการสังเกตทั้งสิ้น 4 ครั้ง นักเรียนปฏิบัติงานในหน้าที่ หรือความรับผิดชอบของตนด้วยความเต็มใจ และมีความสุขในการทำงานทั้ง 4 ครั้ง

3 หมายถึง ปฏิบัติงานในหน้าที่ หรือความรับผิดชอบของตนด้วยความเต็มใจเป็นส่วนใหญ่ โดยพิจารณาจากจำนวนการสังเกตทั้งสิ้น 4 ครั้ง นักเรียนปฏิบัติงานในหน้าที่ หรือความรับผิดชอบของตนด้วยความเต็มใจ และมีความสุขในการทำงาน 3 ครั้ง

2 หมายถึง ปฏิบัติงานในหน้าที่ หรือความรับผิดชอบของตนด้วยความเต็มใจเป็นบางครั้ง โดยพิจารณาจากจำนวนการสังเกตทั้งสิ้น 4 ครั้ง นักเรียนปฏิบัติงานในหน้าที่หรือความรับผิดชอบของตนด้วยความเต็มใจ และมีความสุขในการทำงาน 2 ครั้ง

1 หมายถึง ปฏิบัติงานในหน้าที่ หรือความรับผิดชอบของตนด้วยความเต็มใจน้อยครั้ง โดยพิจารณาจากจำนวนการสังเกตทั้งสิ้น 4 ครั้ง นักเรียนปฏิบัติงานในหน้าที่ หรือความรับผิดชอบของตนด้วยความเต็มใจ และมีความสุขในการทำงาน 1 ครั้ง

0 หมายถึง ปฏิบัติงานในหน้าที่ หรือความรับผิดชอบของตนด้วยความไม่เต็มใจ โดยพิจารณาจากจำนวนการสังเกตทั้งสิ้น 4 ครั้ง นักเรียนปฏิบัติงานในหน้าที่ หรือความรับผิดชอบของตนด้วยความไม่เต็มใจ และไม่มีความสุขในการทำงานเลยแม้แต่ครั้งเดียว

ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง การแสดงออกซึ่งความคิดในสิ่งแปลกใหม่ และเกิดประโยชน์

4 หมายถึง การแสดงออกซึ่งความคิด ในสิ่งแปลกใหม่และเกิดประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ โดยพิจารณาจากจำนวนการสังเกตทั้งสิ้น 4 ครั้ง นักเรียนแสดงออกซึ่งความคิดในสิ่งแปลกใหม่และเกิดประโยชน์ทั้ง 4 ครั้ง

3 หมายถึง การแสดงออกซึ่งความคิด ในสิ่งแปลกใหม่และเกิดประโยชน์เป็นส่วนใหญ่ โดยพิจารณาจากจำนวนการสังเกตทั้งสิ้น 4 ครั้ง นักเรียนแสดงออกซึ่งความคิดในสิ่งแปลกใหม่และเกิดประโยชน์ 3 ครั้ง

2 หมายถึง การแสดงออกซึ่งความคิด ในสิ่งแปลกใหม่และเกิดประโยชน์บางครั้ง โดยพิจารณาจากจำนวนการสังเกตทั้งสิ้น 4 ครั้ง นักเรียนแสดงออกซึ่งความคิดในสิ่งแปลกใหม่และเกิดประโยชน์ 2 ครั้ง

1 หมายถึง การแสดงออกซึ่งความคิด ในสิ่งแปลกใหม่และเกิดประโยชน์น้อยครั้ง โดยพิจารณาจากจำนวนการสังเกตทั้งสิ้น 4 ครั้ง นักเรียนแสดงออกซึ่งความคิดในสิ่งแปลกใหม่และเกิดประโยชน์ 1 ครั้ง

0 หมายถึง ไม่มีการแสดงออกซึ่งความคิด ในสิ่งแปลกใหม่และเกิดประโยชน์ โดยพิจารณาจากจำนวนการสังเกตทั้งสิ้น 4 ครั้ง นักเรียนไม่แสดงออกซึ่งความคิดในสิ่งแปลกใหม่และเกิดประโยชน์ได้เลยแม้แต่ครั้งเดียว

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่ออาชีพการเลี้ยงโคนมของนักเรียน ใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย และค่าร้อยละ การศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน ชุมชน ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและการหาค่าร้อยละ

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้นำเสนอเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนม

สถานภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีผู้ร่วมในโครงการและเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้หลายกลุ่มด้วยกัน คณะผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

สถานภาพ	สถานศึกษา	โรงเรียน ชุมชนวัดหนองโพ		โรงเรียน วัดดอนกระเบื้อง		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
นักเรียน							
เพศ							
	ชาย	30	42.25	20	45.45	50	43.48
	หญิง	41	57.75	24	54.55	65	56.52
	รวม	71	100.00	44	100.00	115	100.00
อาชีพของผู้ปกครอง							
	เลี้ยงโคนม	33	46.48	24	54.55	57	49.57
	ไม่ได้เลี้ยงโคนม	38	53.52	20	45.45	58	50.43
	รวม	71	100.00	44	100.00	115	100.00

ตารางที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล (ต่อ)

สถานศึกษา	โรงเรียน ชุมชนวัดหนองโพ		โรงเรียน วัดดอนกระเบื้อง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพ						
ครูผู้สอน						
เพศ						
ชาย	2	22.22	5	71.43	7	43.75
หญิง	7	77.78	2	28.57	9	56.25
รวม	9	100.00	7	100.00	16	100.00
วิชาที่สอน						
วิชาการเลี้ยงโคนม	1	11.11	1	14.29	2	12.50
วิชาอื่นๆ	8	88.89	6	85.71	14	87.50
รวม	9	100.00	7	100.00	16	100.00
ผู้บริหาร						
โรงเรียน	4		2		6	66.67
อำเภอ	-		-		1	11.11
จังหวัด	-		-		2	22.22
รวม	4		2		9	100.00
ศึกษานิเทศก์						
อำเภอ	-	-	-	-	2	66.67
จังหวัด	-	-	-	-	1	33.33
รวม	-	-	-	-	3	100.00

ตารางที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล (ต่อ)

สถานศึกษา	โรงเรียน ชุมชนวัดหนองโพ		โรงเรียน วัดดอนกระเบื้อง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
บุคลากรในชุมชน						
บทบาท						
เกษตรกรฟาร์ม						
สาธิต	3	3.06	4	4.44	7	3.72
เกษตรกรที่ไม่ใช่						
ฟาร์มสาธิต	20	20.41	20	22.22	40	21.28
วิทยากรท้องถิ่น	5	5.10	6	6.66	11	5.85
ผู้ปกครอง	36	36.74	22	24.44	58	30.85
ผู้นำชุมชน	20	20.41	21	23.33	41	21.81
ผู้แทนองค์กร						
ท้องถิ่น	14	14.26	17	18.89	31	16.49
รวม	98	100.00	90	100.00	188	100.00
เพศ						
ชาย	54	55.11	59	65.56	113	60.11
หญิง	44	44.89	31	34.44	75	39.89
รวม	98	100.00	90	100.00	188	100.00
การศึกษา						
ไม่ได้รับการศึกษา	2	2.04	3	3.33	5	2.66
ประถมศึกษา	66	67.35	44	48.89	110	58.51
สูงกว่าประถมศึกษา	30	30.61	43	47.78	73	38.83
รวม	98	100.00	90	100.00	188	100.00

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลในครั้งนี้นำประกอบด้วยบุคคลหลายกลุ่ม ได้แก่

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพและโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนหญิง (ร้อยละ 56.52) นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่ผู้ปกครองมีอาชีพเลี้ยงโคนม (ร้อยละ 49.57) มีจำนวนใกล้เคียงกับนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพอื่น ๆ ที่ไม่ใช่อาชีพเลี้ยงโคนม (ร้อยละ 50.43)

2. ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทุกคนซึ่งเป็นครูที่สอนวิชาเลี้ยงโคนม 2 คน และสอนวิชาอื่น ๆ 14 คน และครูในโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ในขณะที่ครูโรงเรียนวัดดอนกระเบื้องส่วนใหญ่เป็นเพศชาย

3. ผู้บริหารโรงเรียนประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้บริหารระดับอำเภอหรือหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอโพธาราม ผู้บริหารระดับจังหวัดหรือผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี

4. ศึกษานิเทศก์ ประกอบด้วยศึกษานิเทศก์อำเภอโพธาราม และศึกษานิเทศก์จังหวัดที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม

5. บุคลากรในชุมชน ซึ่งประกอบด้วย เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมทั้งผู้ที่ทำหน้าที่เป็นฟาร์มสาธิตให้แก่นักเรียน และเกษตรกรที่ไม่ได้ทำหน้าที่เป็นฟาร์มสาธิต วิทยากรท้องถิ่นที่โรงเรียนเชิญมาบรรยายที่โรงเรียนเป็นครั้งคราว ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการโรงเรียน และผู้แทนองค์กรท้องถิ่นในชุมชนซึ่งได้แก่ เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรจากสหกรณ์โคนมหนองโพฯ ศูนย์วิจัยการผสมเทียมราชบุรี โรงพยาบาลสัตว์หนองโพ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดราชบุรี และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโพและตำบลดอนกระเบื้อง ที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและการนำหลักสูตรเรื่อง “การเลี้ยงโคนม” ไปใช้ บุคลากรในชุมชนที่เป็นผู้ให้ข้อมูลและมีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 60.11) และมีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 58.51)

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม

ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่ากระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนมประกอบด้วย 10 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่คณะผู้วิจัยทำการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการต่อการจัดหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง “การเลี้ยงโคนม” วิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียนและชุมชน รวมทั้งทำการศึกษหลักสูตรแม่บทของกระทรวงศึกษาธิการ

2. พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง “การเลี้ยงโคนม” โดยความร่วมมือของชุมชน โรงเรียน ผู้เชี่ยวชาญ และคณะผู้วิจัย หลักสูตรเรื่องการเลี้ยงโคนมนี้ ประกอบด้วยสองรายวิชาคือ การเลี้ยงโคนม 1 และการเลี้ยงโคนม 2 ซึ่งในหลักสูตรนั้นได้กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาสาระ แนวการจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีทักษะการแสวงหาความรู้ และความร่วมมือในการทำงานเป็นกลุ่ม กำหนดวิธีการวัดและประเมินผล ซึ่งพิจารณาจากผลการสอบ แฟ้มสะสมงาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และทักษะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ซึ่งได้จากการสังเกตของครูผู้สอน

3. เตรียมบุคลากร คณะผู้วิจัยจัดเตรียมบุคลากร โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้แก่ คณะครู ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การวิเคราะห์จุดประสงค์ แนวการจัดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และการใช้แฟ้มสะสมงานในการประเมินผล และพานบุคลากรดังกล่าวไปศึกษาดูงาน

4. จัดประชุมผู้ปกครอง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการ วิธีการจัดการเรียนการสอน และขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล

5. นำหลักสูตรไปทดลองใช้ เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าจะต้องปรับปรุงแก้ไขในประเด็นใดบ้างในการนำหลักสูตรไปใช้

6. จัดการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรในระยะแรก โดยรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ นักเรียน ครูผู้สอน ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้แทนองค์กรท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

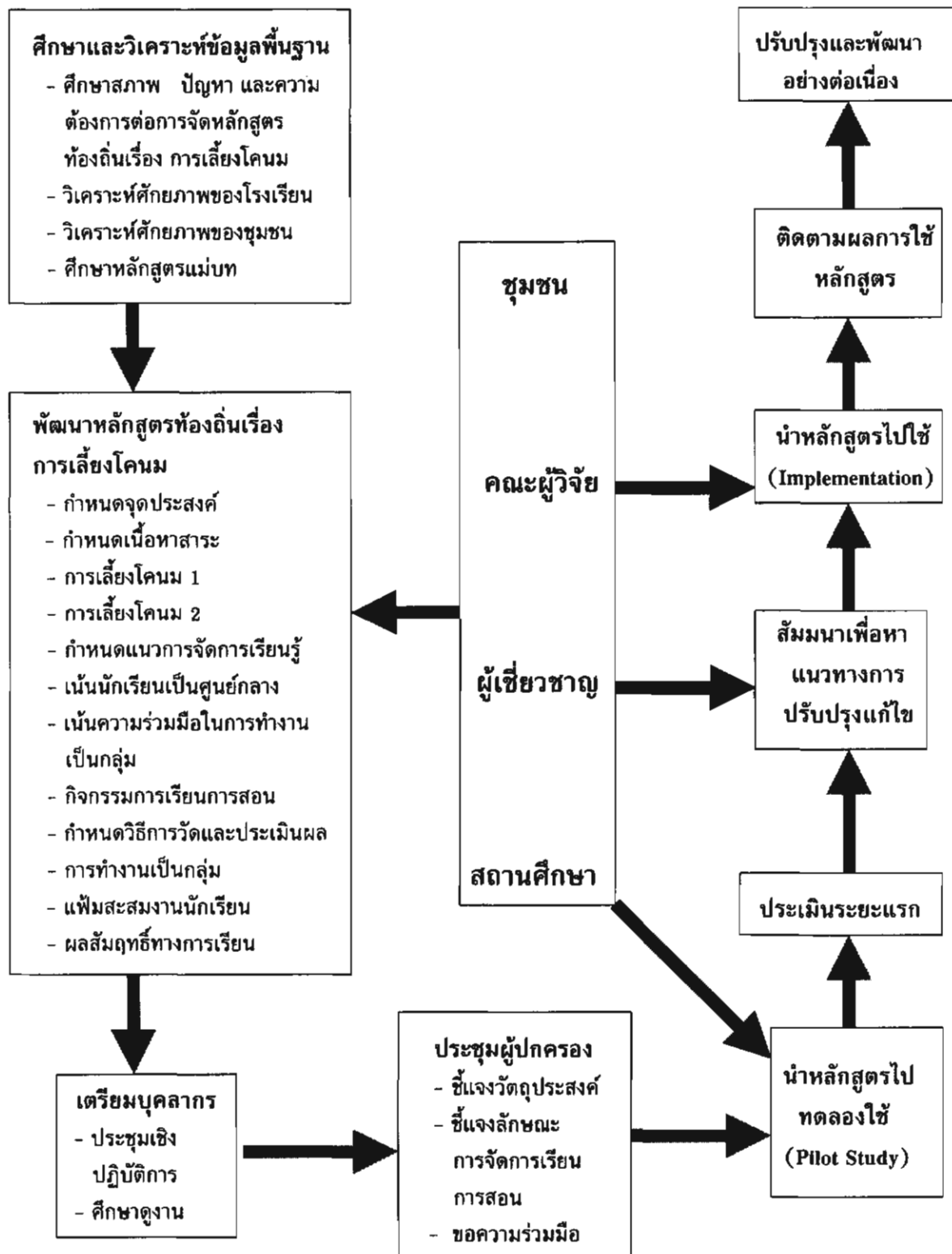
7. จัดสัมมนาเพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข โดยผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่ คณะครู ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้แทนองค์กรท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

8. ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ แล้วนำหลักสูตรไปใช้

9. ติดตามผลการใช้หลักสูตร โดยพิจารณาจากตัวนักเรียน ครูผู้สอน ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ชุมชน และองค์กรท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

10. โรงเรียนและชุมชนปรับปรุงหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 1 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม

การศึกษาประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคมนั้น คณะผู้วิจัยพิจารณาจากนักเรียน การมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของชุมชน ความคิดเห็นของครู ผู้สอน ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ต่อการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม

1. นักเรียน

ดัชนีสำคัญประการหนึ่งในการบ่งชี้ว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนมมีประสิทธิภาพหรือไม่นั้น คือ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน เนื่องจากนักเรียนเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ ประเด็นที่ผู้วิจัยนำมาพิจารณาเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาการเลี้ยงโคนม ทักษะที่พึงประสงค์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เจตคติต่ออาชีพการเลี้ยงโคนม และความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาการเลี้ยงโคนม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

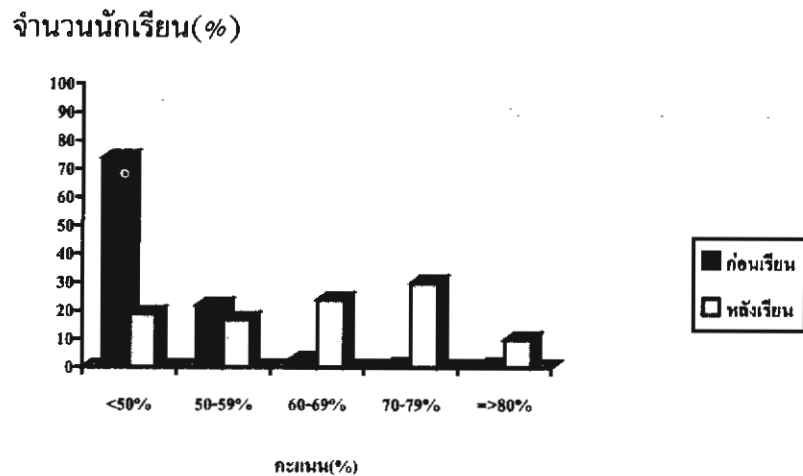
1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนนั้น ผู้วิจัยพิจารณาจากผลการประเมินที่ได้จากแบบสอบ และผลการประเมินชิ้นงานในแฟ้มสะสมงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพและโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง ในวิชาการเลี้ยงโคนม 1 และการเลี้ยงโคนม 2 ซึ่งสัดส่วนของผลการประเมินที่ได้จากแบบสอบและผลการประเมินชิ้นงานในแฟ้มสะสมงานคิดเป็นร้อยละ 40 และร้อยละ 60 ตามลำดับ ซึ่งได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 2-4 และภาพที่ 2-6

1.1.1 ผลการประเมินโดยใช้แบบสอบพบว่า ในวิชาการเลี้ยงโคนม 1 และการเลี้ยงโคนม 2 นักเรียนมีคะแนนสอบหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากคะแนนสอบก่อนเรียนทั้งสองโรงเรียน โดยที่นักเรียนโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพมีคะแนนสอบหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากคะแนนสอบก่อนเรียนร้อยละ 20.67 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 47.65 ของคะแนนสอบก่อนเรียนในวิชาการเลี้ยงโคนม 1 และมีคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากคะแนนสอบก่อนเรียนร้อยละ 19.00 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 46.36 ของคะแนนสอบก่อนเรียนในวิชาการเลี้ยงโคนม 2 สำหรับนักเรียนโรงเรียนวัดดอนกระเบื้องมีคะแนนสอบหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากคะแนนสอบก่อนเรียนร้อยละ 18.53 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 46.32 ของคะแนนสอบก่อนเรียนในวิชาการเลี้ยงโคนม 1 และมีคะแนนสอบหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากคะแนนสอบก่อนเรียนร้อยละ 35.00 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 92.96 ของคะแนนสอบก่อนเรียนในวิชาการเลี้ยงโคนม 2 เมื่อพิจารณาในภาพรวมของทั้งสองโรงเรียน จะเห็นได้ว่า นักเรียนมีคะแนนสอบหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากคะแนนสอบก่อนเรียนร้อยละ 19.85 คิดเป็นร้อยละ 47.17 ของคะแนนสอบก่อนเรียนในวิชาการเลี้ยงโคนม 1 และมีคะแนนสอบหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากคะแนนสอบก่อนเรียนร้อยละ 25.22 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 63.32 ของคะแนนสอบก่อนเรียนในวิชาการเลี้ยงโคนม 2 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

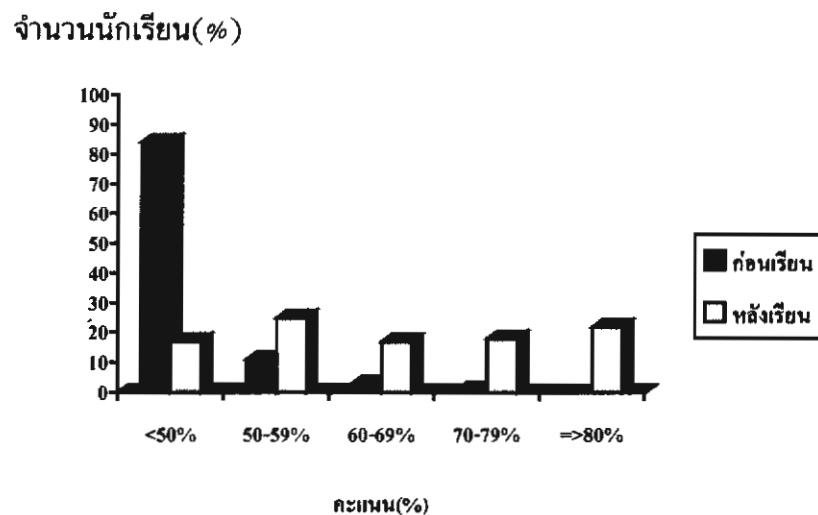
ตารางที่ 2 ผลการประเมินที่ได้จากแบบสอบถามของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วิชาการเลี้ยงโคนม 1 และการเลี้ยงโคนม 2

วิชา	โรงเรียน	จำนวน (คน)	คะแนนสอบก่อนเรียน (%)		คะแนนสอบหลังเรียน (%)		คะแนนที่เพิ่มขึ้น (%)	
			μ	σ	μ	σ	μ	σ
การเลี้ยงโคนม 1	ชุมชนวัดหนองโพ	71	43.38	13.98	64.05	15.63	20.67	11.65
	วัดดอนกระเบื้อง	44	40.00	17.70	58.53	16.08	18.53	18.15
	รวม	115	42.08	14.20	61.93	16.35	19.85	14.45
การเลี้ยงโคนม 2	ชุมชนวัดหนองโพ	71	40.98	11.88	59.98	16.15	19.00	13.75
	วัดดอนกระเบื้อง	44	37.95	8.58	73.25	19.75	35.00	16.50
	รวม	115	39.83	10.80	65.05	18.68	25.22	16.80

ภาพที่ 2 คะแนนความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาการเลี้ยงโคนม 1 ของนักเรียน
โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพและโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง

ภาพที่ 3 คะแนนความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาการเลี้ยงโคนม 2 ของนักเรียน
โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพและโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง

จากภาพที่ 2 และ 3 จะเห็นได้ว่า สำหรับคะแนนสอบก่อนเรียนมีจำนวนนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ (ต่ำกว่าร้อยละ 50) เป็นจำนวนมาก เกือบถึงร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมดในวิชาการเลี้ยงโคนม 1 และเกือบถึงร้อยละ 90 ของนักเรียนทั้งหมดในวิชาการเลี้ยงโคนม 2 และจำนวนนักเรียนที่ได้คะแนนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง (ร้อยละ 60-69)

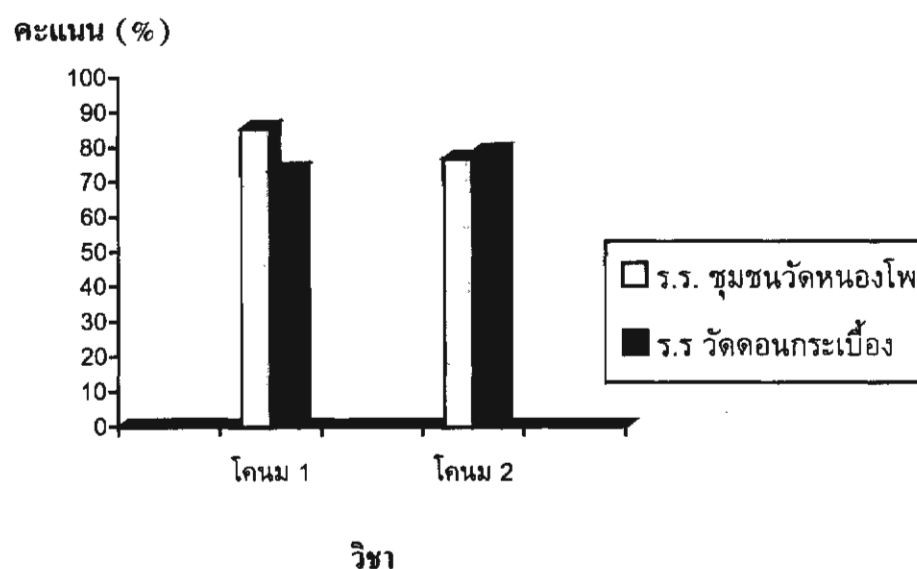
ดี (ร้อยละ 70-79) และดีมาก (สูงกว่าร้อยละ 80) ของทั้งสองวิชามีจำนวนน้อยมาก แต่จะเห็นได้ว่าคะแนนสอบหลังเรียนมีจำนวนนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำลดลงเหลือไม่ถึงร้อยละ 20 ของนักเรียนทั้งหมด ทั้งสองวิชา แต่จำนวนนักเรียนที่ได้คะแนนอยู่ในเกณฑ์ปานกลางดี และดีมากมีจำนวนมากขึ้นทั้งสองวิชา

1.1.2 ผลการประเมินชิ้นงานจากแฟ้มสะสมงานพบว่า ในวิชาการเลี้ยงโคนม 1 ในภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของทั้งสองโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีมาก (ร้อยละ 80.95) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายโรงเรียนพบว่า โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดีมาก (ร้อยละ 85.56) ในขณะที่โรงเรียนวัดดอนกระเบื้องมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดี (ร้อยละ 73.50) ในวิชาการเลี้ยงโคนม 2 ในภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของทั้งสองโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายโรงเรียนพบว่า แต่ละโรงเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดี (ร้อยละ 76.84 และร้อยละ 78.82) (รายละเอียดในตารางที่ 3 และภาพที่ 4)

ตารางที่ 3 ผลการประเมินชิ้นงานจากแฟ้มสะสมงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วิชาการเลี้ยงโคนม 1 และการเลี้ยงโคนม 2

วิชา	โรงเรียน	จำนวน (คน)	คะแนน (%)	
			μ	σ
การเลี้ยงโคนม 1	ชุมชนวัดหนองโพ	71	85.56	3.27
	วัดดอนกระเบื้อง	44	73.50	7.64
	รวม	115	80.95	7.96
การเลี้ยงโคนม 2	ชุมชนวัดหนองโพ	71	76.84	3.12
	วัดดอนกระเบื้อง	44	78.82	9.80
	รวม	115	77.60	6.56

ภาพที่ 4 ผลการประเมินแฟ้มสะสมงานวิชาการเลี้ยงโคนม 1 และการเลี้ยงโคนม 2
ของนักเรียนโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพและโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง

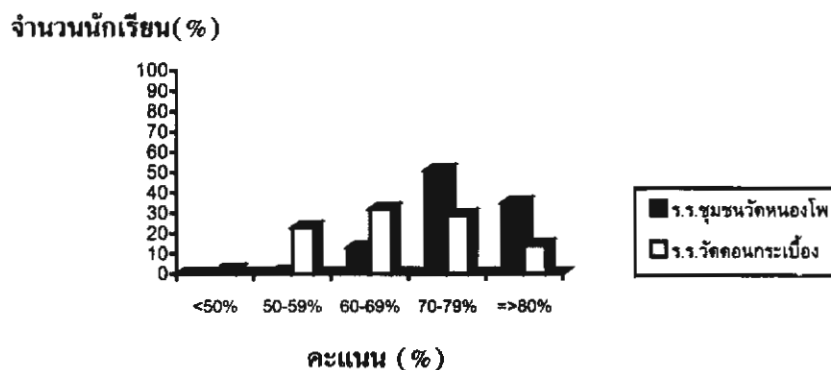
1.1.3 ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งประกอบด้วยผลการประเมินที่ได้จากแบบสอบร้อยละ 40 และผลการประเมินชิ้นงานในแฟ้มสะสมงานร้อยละ 60 ในภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของทั้งสองโรงเรียนในวิชาการเลี้ยงโคนม 1 และการเลี้ยงโคนม 2 (ร้อยละ 73.34 และร้อยละ 72.58) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายโรงเรียนพบว่า โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดีทั้ง 2 วิชา แต่โรงเรียนวัดดอนกระเบื้องมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง (ร้อยละ 67.51) ในวิชาการเลี้ยงโคนม 1 แต่คะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดี (ร้อยละ 76.59) ในวิชาการเลี้ยงโคนม 2 (รายละเอียดในตารางที่ 4)

จากภาพที่ 5 และ 6 จะเห็นว่า ในวิชาการเลี้ยงโคนม 1 ส่วนใหญ่ของนักเรียนโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดีและดีมาก ในขณะที่ส่วนใหญ่ของนักเรียนโรงเรียนวัดดอนกระเบื้องมีคะแนนอยู่ในระดับปานกลางและดี ในวิชาการเลี้ยงโคนม 2 ส่วนใหญ่ของนักเรียนโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลางและดี ในขณะที่ส่วนใหญ่ของนักเรียนโรงเรียนวัดดอนกระเบื้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดีมากและดี

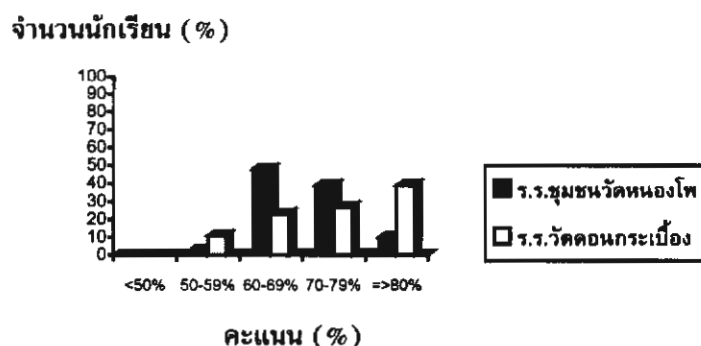
ตารางที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วิชา การเลี้ยงโคนม 1 และการเลี้ยงโคนม 2

วิชา	โรงเรียน	จำนวน (คน)	คะแนนจากแบบสอบ (40%)		คะแนนชิ้นงาน (60%)		รวม (100%)	
			μ	σ	μ	σ	μ	σ
การเลี้ยงโคนม 1	ชุมชนวัดหนองโพ	71	25.62	6.52	51.33	1.96	76.95	5.75
	วัดดอนกระเบื้อง	44	23.41	6.43	44.10	4.58	67.51	8.82
	รวม	115	24.77	6.54	48.56	4.77	73.34	8.25
การเลี้ยงโคนม 2	ชุมชนวัดหนองโพ	71	23.99	6.46	46.10	1.87	70.09	8.89
	วัดดอนกระเบื้อง	44	29.30	7.90	47.29	5.88	76.59	14.70
	รวม	115	26.02	7.47	46.57	3.40	72.58	11.72

ภาพที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการเลี้ยงโคนม 1 ของนักเรียน
โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพและโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง

ภาพที่ 6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการเลี้ยงโคนม 2 ของนักเรียน
โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพและโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง

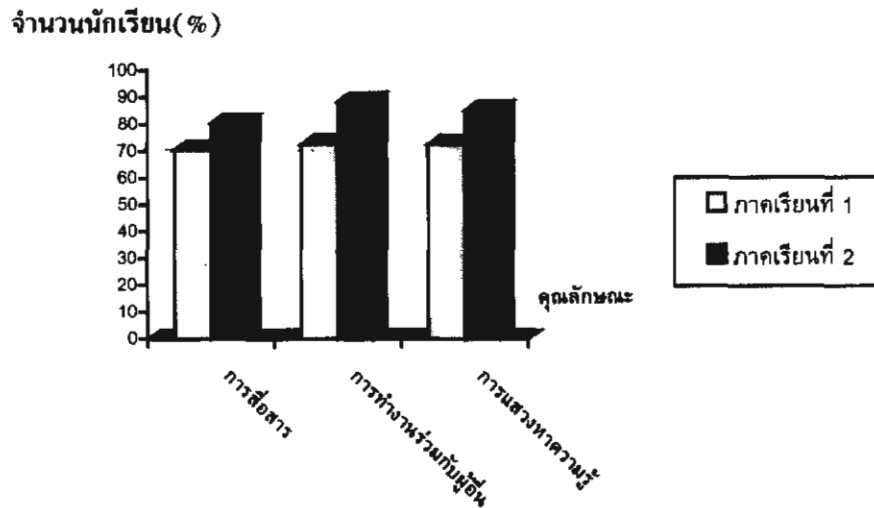

1.2 ทักษะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ผลจากการประเมินทักษะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในวิชาการเลี้ยงโคนม 1 จำนวน 4 ครั้ง และวิชาการเลี้ยงโคนม 2 จำนวน 4 ครั้ง ของทั้งสองโรงเรียนพบว่า ทักษะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโดยเฉลี่ยทั้ง 3 ทักษะ คือ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และทักษะการแสวงหาความรู้ในภาคเรียนที่ 2 เพิ่มขึ้นจากภาคเรียนที่ 1 ร้อยละ 10.65, 8.50 และ 12.55 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในแต่ละโรงเรียนพบว่า โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพมีคะแนนเฉลี่ยของภาคเรียนที่ 2 สูงกว่าภาคเรียนที่ 1 ทั้ง 3 ทักษะ สำหรับโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง คะแนนเฉลี่ยของภาคเรียนที่ 2 สูงกว่าภาคเรียนที่ 1 ในทักษะการสื่อสาร และทักษะการแสวงหาความรู้ แต่ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น คะแนนเฉลี่ยของภาคเรียนที่ 2 กลับลดลง (รายละเอียดปรากฏในตารางที่ 5 และภาพที่ 7-9)

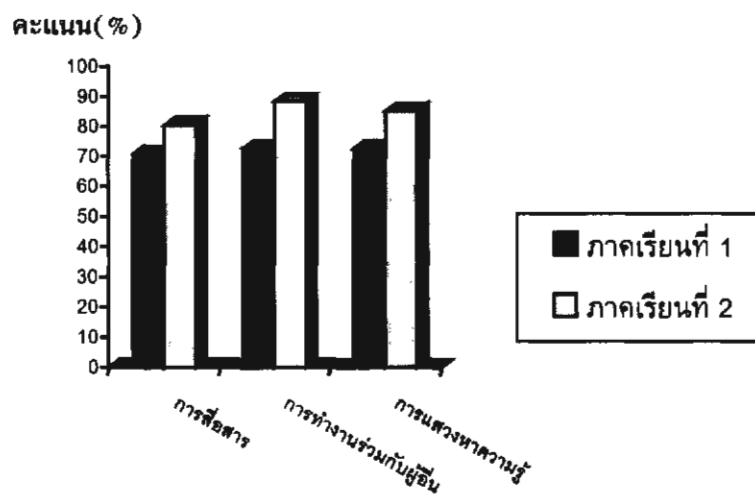
ตารางที่ ๕ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการประเมินทักษะที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างภาคต้นกับภาคปลาย

ทักษะที่พึงประสงค์	โรงเรียน	จำนวน (คน)	คะแนนสอบภาคต้น (%)		คะแนนสอบภาคปลาย (%)		คะแนนที่เพิ่มขึ้น (%)	
			μ	σ	μ	σ	μ	σ
การสื่อสาร	ชุมชนวัดหนองโพ	71	70.65	8.50	80.55	3.10	9.95	7.00
	วัดดอนกระเบื้อง	44	67.05	11.70	78.85	15.67	11.80	8.70
	รวม	115	69.25	9.95	79.90	9.95	10.65	7.72
การทำงานร่วมกับผู้อื่น	ชุมชนวัดหนองโพ	71	72.70	5.40	88.45	2.05	15.75	7.20
	วัดดอนกระเบื้อง	44	82.95	12.90	79.75	2.88	-3.20	7.50
	รวม	115	76.60	10.30	85.15	2.54	8.50	11.75
การแสวงหาความรู้	ชุมชนวัดหนองโพ	71	72.60	6.20	85.15	6.80	12.55	5.25
	วัดดอนกระเบื้อง	44	63.20	16.25	75.80	15.65	12.60	4.15
	รวม	115	69.00	12.00	81.55	11.90	12.55	7.45

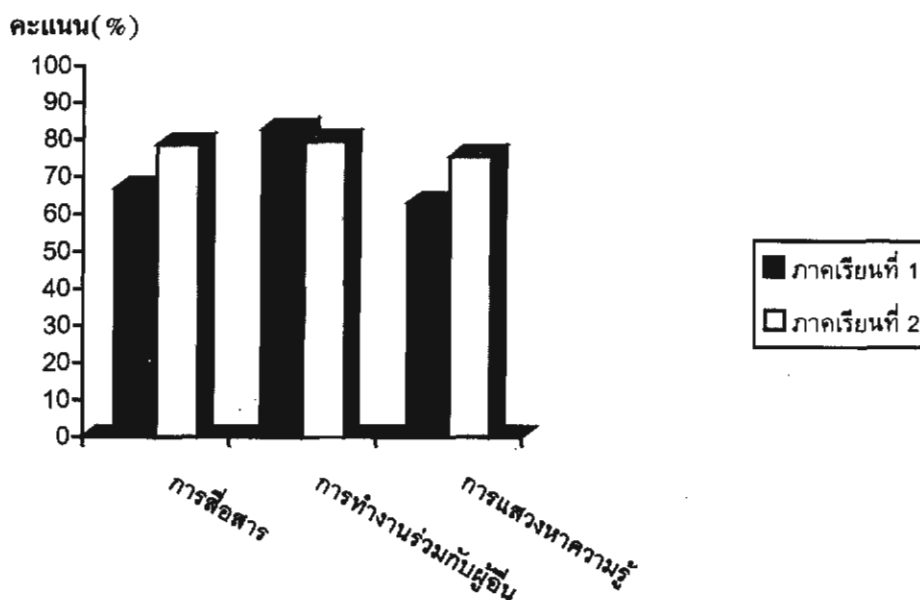
ภาพที่ 7 ผลการเปรียบเทียบทักษะที่พึงประสงค์ระหว่างภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 ของนักเรียนโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ และโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง

ภาพที่ 8 ผลการเปรียบเทียบทักษะที่พึงประสงค์ ระหว่างภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 ของนักเรียนโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ

ภาพที่ 9 ผลการเปรียบเทียบทักษะที่พึงประสงค์ระหว่างภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 ของนักเรียนโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง

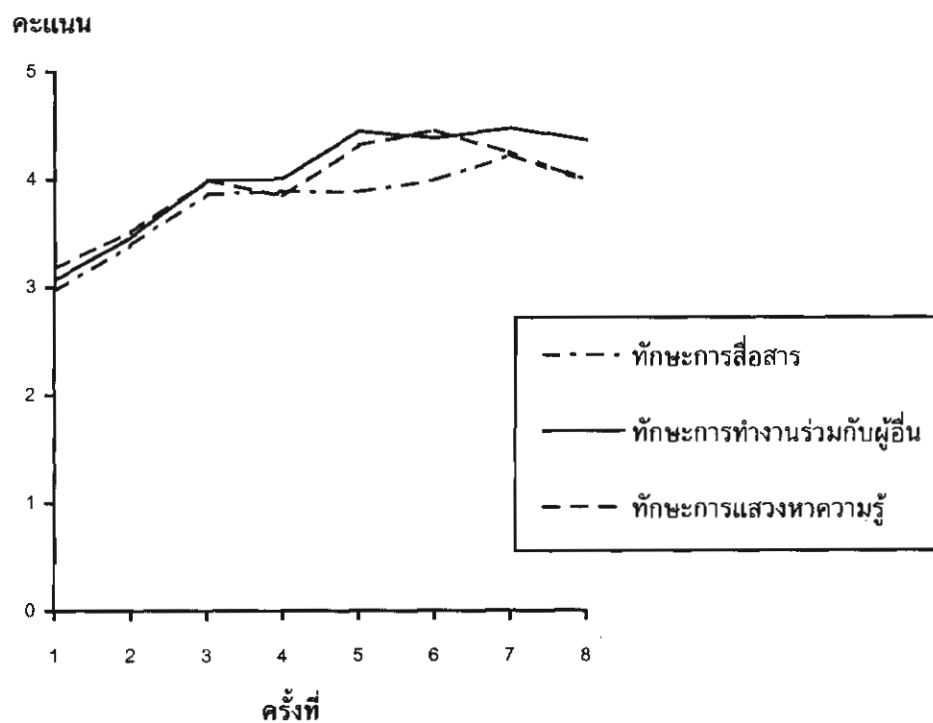
จากการพิจารณาผลการประเมินทั้ง 8 ครั้งพบว่า นักเรียนจากทั้งสองโรงเรียนมีการพัฒนาทักษะที่พึงประสงค์ทั้ง 3 ทักษะในทำนองเดียวกันคือ ในช่วงการประเมินในภาคเรียนที่ 1 นักเรียนจะมีการพัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้น ตามลำดับ จากครั้งที่ 1 ไป ครั้งที่ 2, 3 และ 4 สำหรับการประเมินในภาคปลายคือ ครั้งที่ 5-8 นักเรียนโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นและลดลงในบางครั้ง แต่ทุกครั้งยังคงอยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจคือ ระดับดีและดีมาก คือ อยู่ในช่วงร้อยละ 77-89 สำหรับนักเรียนโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง ในการประเมินครั้งที่ 5 ซึ่งเป็นช่วงแรกของการเปิดเรียนภาคปลาย ทักษะที่พึงประสงค์ทั้ง 3 ทักษะลดลงแต่ยังสูงกว่าการประเมินในครั้งที่ 3 หลังจากนั้นจะมีคะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงในบางครั้ง แต่ทุกครั้งยังอยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจคือ ระดับดีและดีมาก คืออยู่ในช่วงร้อยละ 75-89 (รายละเอียดปรากฏในตารางที่ 6 และภาพที่ 10-11)

ตารางที่ 6 ผลการประเมินทักษะที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วิชา การเลี้ยงโคนม 1 และการเลี้ยงโคนม 2

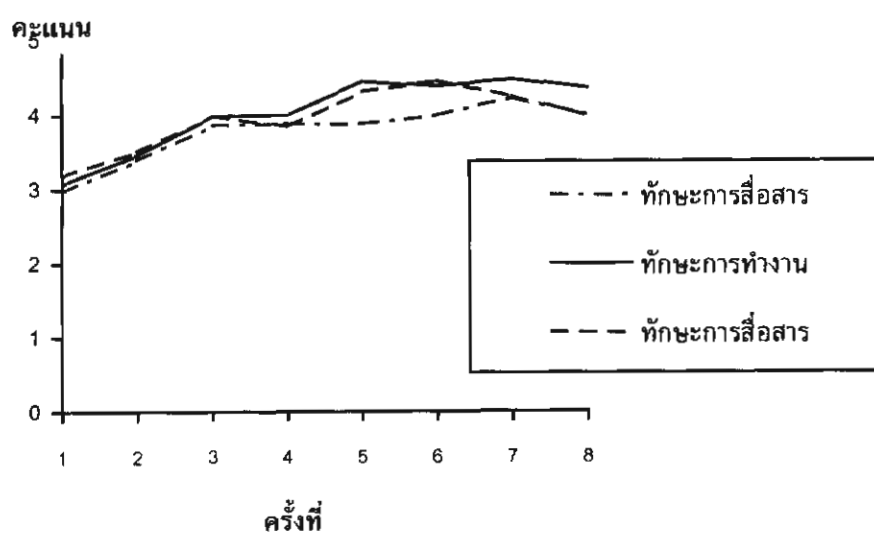
ทักษะที่พึงประสงค์	โรงเรียน	จำนวน (คน)	การเลี้ยงโคนม 1 *										การเลี้ยงโคนม 2 *					
			ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3		ครั้งที่ 4		ครั้งที่ 5		ครั้งที่ 6		ครั้งที่ 7		ครั้งที่ 8	
			μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ
การสื่อสาร	ชุมชนวัดหนองโพ	71	2.97	0.77	3.39	0.60	3.87	0.34	3.89	0.46	3.89	0.36	4.00	0.00	4.23	0.42	4.00	0.00
	วัดดอนกระเบื้อง	44	2.89	0.65	3.32	0.60	3.59	0.69	3.61	0.72	3.64	0.94	3.73	1.10	4.05	0.86	4.36	0.75
	รวม	115	2.94	0.73	3.37	0.60	3.77	0.52	3.78	0.59	3.79	0.66	3.90	0.68	4.16	0.63	4.14	0.49
การทำงานร่วมกับผู้อื่น	ชุมชนวัดหนองโพ	71	3.07	0.52	3.46	0.58	3.99	0.12	4.01	0.36	4.45	0.71	4.39	0.64	4.48	0.56	4.37	0.49
	วัดดอนกระเบื้อง	44	3.68	0.96	4.00	0.86	4.41	0.54	4.50	0.51	3.70	0.90	3.75	0.92	4.48	0.51	4.02	0.82
	รวม	115	3.30	0.77	3.67	0.75	4.15	0.40	4.20	0.48	4.17	0.87	4.15	0.82	4.48	0.54	4.23	0.65
การแสวงหาความรู้	ชุมชนวัดหนองโพ	71	3.18	0.57	3.51	0.53	3.99	0.12	3.85	0.40	4.32	0.71	4.46	0.63	4.25	0.44	3.99	0.27
	วัดดอนกระเบื้อง	44	2.39	0.92	2.86	0.93	3.20	0.90	4.18	0.79	3.34	1.18	3.77	0.86	3.93	0.87	4.11	0.75
	รวม	115	2.88	0.82	3.26	0.77	3.69	0.68	3.97	0.60	3.95	1.03	4.20	0.80	4.13	0.66	4.03	0.51

* คะแนนเต็มครั้งละ 5 คะแนน

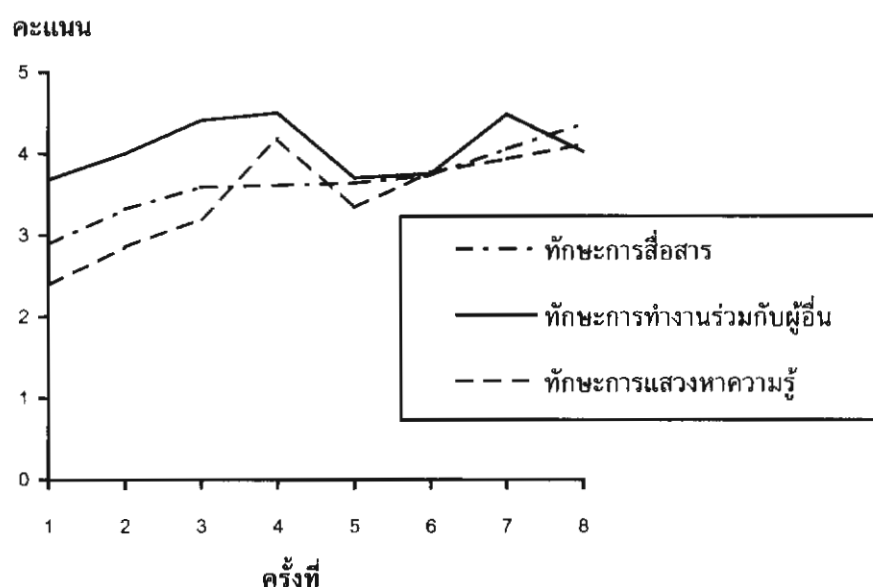
ภาพที่ 10 ผลการประเมินทักษะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียน
ชุมชนวัดหนองโพและโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง

ภาพที่ 11 ผลการประเมินทักษะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในวิชาการเลี้ยงโคนม 1 และ 2
โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ

ภาพที่ 12 ผลการประเมินทักษะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในวิชาการเลี้ยงโคนม 1 และ 2 โรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง

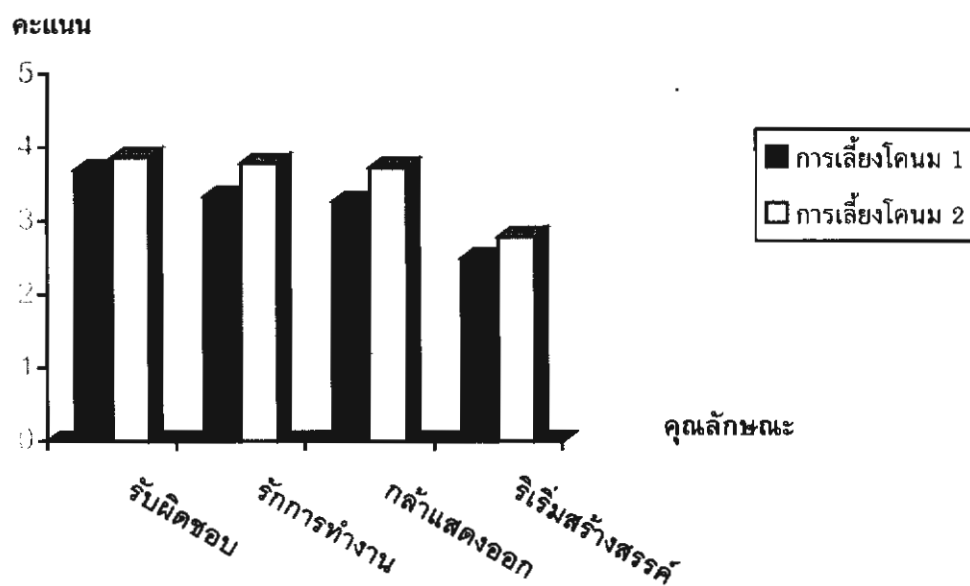

1.3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโดยเฉลี่ยทั้ง 4 คุณลักษณะ คือ ความรับผิดชอบ การมีนิสัยรักการทำงาน การกล้าแสดงออก และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในภาคปลายเพิ่มขึ้นจากภาคต้นร้อยละ 4.25, 18.50, 11.50 และ 7.25 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในแต่ละโรงเรียนพบว่า นักเรียนโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพมีคะแนนเฉลี่ยของภาคปลายสูงกว่าภาคต้นแทบทุกคุณลักษณะ ยกเว้นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แต่นักเรียนโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง มีคะแนนเฉลี่ยของภาคปลายสูงกว่าภาคต้นทุกคุณลักษณะ (รายละเอียดในตารางที่ 7 และภาพที่ 13-15)

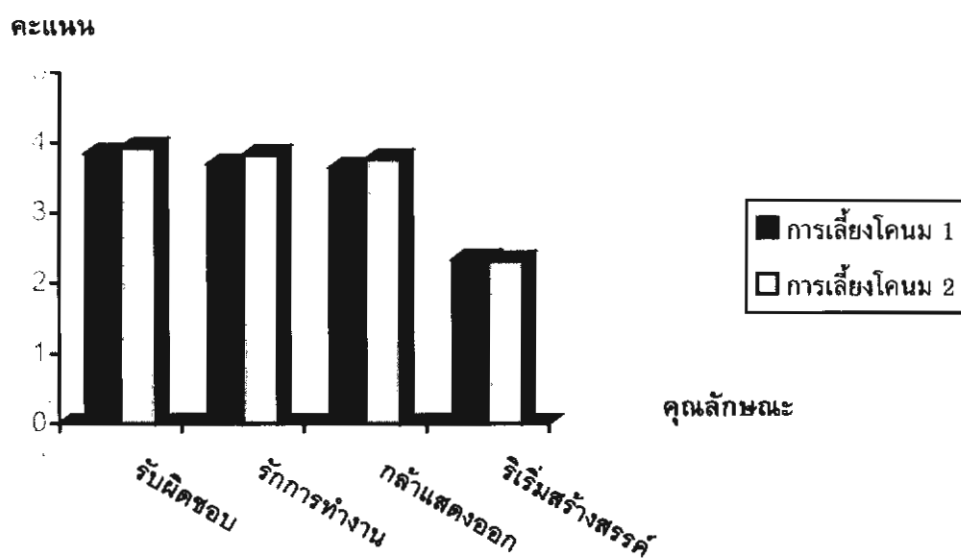
ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ระหว่างภาคต้นกับภาคปลาย

คุณลักษณะที่พึงประสงค์	โรงเรียน	จำนวน (คน)	คะแนนภาคต้น (%)		คะแนนภาคปลาย (%)		คะแนนที่เพิ่มขึ้น (%)	
			μ	σ	μ	σ	μ	σ
ความรับผิดชอบ	ชุมชนวัดหนองโพ	71	96.25	9.00	98.25	6.50	2.00	26.25
	วัดดอนกระเบื้อง	44	86.25	22.50	94.25	10.50	8.00	16.00
	รวม	115	92.50	16.25	96.75	8.50	4.25	12.50
การมีนิสัยรักการทำงาน	ชุมชนวัดหนองโพ	71	92.50	11.50	95.75	9.50	3.25	10.25
	วัดดอนกระเบื้อง	44	68.75	25.25	93.25	16.50	24.50	21.25
	รวม	115	83.50	66.80	94.75	12.50	18.50	18.50
การกล้าแสดงออก	ชุมชนวัดหนองโพ	71	91.25	12.00	94.25	10.50	3.25	10.25
	วัดดอนกระเบื้อง	44	66.50	28.50	91.50	14.25	25.00	27.00
	รวม	115	81.75	23.25	93.25	12.00	11.50	21.25
ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	ชุมชนวัดหนองโพ	71	58.50	21.00	58.00	16.75	-5.00	13.00
	วัดดอนกระเบื้อง	44	69.25	27.50	88.75	22.50	19.25	20.00
	รวม	115	62.50	24.25	69.75	24.25	7.25	18.75

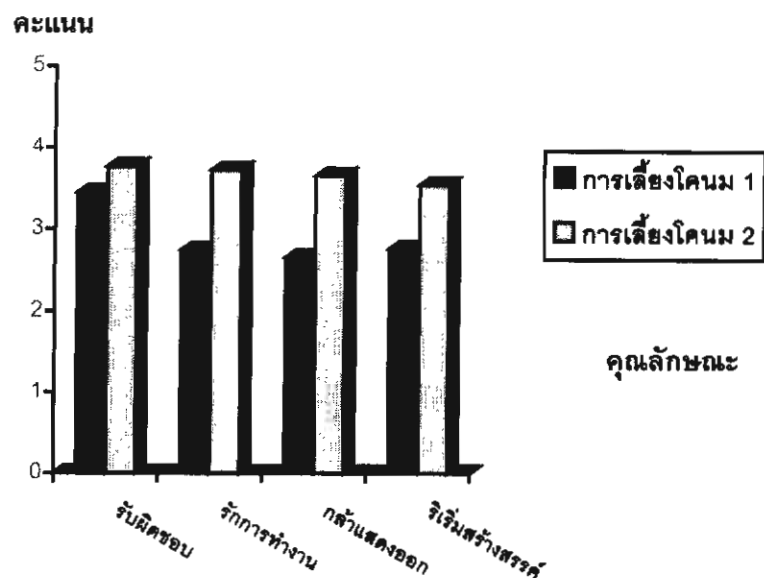
ภาพที่ 13 ผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนชุมชนหนองโพ และโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง

ภาพที่ 14 ผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ

ภาพที่ 15 ผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง

1.4 เจตคติต่ออาชีพการเลี้ยงโคนมของนักเรียน ผลการประเมินเจตคติต่ออาชีพการเลี้ยงโคนมของนักเรียนแต่ละโรงเรียนพบว่า ผลสอดคล้องกันคือ นักเรียนมีการพัฒนาเจตคติต่ออาชีพการเลี้ยงโคนมไปในทางที่ดีขึ้น ดังจะเห็นได้ว่า ในภาพรวมของทั้ง 2 โรงเรียน จำนวนผู้ที่มีเจตคติต่ออาชีพการเลี้ยงโคนมในระดับปานกลางนั้น จะลดลงตามลำดับจากก่อนการเรียน หลังการเรียน วิชาการเลี้ยงโคนม 1 และหลังการเรียนวิชาการเลี้ยงโคนม 2 โดยลดลงจากร้อยละ 34.78 เป็นร้อยละ 10.43 และร้อยละ 3.48 ตามลำดับ แต่ในทางกลับกันจำนวนผู้ที่มีเจตคติต่ออาชีพการเลี้ยงโคนมในระดับดีและดียิ่งใน ช่วงหลังของวิชาการเลี้ยงโคนม 1 และการเลี้ยงโคนม 2 จะมีจำนวนมากกว่าในช่วงก่อนเรียน โดยจำนวนผู้ที่มีเจตคติต่ออาชีพการเลี้ยงโคนมในระดับดีเพิ่มจากร้อยละ 63.48 เป็นร้อยละ 85.22 และ 87.83 ตามลำดับ และจำนวนผู้ที่มีเจตคติต่ออาชีพการเลี้ยงโคนมในระดับดียิ่งจะเพิ่มจากร้อยละ 0.87 เป็นร้อยละ 4.35 และร้อยละ 8.69 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในแต่ละโรงเรียนการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่ออาชีพการเลี้ยงโคนมของนักเรียนทั้งสองโรงเรียนมีลักษณะเป็นไปในทำนองเดียวกัน (รายละเอียดปรากฏในตารางที่ 8-9 และภาพที่ 16-19)

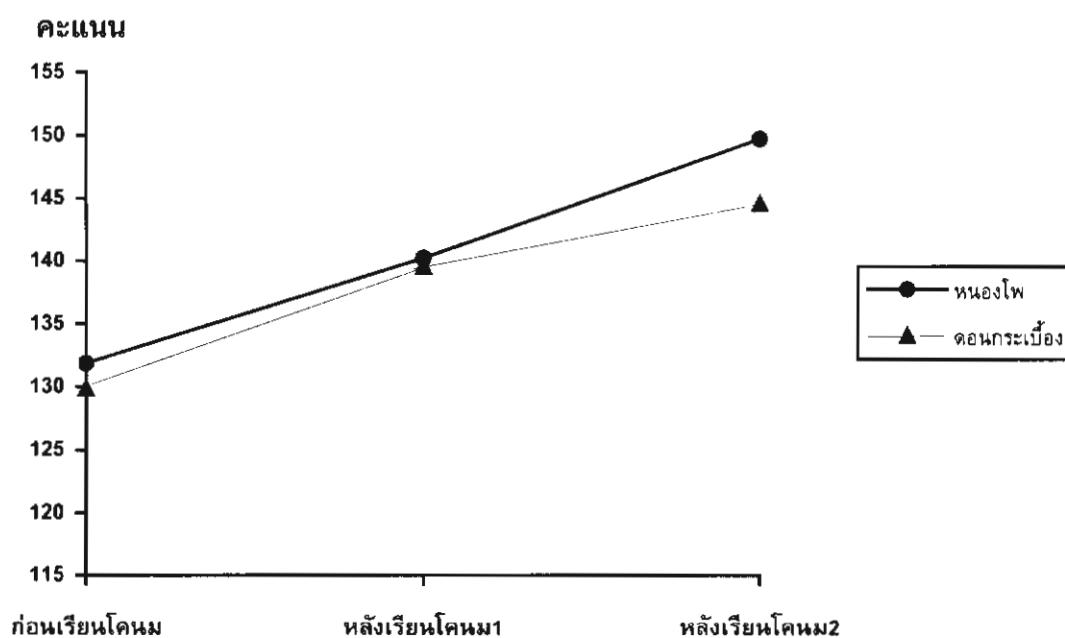
ตารางที่ 8 คะแนนเจตคติต่ออาชีพการเลี้ยงโคนมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

โรงเรียน	จำนวน (คน)	ก่อนการเรียนวิชาโคนม			หลังการเรียนวิชาโคนม 1			หลังการเรียนวิชาโคนม 2		
		μ	σ	CV	μ	σ	CV	μ	σ	CV
ชุมชนวัดหนองโพ	71	131.86	14.80	0.11	140.21	12.77	0.09	149.65	11.01	0.07
วัดดอนกระเบื้อง	44	129.86	11.28	0.09	139.55	11.40	0.08	144.50	12.77	0.09
รวม	115	131.10	13.54	0.10	139.96	12.22	0.09	147.68	11.93	0.08

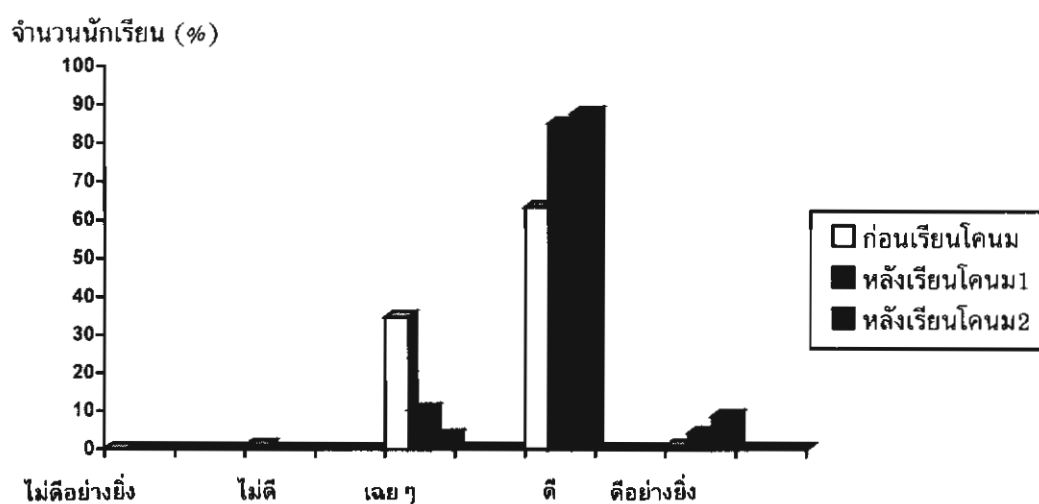
ตารางที่ ๒ ร้อยละของนักเรียนจำนวนตามระดับเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

โรงเรียน	ระดับเจตคติ	ก่อนการเรียนรู้วิชาโคนม		หลังการเรียนรู้วิชาโคนม 1		หลังการเรียนรู้วิชาโคนม 2	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชุมชนวัดหนองโพ	ไม่ดีย่างยิ่ง (36-53)	-	-	-	-	-	-
	ไม่ดี (54-89)	1	1.41	-	-	-	-
	ปานกลาง (90-125)	26	36.62	8	11.27	-	-
	ดี (126-161)	43	60.56	58	81.69	64	90.14
	ดีอย่างยิ่ง (162-180)	1	1.41	5	7.04	7	9.86
	รวม	71	100.00	71	100.00	71	100.00
วัดคอนกระเบื้อง	ไม่ดีย่างยิ่ง (36-53)	-	-	-	-	-	-
	ไม่ดี (54-89)	-	-	-	-	-	-
	ปานกลาง (90-125)	14	31.82	4	9.09	4	9.09
	ดี (126-161)	30	68.18	40	90.91	37	84.09
	ดีอย่างยิ่ง (162-180)	-	-	-	-	3	6.82
	รวม	44	100.00	44	100.00	44	100.00
รวม	ไม่ดีย่างยิ่ง (36-53)	-	-	-	-	-	-
	ไม่ดี (54-89)	1	0.87	-	-	-	-
	ปานกลาง (90-125)	40	34.78	12	10.43	4	3.48
	ดี (126-161)	73	63.48	98	85.22	101	87.83
	ดีอย่างยิ่ง (162-180)	1	0.87	5	4.35	10	8.69
	รวม	115	100.00	115	100.00	115	100.00

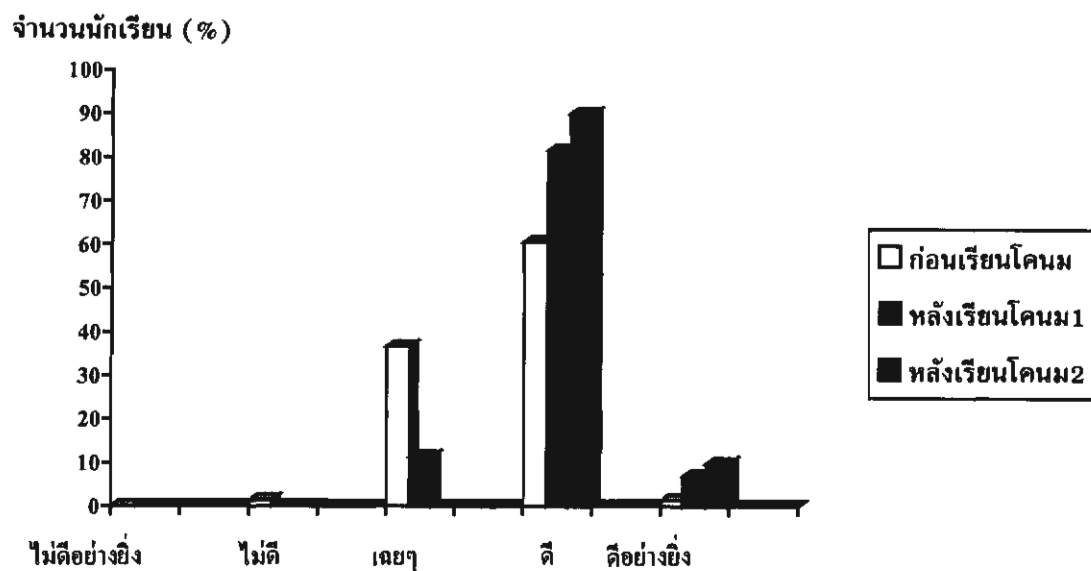
ภาพที่ 16 คะแนนเฉลี่ยเจตคติต่ออาชีพการเลี้ยงโคนมของนักเรียนโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพและโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง

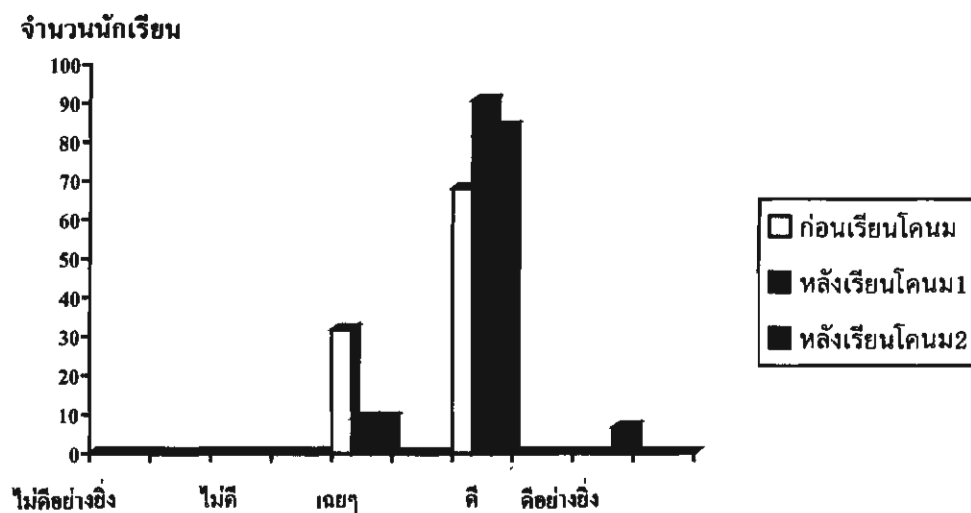
ภาพที่ 17 ระดับเจตคติต่ออาชีพการเลี้ยงโคนมของนักเรียนโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพและโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง

ภาพที่ 18 จำนวนนักเรียนโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพจำแนกตามระดับเจตคติ
ต่ออาชีพการเลี้ยงโคนม

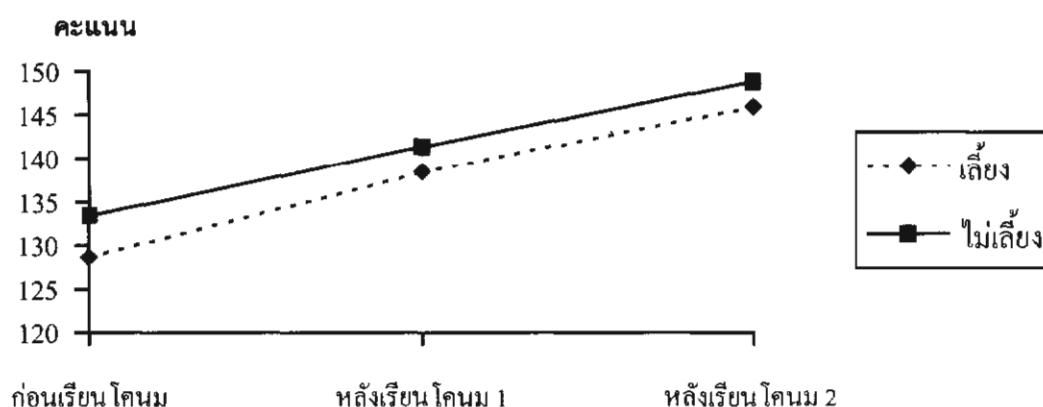
ภาพที่ 19 จำนวนนักเรียนโรงเรียนวัดดอนกระเบื้องจำแนกตามระดับเจตคติ
ต่ออาชีพการเลี้ยงโคนม

ตารางที่ 10 เจตคติต่ออาชีพการเลี้ยงโคนมของนักเรียนโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ และโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง

การทดสอบ	นักเรียนที่ผู้ปกครองเลี้ยงโคนม				นักเรียนที่ผู้ปกครองไม่เลี้ยงโคนม			
	N	μ	σ	CV	N	μ	σ	CV
ก่อนการเรียนรู้วิชาโคนม	57	128.70	13.04	.10	58	133.45	13.72	.10
หลังการเรียนรู้วิชาโคนม 1	57	138.49	10.69	.08	58	141.40	13.49	.10
หลังการเรียนรู้วิชาโคนม 2	57	145.98	10.99	.07	58	148.84	12.40	.08

ภาพที่ 20 คะแนนเฉลี่ยเจตคติต่ออาชีพการเลี้ยงโคนมของนักเรียนโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพและโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง

จากตารางที่ 10 และภาพที่ 20 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่ออาชีพการเลี้ยงโคนมของนักเรียนกลุ่มที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนม และนักเรียนกลุ่มที่ผู้ปกครองไม่ได้ประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมเพิ่มสูงขึ้นเป็นลำดับจากก่อนเรียนวิชาโคนม หลังเรียนวิชาโคนม 1 และหลังเรียนวิชาโคนม 2 และค่าเฉลี่ยของคะแนนในกลุ่มที่ผู้ปกครองไม่ได้ประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมสูงกว่านักเรียนกลุ่มผู้ปกครองประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมเล็กน้อย แสดงว่าเจตคติต่ออาชีพการเลี้ยงโคนมของนักเรียนโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพและโรงเรียนวัดดอนกระเบื้องพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น และเมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย จะเห็นได้ว่าการกระจายของคะแนนเจตคติต่ออาชีพการเลี้ยงโคนมของนักเรียนมีค่าลดลงตามลำดับ แสดงว่านักเรียนทั้ง 2 กลุ่มของโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพและนักเรียนโรงเรียนวัดดอนกระเบื้องมีเจตคติเกาะกลุ่มกันมากขึ้นตามลำดับ

1.5 ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คณะผู้วิจัยรวบรวมความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการส่งแบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม คณะผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทุกคน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม พบว่า

1.5.1 ร้อยละ 99.13 ของนักเรียนตอบว่า ชอบที่ได้ออกไปสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเพราะได้ความรู้จากเกษตรกรเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม เรื่องพันธุ์โคนม การให้อาหาร การรีดนม โรงเรือน ได้พบกับการเลี้ยงจริงๆ ซึ่งไม่เหมือนกับการเรียนในชั้นเรียนที่ไม่ได้ดูของจริง นอกจากนั้น ยังทำให้กล้าแสดงออก ได้เที่ยว ได้ฝึกพูดในการสัมภาษณ์ทำให้เป็นคนตรงต่อเวลา และทำให้ได้รู้จักกับบุคคลอื่น (ผู้เลี้ยงโคนม)

1.5.2 ร้อยละ 93.04 ของนักเรียนตอบว่า ชอบการเรียนวิชาโคนมที่ครูให้นักเรียนศึกษาจากหนังสือในห้องสมุดด้วยตนเอง เพราะได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ได้ฝึกคิด ได้ฝึกทักษะการอ่าน เป็นการพัฒนาตนเอง และถ้ามีการแบ่งกลุ่มทำให้ได้แสดงความคิดเห็น การค้นคว้าจากหนังสือทำให้ได้ความรู้ในสิ่งที่ไม่เคยรู้ นอกจากนั้น ยังทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมมากขึ้นและยังสามารถนำความรู้ไปบอกพ่อแม่ได้อีกด้วย

1.5.3 ร้อยละ 95.65 ของนักเรียนตอบว่า ชอบการเชิญบุคคลอื่นที่นอกเหนือจากครูมาสอนวิชาโคนม เพราะสามารถซักถามในเรื่องที่ไม่รู้ได้สะดวกกว่าไปนอกสถานที่ ซึ่งทำให้มีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมมากขึ้น และทำให้รู้ว่าการเลี้ยงโคนมมีรายได้ดี ได้รู้จักกับวิทยากรเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศ มีความอบอุ่นและเป็นกันเอง ทำให้ได้รู้ถึงประสบการณ์ของผู้ที่เลี้ยงโคนม

1.5.4 ร้อยละ 100 ของนักเรียนตอบว่า ชอบการไปศึกษาดูงานนอกโรงเรียนเพราะได้ไปเห็นของจริงทำให้ไม่เบื่อ ทำให้มีความรู้เกี่ยวกับพันธุ์โคนม การผสมพันธุ์ การเป็นสัตว์การผลิตน้ำนม ได้รู้ว่าใครเป็นประธานสหกรณ์โคนมหนองโพ ได้รู้จักสถานที่ต่าง ๆ มากขึ้น เช่น สหกรณ์โคนมหนองโพ ศูนย์วิจัยการผสมเทียม นอกจากนั้นยังทำให้ได้รู้จักผู้คนมากขึ้น เช่น คนที่ทำงานในสหกรณ์โคนมหนองโพ ผู้เลี้ยงโคนม วิทยากร

1.5.5 ร้อยละ 95.65 ของนักเรียนตอบว่า ชอบการเรียนที่มีการปฏิบัติจริงเพราะสนุก ได้สัมผัสกับของจริง เช่น ได้ฝึกรีดนม ฝึกกรอกทะเบียนประวัติ และยังสามารถนำไปปฏิบัติที่บ้านได้ทำให้พ่อแม่เบาแรงลง

1.5.6 ร้อยละ 93.04 ของนักเรียนตอบว่า ชอบการแบ่งกลุ่มทำงานในวิชาโคนม เพราะสนุกสนานที่ได้ช่วยกันทำงานเป็นกลุ่ม ได้ช่วยกันคิด ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เป็นการฝึกค้นคว้าด้วยตนเอง

1.5.7 ร้อยละ 95.65 ของนักเรียนตอบว่า ชอบการออกไปรายงานหน้าชั้นเรียน เพราะได้ฝึกตนเองว่า กล้าแสดงออก ได้ฝึกพูด และยังได้รู้ถึงความคิดเห็นของคนอื่น

1.5.8 ร้อยละ 94.78 ของนักเรียนตอบว่า ชอบที่ได้เห็นของจริง เห็นภาพในวิดีโอ และทำให้ได้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องโคนม

1.5.9 ร้อยละ 99.13 ของนักเรียนตอบว่า ชอบงานที่ครูมอบหมายแล้วเก็บไว้ในแฟ้มสะสมงาน เพราะทำให้ได้รู้จักการทำแฟ้มสะสมงานซึ่งไม่เคยทำมาก่อน และได้มีแฟ้มเป็นของตนเอง ได้เขียนผลงานเก็บไว้ในแฟ้ม สามารถนำไปโชว์หรือให้พ่อแม่ดูได้ เมื่อกลับมาดูทำให้ชื่นใจ ภาคภูมิใจ

1.5.10 ร้อยละ 93.13 ของนักเรียนตอบว่า ชอบที่มีโอกาสเขียนความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมให้ครูทราบ เพราะได้เขียนความรู้สึกของตนเองที่เก็บเอาไว้โดยไม่ต้องพูดให้ครูได้รับทราบว่า ชอบหรือไม่ชอบในวิชาโคนม เพื่อครูจะได้นำไปปรับปรุงในสิ่งที่นักเรียนไม่ชอบ นอกจากนั้น ยังทำให้ครูทราบว่า เราคิดเป็น และเป็นการฝึกคัดลายมือ

1.5.11 ร้อยละ 98.26 ของนักเรียนตอบว่า ชอบที่มีโอกาสเลือกชิ้นผลงานที่ดีที่สุดให้ครูประเมิน เพราะรู้สึกสนุกที่มีโอกาสเลือกชิ้นงานที่ดีและชอบที่สุดให้ครูประเมิน ครูได้ทราบว่า ชิ้นงานที่ดีที่สุดของเราคือชิ้นไหน ได้ทราบว่าลายมือเราเป็นอย่างไร

การรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มนั้น คณะผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียน กลุ่มตัวอย่างนักเรียนได้รับการสุ่มแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ คณะผู้วิจัยแบ่งนักเรียนทั้งหมดเป็น 4 กลุ่ม จำแนกตามโรงเรียน และอาชีพของผู้ปกครอง โดยในแต่ละโรงเรียนแยกนักเรียนเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนม และกลุ่มที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพอื่น ๆ นักเรียนแต่ละกลุ่มได้รับการสุ่มอย่างง่ายมากกลุ่มละ 15 คน คณะผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม กลุ่มละ 45-60 นาที ซึ่งในการสนทนากลุ่มนั้น คณะผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นในการสนทนาไว้ 4 ประเด็น ดังนี้

1. นักเรียนมีความรู้สึกละเอียดในการเรียนวิชาการเลี้ยงโคนม
2. นักเรียนคิดว่าโรงเรียนควรจะมีการจัดการเรียนการสอนวิชาการเลี้ยงโคนมให้รุ่นน้องได้เรียนต่อไปอีกหรือไม่
3. นักเรียนมีความประทับใจอะไรบ้างจากการเรียนวิชาการเลี้ยงโคนม
4. นักเรียนคิดว่าในอนาคต ถ้ามีโอกาสจะประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมหรือไม่

ผลจากการสนทนากลุ่ม สรุปได้ดังนี้

1. ความรู้สึกของนักเรียนในการเรียนวิชาการเลี้ยงโคนม

1.1 กลุ่มที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนม

จากการสนทนากลุ่มนักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนม สรุปได้ว่า นักเรียนรู้สึกดีใจที่ได้เรียนวิชาการเลี้ยงโคนมทำให้ได้เรียนรู้ในสิ่งที่ไม่เคยรู้ ได้ไปทัศนศึกษานอกสถานที่ ได้ไปฟาร์มและไปสัมภาษณ์เรื่องอาชีพการเลี้ยงโคนม ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการเลี้ยงโคนม ได้รู้ได้เห็นว่าคุณอื่น ๆ ที่เลี้ยงโคนมนั้นเขาเลี้ยงกันอย่างไรจะได้มาบอกพ่อแม่ได้เนื่องจากบางอย่างพ่อแม่ก็อาจจะทำผิด เมื่อกลับมาโรงเรียนแล้วได้นำความรู้มาแลกเปลี่ยนกัน นอกจากนั้น นักเรียนยังได้ทำงานกลุ่มทำให้นักเรียนมีความขยันขันแข็ง มีความรับผิดชอบ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างของบทสนทนาต่อไปนี้

โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ

ผู้ดำเนินการ : นักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้างในการเรียนวิชาการเลี้ยงโคนม
สนทนา

นักเรียนคนที่ 1 : รู้สึกดีใจที่ได้เรียนวิชาการเลี้ยงโคนม ได้รู้ในสิ่งที่ไม่เคยรู้ เช่น โรคเต้านมอักเสบเกิดจากสาเหตุใด รู้วิธีการรักษาว่าเป็นอย่างไร ได้ไปทัศนศึกษานอกสถานที่ ได้ไปฟาร์มและไปสัมภาษณ์เรื่องอาชีพเสริม

นักเรียนคนที่ 2 : ดีใจที่ได้เรียนวิชาโคนม ได้รู้อาชีพเสริม ได้เห็นของจริง

นักเรียนคนที่ 3 : รู้สึกสนุกที่ได้รู้เรื่องโรค และเอาไปบอกที่บ้านว่าเป็นโรคอะไร

นักเรียนคนที่ 4 : รู้สึกดีใจและตื่นเต้นที่ได้เรียนวิชานี้ วิชานี้ได้ไปศึกษานอกสถานที่ทำให้นักเรียนได้ทำงานกลุ่ม ทำให้นักเรียนมีความขยันขันแข็ง มีความรับผิดชอบ

นักเรียนคนที่ 5 : รู้สึกดีใจและชอบที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการเลี้ยงโคนม ได้ความรู้มากมาย กลับมาได้นำความรู้มาแลกเปลี่ยน ได้ทำงานกลุ่ม และได้สามัคคีปรองดองกัน

โรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง

- ผู้ดำเนินการ : ประเด็นที่เราจะคุยกันวันนี้มี 4 ประเด็นด้วยกัน ครูขอ
สนทนา เริ่มที่ประเด็นแรกก่อนนักเรียนมีความรู้สึกร้อยอย่างไรบ้าง
ที่ได้เรียนวิชาการเลี้ยงโคนม
- นักเรียนคนที่ 1 : รู้สึกดีใจที่ได้เรียนวิชานี้เพราะเป็นวิชาที่ดีมาก เช่น ใน
เวลาที่ครูพาพวกผมไปทัศนศึกษานอกสถานที่ ตามที่
ต่าง ๆ ได้รู้ ได้เห็นคนที่เขาเลี้ยงโคนมว่าเลี้ยงอย่างไร
จะได้มาบอกพ่อแม่ว่าเขาทำอย่างนั้น ต่างจากเรา แบบ
เขามีหลายวิธีที่จะเลี้ยงได้สนุก และที่รู้มาก็สามารถไป
บอกพ่อแม่ได้บางอย่าง ที่พ่อแม่อาจจะทำผิด
- นักเรียนคนที่ 2 : ตื่นเต้นที่ได้เรียนวิชานี้ เพราะว่าวิชานี้เป็นวิชาใหม่
วิชานี้เอาไปประกอบอาชีพได้
- นักเรียนคนที่ 3 : รู้สึกสนุกที่ได้เรียนและค้นคว้ากับครอบครัว และ
หนังสือต่าง ๆ ได้ฝึกให้มีความสามัคคี ช่วยกันทำงาน
กลุ่ม
- นักเรียนคนที่ 4 : รู้สึกดีใจที่เรียนวิชาโคนม เพราะได้ฝึกปฏิบัติจริง ได้ฝึก
การทำหญ้าหมัก หญ้าแห้ง และได้ไปถามวิทยากร
- นักเรียนคนที่ 5 : รู้สึกดีใจที่ได้เรียนวิชาโคนม เพราะวิชาโคนมนี่เป็น
อาชีพของพ่อแม่หนูและเมื่อหนูได้ไปดูงานตามสถานที่
ต่าง ๆ หนูก็สามารถนำไปบอกพ่อแม่ได้ว่า ที่นี้เขาเลี้ยงวัว
กันยังไง

1.2 กลุ่มที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพอื่น ๆ

จากการสนทนากลุ่มนักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพอื่น ๆ สรุปได้ว่า
นักเรียนรู้สึกดีใจ สนุกสนาน ตื่นเต้น และชอบที่ได้เรียนวิชาการเลี้ยงโคนม เนื่องจากได้มีโอกาส
ไปศึกษานอกสถานที่ ได้ฝึกความสามัคคีในหมู่คณะ ฝึกความพร้อมเพรียง การกล้าแสดงออก
และการมีมิตรไมตรีต่อกัน ได้เรียนวิชาที่ไม่เคยได้เรียน ได้รู้สิ่งต่าง ๆ ที่ไม่เคยรู้ ได้ไปสัมผัส
เกษตรกรที่ฟาร์มแล้วทำงานเก็บเข้าแฟ้ม และได้นำสิ่งที่เรียนมาไปบอกญาติ ดังจะเห็นได้จาก
บางส่วนของบทสนทนาดังต่อไปนี้

โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ

- ผู้ดำเนินการ : นักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้างในการเรียนวิชาการเลี้ยง
สนทนา : ไค้มนท้้ง ๆ ที่ ที่บ้านไม่ได้เลี้ยงไค้มน
นักเรียนคนที่ 1 : รู้สึกสนุกที่ได้เรียนวิชาการเลี้ยงไค้มนเพราะได้ไป
ศึกษาฟาร์มของป้าต่าง ๆ ค่ะ
นักเรียนคนที่ 2 : ตื่นเต้น ได้ไปสัมภาษณ์แล้วทำงานเข้าแฟ้ม
นักเรียนคนที่ 3 : รู้สึกชอบที่เอาผลงานไปใส่แฟ้ม และได้ทำงานกลุ่ม
แล้วได้ไปรายงานหน้าห้อง รู้สึกมีความมั่นใจมากขึ้น
นักเรียนคนที่ 4 : รู้สึกตื่นเต้นเพราะได้ไปดูงานตามที่ต่าง ๆ ได้สัมภาษณ์
ฟาร์มต่าง ๆ และได้ออกมารายงานหน้าชั้น

โรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง

- ผู้ดำเนินการ : เราเรียนวิชาการเลี้ยงไค้มนมา 1 ปีแล้ว ทุกข์ สุข
สนทนา : เศร้า ปนกันหลายอย่าง ครูอยากทราบว่านักเรียนมี
ความรู้สึกอย่างไรที่ได้เรียนวิชาการเลี้ยงไค้มน
นักเรียนคนที่ 1 : ดีใจที่ได้เรียนวิชานี้ แล้วได้ไปดูงาน
นักเรียนคนที่ 2 : รู้สึกภูมิใจที่ได้เรียนวิชาการเลี้ยงไค้มน วิชาไค้มน
แตกต่างจากวิชาอื่น วิชาไค้มนได้ออกไปดูงานนอก
สถานที่ ส่วนวิชาอื่นได้เรียนในห้อง
นักเรียนคนที่ 3 : ก็รู้สึกดีใจค่ะที่ได้ฝึกความสามัคคีในหมู่คณะ แล้วก็
ฝึกความพร้อมเพรียง การกล้าแสดงออก และการมี
มิตรไมตรีต่อกัน แล้วก็ได้เรียนวิชาที่เราไม่เคยเรียน
ได้รู้สิ่งต่าง ๆ ที่เราไม่เคยรู้

2. ความคิดเห็นของนักเรียนว่า โรงเรียนควรจัดการเรียนการสอนวิชาการเลี้ยงไค้มน
ต่อไปหรือไม่

2.1 กลุ่มที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพการเลี้ยงไค้มน

จากการสนทนากลุ่มนักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพการเลี้ยงไค้มน
สรุปได้ว่า นักเรียนคิดว่าโรงเรียนควรจัดการเรียนการสอนวิชาการเลี้ยงไค้มนต่อไป และอยาก
ให้รุ่นน้องได้มีโอกาสได้เรียนวิชานี้ เนื่องจากวิชานี้เป็นวิชาที่เรียนแล้วสนุก และได้ความรู้มากมาย
โดยเฉพาะการออกไปศึกษานอกสถานที่ ทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้น และสามารถนำไปบอกพ่อแม่
ทางบ้านได้ จะช่วยให้มีความรู้ความสามารถ ประกอบอาชีพได้ดี นอกจากนั้น การเรียนวิชา

โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ

นักเรียนคนที่ 1 : ผมอยากให้อสอนต่อเพราะว่ารุ่นน้องของโรงเรียนนี้จะ
ได้เรียนวิชาโคนม และยังได้ไปปฏิบัติเกี่ยวกับ
การเลี้ยงโคนมในอนาคตได้ และถ้าที่บ้านใครเลี้ยง
โคนมและมีปัญหาเรื่องโรค เรื่องการให้อาหารจะได้
นำความรู้ไปแก้ปัญหาได้

นักเรียนคนที่ 3 : อยากให้น้องได้เรียน เพราะว่าจะได้เอาความรู้นี้ไปบอกพ่อแม่ที่พ่อแม่เราไม่รู้ จะได้กลับไปบอกให้ทำให้ถูกต้อง ถูกวิธี

ผู้ดำเนินการ : ประเด็นที่ครูจะถามอีกประเด็นหนึ่งก็คือ นักเรียน
 สนทนา คิดว่า โรงเรียนควรจะเปิดสอนวิชาการเลี้ยงโคนมนี้
 ต่อไปหรือไม่ ถ้านักเรียนรุ่นน้องมาถามว่า วิชานี้เป็น
 อย่างไรบ้าง น่าเรียนไหม นักเรียนจะแนะนำรุ่นน้องว่า
 อย่างไร

นักเรียนคนที่ 3 : ทำให้มีความสุขเพิ่มขึ้นและสามารถนำไปบอกพ่อแม่
ทางบ้านได้ ผมอยากจะแนะนำว่า ให้มีการเรียน
การสอนวิชานี้ต่อไปเรื่อย ๆ เพราะจะได้ให้คนรุ่นหลัง
ได้ประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมกันมากๆ ครับ เพราะ
เป็นอาชีพที่ดี และเป็นอาชีพของคนในตำบล

2.2 กลุ่มที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพอื่น ๆ

จากการสนทนากลุ่มนักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพอื่น ๆ สรุปได้ว่า
นักเรียนคิดว่าโรงเรียนควรจัดการเรียนการสอนวิชาการเลี้ยงโคนมต่อไป เพราะรุ่นน้องจะได้มี
ความรู้ อาจจะยึดเป็นอาชีพหลักได้ พ่อแม่ของรุ่นน้องหลายคนมีอาชีพเลี้ยงโคนม รุ่นน้องจะได้มี
ความรู้ไปช่วยพ่อแม่ได้ หรือสามารถนำไปบอกคนที่เลี้ยงได้ถ้าพ่อแม่ไม่ได้มีอาชีพเลี้ยงโคนม
นอกจากนั้นการเรียนวิชาการเลี้ยงโคนม ยังจะทำให้รุ่นน้องมีความสามัคคีต่อกันและไม่ทะเลาะ
เบาะแว้งกัน ดังจะเห็นได้จากบางส่วนของบทสนทนาดังต่อไปนี้

โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ

ผู้ดำเนินการ : ตามความคิดเห็นของนักเรียน นักเรียนคิดว่าควรจะ
สนทนา ให้มีการจัดการเรียนการสอนวิชานี้ต่อไหม
นักเรียนคนที่ 1 : อยากให้จัดค่ะ เพราะน้องเขาจะได้มีความรู้ บางทีจะ
ได้ยึดเป็นอาชีพหลักได้ค่ะ
นักเรียนคนที่ 2 : รู้สึกอยากให้รุ่นน้องได้เรียนครับ เพราะพ่อแม่ของ
น้อง ๆ หลายคนก็เลี้ยงโคนม น้อง ๆ จะได้ไปช่วย
คุณพ่อคุณแม่เลี้ยงโคนม เมื่อคุณพ่อคุณแม่เขาแก่ชรา
จะได้มีความรู้มากยิ่งขึ้น
นักเรียนคนที่ 3 : ก็อยากให้รุ่นน้องได้ศึกษาค่ะ เพราะว่าวิชาโคนม
เพิ่มพูนปัญญาเกี่ยวกับอาชีพท้องถิ่นของหนองโพ
น้อง ๆ เติบโตขึ้นไปอาจจะใช้ ถ้าเขาไม่ได้เลี้ยงก็อาจ
ไปเผยแพร่แก่คนที่เลี้ยง

โรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง

ผู้ดำเนินการ : นักเรียนอยากให้ครูสอนวิชานี้ต่อไปอีกหรือไม่
สนทนา
นักเรียนคนที่ 1 : อยากให้สอนต่อไป เพราะจะได้เอาสิ่งที่เรียนมาไป
บอกกับญาติเรา ถึงเราไม่ได้เรียนก็ตาม

นักเรียนคนที่ 2 : จะทำให้น้องน้องมีความสามัคคีต่อกัน

นักเรียนคนที่ 3 : อยากให้สอนต่อ เพราะจะได้จัดการเกี่ยวกับโคนมเป็น

3. ความประทับใจของนักเรียนที่ได้รับจากการเรียนวิชาการเลี้ยงโคนม

3.1 กลุ่มที่มีผู้ปกครองเลี้ยงโคนม

จากการสนทนากลุ่มนักเรียนที่มีผู้ปกครองเลี้ยงโคนมสรุปได้ว่า นักเรียนมีความประทับใจในการเรียนวิชาการเลี้ยงโคนม สิ่งที่นักเรียนประทับใจคือ การได้ออกไปศึกษา นอกสถานที่ ทำให้ได้เห็นสิ่งที่ไม่เคยเห็นมาก่อน เช่น ฟาร์มขนาดใหญ่ ซึ่งสามารถรีดนมได้ทีละ 10 ตัว ได้เห็นการผสมเทียมที่ศูนย์วิจัยผสมเทียม ได้เห็นน้ำเชื้อโคนม ได้เรียนรู้เรื่องโรคของโคนม และอาหารโคนม ได้นำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติจริงที่บ้าน ประทับใจการรายงานหน้าชั้นเพราะทำให้มีการกล้าแสดงออกมากขึ้น ประทับใจการทำงานกลุ่ม เพราะจากการทำงานร่วมกันทำให้มีความสามัคคีปรองดองกัน ประทับใจที่ได้ไปสัมภาษณ์เกษตรกรทำให้ได้ความรู้เพิ่มมากขึ้น และได้นำความรู้ที่ได้ไปบอกพ่อแม่ที่บ้าน และเกษตรกรรายอื่นๆ ดังจะเห็นได้จากบางส่วนของบทสนทนาดังต่อไปนี้

โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ

ผู้ดำเนินการ : ในการเรียนวิชาการเลี้ยงโคนมนักเรียนมีความประทับใจอะไรบ้าง เลือกมาคนละอย่างนะ ชนิดที่จำไปนานเลยนะ อาจจะตื่นเต้นที่สุดหรือมันที่สุด หรือสนุกสนานที่สุด

นักเรียนคนที่ 1 : ประทับใจที่ได้ไปทัศนศึกษาที่ 1) ไร่วัฒนาฟาร์ม 2) ศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัยเกษตรเขาเขียว 3) วัดเขาชะอุ่ม 4) ศูนย์เพาะพันธุ์และบำรุงรักษาสัตว์หนองกวาง

นักเรียนคนที่ 2 : ประทับใจที่ออกมารายงานหน้าชั้นเรียน ทำให้กล้าแสดงออก แล้วก็จัดการเนื้อหาคำพูด คือ จะรู้ว่าจะต้องพูดอย่างไรให้น่าฟัง น่าสนใจ จะได้ปรับปรุง

นักเรียนคนที่ 3 : ประทับใจการทำงานร่วมกันทำให้ปรองดองสามัคคีกัน

โรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง

ผู้ดำเนินการ : พอดีนักเรียนพูดถึงเรื่องความประทับใจ ครูอยากจะถามนักเรียนว่ามีความประทับใจอะไรบ้างในการเรียนวิชานี้

- นักเรียนคนที่ 1 : ผมประทับใจที่ได้ออกไปดูงานนอกสถานที่ แล้วได้เรียนรู้เรื่องโรคของโคนม และพวกอาหาร แล้วได้ไปปฏิบัติจริงที่บ้าน ได้ช่วยเหลือพ่อแม่
- นักเรียนคนที่ 2 : ประทับใจในการเรียนวิชาโคนม เพราะว่าได้เห็นสิ่งต่าง ๆ ที่ยังไม่เคยเห็น เช่น น้ำเชื้อโคนม
- นักเรียนคนที่ 3 : ผมประทับใจตรงที่ได้ไปฟาร์มวัฒนา ได้รู้ว่าเขาเลี้ยงโคนมกันยังไง แล้วมีโคมากมาย มีโครีด 200 ตัวรับจะรีดนมทีละสิบกว่าตัว ใช้เครื่องรีด ผมเพิ่งรู้ว่าเขาใช้แบบนี้

3.2 กลุ่มที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพอื่น ๆ

จากการสนทนากลุ่มนักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพอื่น ๆ สรุปได้ว่านักเรียนมีความประทับใจที่ได้ไปศึกษานอกสถานที่ ครูดูแลเอาใจใส่มากกว่าตอนที่อยู่ในโรงเรียน ประทับใจที่ได้ไปสัมภาษณ์เกษตรกร ทำให้กล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าทำ ได้มีความรู้เกี่ยวกับประวัติของโคนม การรักษาโรคเต้านมอักเสบ เมื่อกลับมาแล้วได้ทำงานกลุ่มเพื่อนำเสนอหน้าชั้นเรียน ทำให้มีความสามัคคี และมีผลงานเก็บไว้ในแฟ้มสะสมงานของตนเอง ทำให้ไม่ลืมนงานที่ทำเหมือนวิชาอื่น สามารถกลับมาเปิดดูได้ ประทับใจที่ได้ทำหญาหมัก หญาแห้ง ทำให้มีความสามารถในการทำหญาหมักและหญาแห้ง ดังจะเห็นได้จากบางส่วนของบทสนทนาดังต่อไปนี้

โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ

- ผู้ดำเนินการ : เรามาคุยประเด็นที่ 3 กัน ครูอยากทราบว่าการที่เรียนวิชาการเลี้ยงโคนมมา 1 ปี นักเรียนมีความประทับใจอะไรมากบ้าง เลื่อมมาคนละหนึ่งอย่าง
- นักเรียนคนที่ 1 : ประทับใจที่ได้ออกไปสัมภาษณ์ ได้ถามเกี่ยวกับโรคเต้านมอักเสบว่า รักษากันอย่างไร
- นักเรียนคนที่ 2 : ได้รู้เกี่ยวกับประวัติของโคนม
- นักเรียนคนที่ 3 : รู้สึกประทับใจได้ present หน้าห้อง ทำให้ได้กล้าแสดงออกแล้วเอาผลงานกลุ่มเข้าแฟ้มสะสมไปเรื่อย ๆ เพื่อไว้ให้น้องดูได้ครับ
- นักเรียนคนที่ 4 : ประทับใจที่ได้ไปนอกสถานที่ แล้วเอาความรู้มาทำงานกลุ่ม แล้วเอางานที่ทำงานกลุ่มเข้าแฟ้ม จะได้ไม่ลืมนงานที่ทำแล้วเหมือนวิชาอื่น เราสามารถเปิดมาดูได้

โรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง

- ผู้ดำเนินการ : ที่นี้ครูจะถามต่อเรื่องความประทับใจบ้าง เรียนวิชานี้
สนทนา มา 1 ปี ครูอยากถามว่า นักเรียนประทับใจอะไรบ้าง
เลือกมาสักคนละอย่าง
- นักเรียนคนที่ 1 : ประทับใจตรงที่คุนครูได้ดูแลเอาใจใส่มากกว่าที่อยู่ใน
โรงเรียน
- นักเรียนคนที่ 2 : ประทับใจตรงที่ทำหม่าหมัก หม่าแห้ง ทำให้พวกหนู
มีความสามารถและมีความสามัคคีในการทำหม่าหมัก
และหม่าแห้ง
- นักเรียนคนที่ 3 : ประทับใจที่ได้ไปสัมผัสภาษาณ์ ทำให้กล้าแสดงออก
กล้าคิด กล้าทำ
- นักเรียนคนที่ 4 : ประทับใจที่ได้ทำแฟ้มสะสมงาน เพราะได้ทำงานที่เรา
ทำเอง

4. ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพโคนมในอนาคต

4.1 กลุ่มที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนม

จากการสนทนากลุ่มนักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนม
สรุปได้ว่า นักเรียนบางส่วนมีความเห็นว่าจะประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพหลัก เพราะ
การเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพหลักของคนหนองโพและตำบลใกล้เคียง และการเลี้ยงโคนมนั้นทำให้
เป็นคนขยัน มีความอดทน มีความรับผิดชอบ และตรงต่อเวลา แต่มีนักเรียนบางส่วนมี
ความเห็นว่าการประกอบอาชีพอื่น แต่ถ้าไม่มีอาชีพอื่นจะประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนม หรือ
อาจจะเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพเสริม ดังจะเห็นได้จากบางส่วนของบทสนทนาดังต่อไปนี้

โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ

- ผู้ดำเนินการ : ก็คงจะมาถึงประเด็นสุดท้ายครูจะถามเกี่ยวกับอนาคต
สนทนา ว่าในวันหนึ่งข้างหน้าเมื่อนักเรียนเติบโตเป็นผู้ใหญ่
คิดที่จะประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมหรือไม่
- นักเรียนคนที่ 1 : รู้สึกว่าในอนาคตหนูจะเลี้ยงโคนมค่ะ เพราะการเลี้ยง
โคนมเป็นอาชีพหลักของคนหนองโพ และตำบล
ใกล้เคียง แต่ถ้ามีอาชีพอื่นอีกก็จะเอาเป็นอาชีพเสริม

- นักเรียนคนที่ 2 : เลี้ยงครับ เพราะการเลี้ยงโคนมทำให้มีความอดทน มีความรับผิดชอบ และตรงต่อเวลา แล้วผมยังมีใจรักในการเลี้ยงโคนม เพราะทำให้เราเป็นคนขยัน
- นักเรียนคนที่ 3 : ก็ยังไม่แน่ใจครับ ถ้าที่บ้านผมมีอาชีพอยู่แล้วก็จะทำอาชีพนี้เป็นอาชีพเสริม แต่ถ้ายังไม่มียานทำและยังไม่มีอาชีพ ผมก็จะเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพหลักครับ

โรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง

- ผู้ดำเนินการ สันทนา : ครูอยากจะถามนักเรียนว่า เคยคิดบ้างไหมว่าในอนาคตจะออกไปเลี้ยงโคนม หลังจากที่ได้เรียนวิชาการเลี้ยงโคนมแล้ว
- นักเรียนคนที่ 1 : อยากเลี้ยงครับ ไม่อยากเลี้ยงครับ อยากเป็นนางพยาบาล
- นักเรียนคนที่ 2 : คิดที่จะเลี้ยงโคนม เพราะว่าเป็นอาชีพที่พ่อแม่ผมทำมาตั้งนาน แล้วผมก็ชอบด้วย
- นักเรียนคนที่ 3 : ก็ไม่แน่ใจเหมือนกันว่า โตขึ้นจะประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมได้หรือไม่ เพราะว่าถ้าเกิดหนูโตขึ้นมีงานทำ หนูก็จะทำงานอาชีพอื่น แต่ถ้าโตขึ้นหนูไม่มีงานทำ หนูก็จะหันมาเลี้ยงโคนม
- นักเรียนคนที่ 4 : ผมคิดว่าผมจะเลี้ยงโคนมครับ เพราะว่าเป็นอาชีพที่ทำให้ผมเติบโตมาได้ และทำให้ผมได้เรียนวิชาการโคนม ตอนนี้คุณพ่อ คุณแม่ และคุณย่า ที่อยู่ใกล้บ้านผมก็ไม่ว่าอะไรถ้าจะเลี้ยง

4.2 กลุ่มที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพอื่น ๆ

จากการสนทนากลุ่มนักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพอื่น ๆ สรุปได้ว่าส่วนใหญ่ยังไม่แน่ใจว่าจะมีอาชีพเลี้ยงโคนม เนื่องจากต้องใช้เงินลงทุนสูง และเป็นงานที่เหนื่อย แต่ถ้าไม่มีอาชีพอื่นก็จะหันมาเลี้ยงโคนม หรืออาจจะเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพเสริม แต่มีบางส่วนที่พ่อแม่เคยเลี้ยงมาก่อนแล้วเลิก คิดว่าจะเลี้ยงโคนมต่อไปในอนาคต ดังจะเห็นได้จากบางส่วนของบทสนทนาดังต่อไปนี้

โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ

- ผู้ดำเนินการ : มาถึงประเด็นสุดท้ายครูอยากทราบว่า ในอนาคต
สนทนา : นักเรียนโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว มีใครคิดจะไปประกอบ
อาชีพการเลี้ยงโคนมหรือไม่
- นักเรียนคนที่ 1 : ไม่เลี้ยงค่ะ คิดว่ามันยากเกินไป
- นักเรียนคนที่ 2 : เคยคิดเหมือนกันครับ เพราะเรามีพื้นฐานดีอยู่แล้วก็
น่าจะประกอบอาชีพได้ แต่บางทีก็คิดเหมือนกันครับ
อาชีพนี้มันลำบาก ต้องลงทุนสูง ต้องเลี้ยงจริง ๆ
- นักเรียนคนที่ 3 : ไม่เคยคิด เพราะว่ามันเหนื่อยเกินไป งานมันเยอะ
การลงทุนสูง ต้องรับผิดชอบให้มาก ถ้าไม่รับผิดชอบ
ก็ขาดทุนไปเลย
- นักเรียนคนที่ 4 : ก็ไม่แน่ใจเหมือนกัน อนาคตมันยังอีกไกล บางทีเรา
อาจจะมีอาชีพเลี้ยงโคนมก็ได้ บางทีไม่เลี้ยงก็ได้ ไม่
แน่ใจตรงนี้

โรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง

- ผู้ดำเนินการ : เติบโตไปเป็นผู้ใหญ่นักเรียนมีใครคิดที่จะไปประกอบ
สนทนา : อาชีพเลี้ยงโคนมบ้างไหม
- นักเรียนคนที่ 1 : ถ้าเรามีความรู้ตรงนี้แล้ว ถ้าเราไม่เลี้ยง ความรู้ก็จะ
หายเกลี้ยง ถ้าเราเอาความรู้ตรงนี้มาใช้ ให้เป็น
ประโยชน์มันก็จะเกิดประโยชน์ได้
- นักเรียนคนที่ 2 : โตไปเราก็เอาอาชีพโคนมเป็นอาชีพเสริมได้
- นักเรียนคนที่ 3 : ถ้าเราไม่มีงาน เราก็ไปรับจ้างรีดนม หรือขายอุปกรณ์
การรีดนมได้
- นักเรียนคนที่ 4 : ก็คิดจะเลี้ยงแน่นอน เพราะอดีตเคยเลี้ยงมาก่อน
ก็อยากจะย้อนอดีต
- นักเรียนคนที่ 5 : ก็ไม่แน่ใจว่า จะเลี้ยงโคนมสมมติว่าถ้าเราทำงานก็
สามารถเอาอาชีพการเลี้ยงโคนม มาเป็นอาชีพหลัก
ก็ได้

2. การมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของชุมชนต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนม

ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนั้น ในการศึกษาประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนมนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของชุมชน ต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนม ในประเด็นดังต่อไปนี้

2.1 สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนม

ชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนมมีทั้งหมด 5 กลุ่ม คือ

2.1.1 เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

2.1.2 นักวิชาการ/วิทยากรท้องถิ่น

2.1.3 ผู้ปกครองนักเรียน

2.1.4 ผู้นำชุมชน

2.1.5 ผู้แทนองค์กรท้องถิ่น

ในการเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนมนั้น จะนำเสนอโดยจำแนกตามโรงเรียนและสรุปเป็นภาพรวม ดังนี้

2.1.1 การมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในการจัดการเรียนการสอน

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมหรือผู้ประกอบการอาชีพการเลี้ยงโคนม ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ทำหน้าที่เป็นฟาร์มสาธิต และกลุ่มที่ไม่ใช่ฟาร์มสาธิต เกษตรกรที่ทำหน้าที่เป็นฟาร์มสาธิตในที่นี้หมายถึง เกษตรกรผู้เป็นเจ้าของฟาร์มโคนมที่ให้นักเรียนเข้าศึกษาดูงานในฟาร์ม จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ปรากฏผลดังนี้

โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่ทำหน้าที่เป็นฟาร์มสาธิตให้กับโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพมีจำนวน 3 คน ได้ให้นักเรียนเข้าศึกษาดูงานในฟาร์มเกี่ยวกับขั้นตอนการเลี้ยงโคนม

อาหารโคนม โรงเรือน และอุปกรณ์การเลี้ยงโคนม พร้อมทั้งอธิบายให้ความรู้ และตอบข้อซักถามต่าง ๆ ของนักเรียน ดังที่เจ้าของฟาร์มโคนมท่านหนึ่งเล่าให้คณะผู้วิจัยฟังว่า

“...เมื่อครูนานักเรียนมาดูฟาร์มที่บ้าน ก็จะบรรยายให้นักเรียนฟังว่า โรงเรือนที่บ้านเป็นแบบสามเหลี่ยมหน้าจั่ว และหลังเล็กเป็นแบบเพิงหมาแหงน ซึ่งมีนักเรียนถามว่า ทำไมโรงเรือนต้องสร้างลักษณะเพิงหมาแหงน ผมก็ตอบว่า เพราะว่ามีเนื้อที่จำกัดและเป็นการประหยัดค่าก่อสร้างโรงเรือน...”

นอกจากนี้ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่ทำหน้าที่เป็นฟาร์มสาธิต ยังให้สัมภาษณ์แก่นักเรียนในเรื่องอาชีพการเลี้ยงโคนม ดังเช่นที่เจ้าของฟาร์มโคนมอีกท่านหนึ่ง กล่าวถึงการให้สัมภาษณ์แก่นักเรียนว่า

“...โรงเรียนได้มาติดต่อผมล่วงหน้าว่า จะนำเด็กมาขอสัมภาษณ์ในเรื่องการเลี้ยงโคนมว่า [อาชีพ] การเลี้ยงโคนมเป็นอย่างไร ดีหรือไม่ วัวให้น้ำนมวันละกี่กิโลกรัม ผมก็ให้เด็กมาสัมภาษณ์ รู้สึกถามกันดี...”

สำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่ไม่ใช่ฟาร์มสาธิต ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม โดยให้สัมภาษณ์แก่นักเรียนเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปในการเลี้ยงโคนม และโรคที่สำคัญของโคนมที่พบบ่อยในชุมชนซึ่งเกษตรกรท่านหนึ่ง กล่าวกับคณะผู้วิจัยว่า

“...เด็กเคยมาสัมภาษณ์ถามเรื่องการเลี้ยงโคนม ผมก็พูดให้ฟัง รู้สึกเด็กตื่นตัวดี ตั้งใจฟัง ตั้งใจถามดี อันนี้ก็เป็นประโยชน์ต่อเขาเอง...”

โรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่ทำหน้าที่เป็นฟาร์มสาธิตให้กับโรงเรียนวัดดอนกระเบื้องมีจำนวน 4 คน และได้ให้นักเรียนเข้ามาศึกษาดูงานในฟาร์มเรื่องโรงเรือน ลักษณะและประโยชน์อุปกรณ์การเลี้ยงโคนม โดยเริ่มต้นจากการอธิบายให้นักเรียนฟังก่อน จากนั้นจึงพานักเรียนชมฟาร์มเพื่อให้เห็นของจริงและดูตัวอย่างอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น เครื่องรีดนม ถังนม ผ้าเช็ดเต้านม และสายยางน้ำที่ใช้ทำความสะอาดคอกวัว เป็นต้น นอกจากนี้ ยังได้ให้นักเรียนสัมภาษณ์ในเรื่องความรู้ทั่วไปในการเลี้ยงโคนม และอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนม เป็นวิทยากรในชั้นเรียนเรื่องอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนม ดังที่เจ้าของฟาร์มโคนมท่านหนึ่งให้สัมภาษณ์ว่า

“...ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนจำนวน 3 ครั้ง คือ ให้การสัมภาษณ์นักเรียนในเรื่อง อาชีพการเลี้ยงโคนม การเป็นวิทยากรใน

ชั้นเรียนในเรื่องอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนม และการทำหน้าที่
เป็นฟาร์มสาธิตในเรื่องโรงเรือนและอุปกรณ์ในการเลี้ยงโคนม...”

เจ้าของฟาร์มโคนมอีกท่านหนึ่งเล่าถึงการให้สัมภาษณ์แก่นักเรียนในการเลี้ยงโคนมว่า

“...ผมเล่าเรื่องราวของการเลี้ยงโคนมที่ผมปฏิบัติในแต่ละวันว่าทำอะไร
บ้าง ตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่งเข้านอน... และช่วงท้ายผมก็ให้เด็กถามใน
สิ่งที่เขาอยากรู้...”

สำหรับเกษตรกรที่ไม่ใช่ฟาร์มสาธิตได้ให้สัมภาษณ์แก่นักเรียนในเรื่องความรู้
ทั่วไปเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม และโรคที่สำคัญของโคนมที่พบในชุมชน ซึ่งเกษตรกรท่านหนึ่งเล่า
ให้ฟังว่า

“...เมื่อเด็กนักเรียนมาถามหรือสัมภาษณ์ โดยเด็กจะถามว่า อาชีพ
การเลี้ยงโคนมลำบากไหม ก็ตอบว่าลำบาก เหนื่อยแต่ก็สบายใจ ต้องมี
ความอดทนเหมือนกับการเลี้ยงเด็กเล็ก ๆ เพราะต้องดูแลตลอดเวลา...
และโรควัวนมที่พบบ่อยๆ ในบ้านเราก็คือเต้านมอักเสบ ขาเจ็บ
ขาอักเสบและโรคคอตีบ...”

นอกจากนี้ เกษตรกรที่ไม่ใช่ฟาร์มสาธิตท่านหนึ่ง ได้บริจาคถังใส่น้ำนมดิบให้กับโรงเรียน เพื่อ
ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม

กล่าวโดยสรุป เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่ทำหน้าที่เป็นฟาร์มสาธิต ได้เข้ามามี
ส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม ดังนี้

1. ให้นักเรียนศึกษาดูงานในฟาร์มเกี่ยวกับ ขั้นตอนการเลี้ยงโคนม อาหาร
โคนม โรงเรือน และอุปกรณ์การเลี้ยงโคนม พร้อมทั้งอธิบายให้ความรู้และตอบข้อซักถามต่าง ๆ

2. ให้สัมภาษณ์เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม อาชีพการเลี้ยงโคนม
และอาชีพที่เกี่ยวข้อง

3. เป็นวิทยากรในชั้นเรียนเรื่องอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนม

ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่ไม่ใช่ฟาร์มสาธิต ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัด
การเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม ดังนี้

1. ให้สัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปในการเลี้ยงโคนม และโรคที่
สำคัญของโคนมที่พบบ่อยในชุมชน

2. ให้อุปกรณ์ในการเลี้ยงโคนมซึ่งได้แก่ ถังใส่น้ำนมดิบ เพื่อเป็นประโยชน์ และประกอบการจัดการเรียนการสอนวิชาการเลี้ยงโคนม

2.1.2 การมีส่วนร่วมของนักวิชาการ/วิทยากรท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน

นักวิชาการ/วิทยากรท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตาม หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม ดังนี้

โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ

ในโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ นักวิชาการ/วิทยากรท้องถิ่นจำนวน 5 คน ได้ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนโดยการเป็นวิทยากรในชั้นเรียน บรรยายถ่ายทอด ความรู้ให้แก่นักเรียนในเรื่องที่ครูขอมา ซึ่งเรื่องที่เคยบรรยายได้แก่ ประวัติความเป็นมาของ การเลี้ยงโคนม ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม อาหารและการให้อาหารโคนม โรคและ การป้องกันโรค จากนั้นได้เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม ดังที่วิทยากรท่านหนึ่งเล่าให้ฟังว่า

“...นักเรียนสนใจและตั้งใจฟังประวัติการเลี้ยงโคนมที่บรรยาย โดยเริ่ม เล่าให้ฟังตั้งแต่การตั้งโรงนมในปี 2502 อย่างตั้งอกตั้งใจ เหมือนเขาฟัง นิทานอย่างไรง่ายๆนั้นแหละ จนทำให้ผมรู้สึกภูมิใจที่ได้มีโอกาสเข้ามามี ส่วนช่วยเหลือในครั้งนี้ และในการบรรยายประวัติการเลี้ยงโคนม ผมได้ นำเอาภาพถ่ายสมัยตอนคุณพ่อทูลเกล้าถวายฎีกาในสวนจิตรลดามาให้ เด็กดูประกอบด้วย และตอบข้อซักถามของเด็ก ๆ โดยได้เปิดโอกาสให้ เด็กได้ซักถามในช่วงท้าย...”

นอกจากนี้ วิทยากรบางท่านได้มีการเตรียมสื่อการเรียนการสอน และเนื้อหาที่จะบรรยายก่อน มาสอนนักเรียนด้วย เช่น เรื่องโรคและการป้องกันโรคของโคนม ดังที่วิทยากรท่านหนึ่ง กล่าวไว้ว่า

“...ได้มีโอกาสมาพูดให้เด็ก ๆ ฟังเกี่ยวกับโรคที่พบในวัวนม และ การป้องกันโรคทำอะไร...ก่อนที่จะทำการสอนนักเรียน ก็จัดเตรียม สื่อโปสเตอร์ แผ่นพลิก [ลักษณะคล้ายกับปฏิทินตั้งโต๊ะแต่มีขนาดใหญ่] ขนาด 20 x 25 นิ้ว พร้อมทั้งเตรียมเนื้อหา/เรื่องที่จะทำการสอนให้กับ นักเรียนตามขอบข่ายที่ทางโรงเรียนกำหนด...”

โรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง

นักวิชาการ/วิทยากรท้องถิ่น จำนวน 6 คนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัด การเรียนการสอน โดยการเป็นวิทยากรบรรยายในชั้นเรียน ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ นักเรียน และ เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เช่น เรื่องประวัติความเป็นมาของการเลี้ยงโคนม

พันธุ์โคนมในท้องถิ่น โรคของโคนมที่พบในชุมชน การรีดนม และอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนม นอกจากนี้ ยังมาบรรยายในเรื่องอาหารและการให้อาหารโคนมด้วย ดังที่วิทยากรท่านหนึ่งให้สัมภาษณ์ว่า

“...เมื่อผมมาสอนนักเรียนเรื่องอาหารและการให้อาหารโคนม เกี่ยวกับการทำหญ้าแห้งหมัก เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามขาดแคลนอาหาร ครั้งนั้นผมเห็นนักเรียนสนใจซักถามคำถามต่าง ๆ อย่างดี...”

นอกจากนี้ นักวิชาการ/วิทยากรท้องถิ่นยังได้เสียสละเงิน แรงงาน เวลา วัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจัดทำหุ่ฟางโคนม และโรงเรือนย่อยสลายไว้ในห้องเรียนด้วยความเต็มใจ ดังที่คุณลุงซึ่งเป็นคนทำหุ่ฟางโคนมกล่าวถึงความรู้สึก และเหตุผลที่ทำให้หุ่ฟางโคนมว่า

“...ถ้าเราปูพื้นฐานให้เด็กเข้าใจแต่แรกแล้ว เด็กจะมีความรู้ ความเข้าใจ วิธีการเลี้ยงโคนม อาจารย์เขาจึงขอร้องให้ผมทำหุ่ฟางไว้ให้นักเรียนได้ดูเป็นแบบอย่าง ถ้าจะเอาตัวจริงผมกลัวอันตราย เพราะเด็กยังเล็กอยู่เลยทำเป็นหุ่ก่อนเพื่อให้เด็กมันชิน เพราะบางคนไม่ได้เลี้ยงโคนม [ที่บ้าน] และอยากให้เด็กเขารู้ว่า ลักษณะโคนมที่ดีเป็นอย่างไร...ไม่ลำบากใจและรู้สึกดีใจที่ทางโรงเรียน ยังไม่ลืมผมที่เป็นคนแก่คนหนึ่งที่ยังมีประโยชน์และมีโอกาสรับใช้ ภูมิใจมาก...”

กล่าวโดยสรุปนักวิชาการ/วิทยากรท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม ดังนี้

1. เป็นวิทยากรบรรยายในชั้นเรียนเรื่อง ประวัติความเป็นมาของการเลี้ยงโคนม ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม อาหารและการให้อาหาร การรีดนม โรคและการป้องกัน พันธุ์โคนมในท้องถิ่น อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนมวิทยากรจะบรรยายก่อนแล้วจึงเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามในช่วงท้าย บางท่านมีการเตรียมสื่อและเนื้อหาล่วงหน้าก่อนสอน

2. เสียสละเงิน เวลา แรงงาน จัดทำวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน ซึ่งได้แก่ หุ่ฟางโคนม และโรงเรือนขนาดย่อยสลายไว้ในห้องเรียนของโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง

2.1.3 การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการเรียนการสอน

ผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม ดังนี้

โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ

ผู้นำชุมชนที่เข้ามามีส่วนในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนม คือ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8 ซึ่งมีอาชีพการเลี้ยงโคนมด้วย ได้เข้ามามีส่วนร่วมโดยเป็น วิทยากรในชั้นเรียนเรื่องอาหารและการให้อาหารโคนม ผู้ใหญ่บ้านได้บรรยายให้ความรู้และตอบ ข้อซักถามของนักเรียน ดังที่ท่านได้เล่าว่า

“...ครูเชิญให้มาช่วยสอนเด็กนักเรียนที่โรงเรียน เรื่องเกี่ยวกับอาหาร และการให้อาหารโคนม ผมบอกว่า จะพูดได้ก็เรื่องที่ทำอยู่เป็นประจำ เช่น การให้อาหารโครุ่น โคต้องให้อาหารอย่างไร ต้องผสมหัวอาหารชั้น และอาหารหยาบ 1/3 และเมื่อได้ไปพูดให้เด็กฟังแล้วรู้สึกสนุกสนานดี เด็ก ๆ น่ารัก รู้จักถามโน้นถามนี่ ผมชอบ...”

โรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง

ผู้นำชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเลี้ยงโคนม คือ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 และกรรมการศึกษาโรงเรียน ซึ่งทั้ง 2 ท่านมีอาชีพ การเลี้ยงโคนม และได้ช่วยมาเป็นวิทยากรในชั้นเรียนเรื่อง อาหารและการให้อาหารโคนม และ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถาม อย่างที่ท่านหนึ่งให้สัมภาษณ์ว่า

“...ตอนแรกที่โรงเรียนเขามาเชิญให้ไปพูดให้เด็กฟัง ผมบอกว่าพูดไม่ค่อยเก่งให้นำเด็กมาที่บ้านดีกว่า ถ้าไปพูดให้เด็กฟังต้องเกี่ยวกับเรื่องที่ผมทำอยู่นะ... คือ ผมเป็นหัวหน้ากลุ่ม 6 ของสมาชิกสหกรณ์ที่ต้องรับ อาหารจากสหกรณ์มาขายให้สมาชิก ก็เลยพอพูดอยู่ได้บ้างว่าอาหารที่ให้ โคที่กำลังท้องต้องผสมเท่าไร ซึ่งเมื่อผมไปพูดให้เด็กฟังแล้ว เด็ก ๆ สนใจดี รู้จักซักถาม ซึ่งผมตอบได้บ้าง ไม่ได้บ้าง แต่ผมก็ชอบนะ...”

กล่าวโดยสรุป ผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตาม หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนมในโรงเรียน มีจำนวน 3 คนคือ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8 ในตำบล หนองโพ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 ในตำบลดอนกระเบื้อง และกรรมการโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง ซึ่งทั้ง 3 คนมีอาชีพการเลี้ยงโคนม จึงมีความรู้และได้รับเชิญเป็นวิทยากรในชั้นเรียนเรื่อง อาหาร และการให้อาหารโคนม โดยจะบรรยายให้ความรู้ และตอบข้อซักถามของนักเรียน

2.1.4 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการเรียนการสอน

ผู้ปกครองนักเรียนที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตร ท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนมประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพการเลี้ยง โคนมและกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนที่ไม่มีอาชีพการเลี้ยงโคนม ซึ่งปรากฏผลดังนี้

โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ

ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพการเลี้ยงโคนมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม โดยจะตอบข้อซักถามที่บุตรหลานมาถามตน เช่น เรื่องอาหารและการให้อาหารโคนมในระหว่างโคนมกำลังตั้งท้อง เรื่องโรคที่สำคัญของโคนมที่พบในชุมชน ซึ่งผู้ปกครองท่านหนึ่งเล่าให้ฟังว่า

“...เออ! อยู่มาวันหนึ่งเจ้เขาถามผมว่า พ่อครับบ้านเราว่าเป็นโรคอะไรบ่อย ผมก็ตอบว่า บ้านเราว่าเป็นโรคกึบเพราะว่าวัวยืนโรง ซึ่งกึบวัวนี้จะต้องตัดบ่อย ๆ มันจะยาวเหมือนเล็บคนเรานี้ละครับต้องตัดบ่อย ๆ และผมก็ให้เจ้เขามาดู และอีกอย่างหนึ่งก็คือ รกค้างเวลาวัวคลอด ซึ่งเป็นปัญหาที่น่าหนักใจของที่บ้านเรา...”

สำหรับผู้ปกครองนักเรียนที่ไม่ได้มีอาชีพการเลี้ยงโคนม เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม โดยการตอบข้อซักถามของบุตรหลานตน ในเรื่องอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนมเท่านั้น ส่วนเรื่องอื่น ๆ ไม่สามารถตอบได้เพราะไม่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าว ดังที่ผู้ปกครองเล่าให้ฟังว่า

“...ลูกมาถามว่า อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนมมีอะไรบ้าง ก็ตอบลูกว่าตนเองรับจ้างตัดขี้วัว ถึงแม้ว่าไม่ได้เลี้ยงโคนม แต่ก็ได้รับประโยชน์จากการเลี้ยงโคนม โดยจะมีคนมาว่าจ้างตัดขี้วัวกระสอบละ 2 บาท ซึ่งมีงานทุกวัน...”

นอกจากนี้ ผู้ปกครองที่มีอาชีพและไม่มีอาชีพการเลี้ยงโคนมทั้ง 2 กลุ่ม มีส่วนร่วมในการดูและเขียนแสดงความรู้สึก และความคิดเห็นต่อผลงานบุตรหลานตนลงในแฟ้มสะสมงานของนักเรียน แต่เขียนเป็นข้อความสั้น ๆ เช่น “เห็นด้วย” “ดี” “ลูกขยันขึ้น” เป็นต้น

โรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง

ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพการเลี้ยงโคนมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม โดยการตอบข้อซักถามของบุตรหลานตนในเรื่องโรคของโคนมและพันธุ์โคนม ดังเช่นที่มีผู้ปกครองท่านหนึ่งเล่าว่า

“...เขาถามว่า วัวเป็นคอตีบเพราะเหตุอะไร ผมก็ตอบเท่าที่รู้ให้เขาฟัง...”

ผู้ปกครองอีกท่านหนึ่งกล่าวว่า

“...ดีใจที่เดี๋ยวนี้ลูกรู้จักถาม หรือสนใจพ่อแม่มากกว่าเดิม เช่น ถามว่า บ้านเราเลี้ยงโคนมพันธุ์อะไร ให้น้ำนมวันละเท่าไร และภาคภูมิใจที่ลูก วาดรูปโคนมแล้วนำกลับมาให้ดูและลูกถามว่าสวยไหม เราก็ตอบว่าสวย เพราะดีใจที่เห็นลูกทำได้ขนาดนี้...”

สำหรับผู้ปกครองนักเรียนที่ไม่ได้มีอาชีพการเลี้ยงโคนม เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม โดยการตอบข้อซักถามของ บุตรหลานเช่นกัน เรื่องที่ซักถาม ได้แก่ อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนม ซึ่งผู้ปกครองท่านหนึ่ง ที่มีอาชีพรับจ้างกรีดยางโพดเล่าให้ฟังว่า

“...ลูกมาถามว่าอาชีพการกรีดยางโพดเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยง โคนมหรือเปล่า ก็บอกกับลูกว่า น่าจะใช่ เพราะว่าอาชีพการเลี้ยงโคนม ช่วยส่งเสริมรายได้ให้กับชุมชน แล้วจะมีคนมาว่าจ้างตนเองให้ชนเปลือก ยางโพดที่กรีดยางแล้วขึ้นรถ ราคา 50 บาทต่อคัน...”

นอกจากนี้ ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพการเลี้ยงโคนมและอาชีพอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมโดยการดูผลงานในแฟ้มของบุตรหลานตนและเขียนความคิดเห็นสั้น ๆ ต่อผลงานของ บุตรหลานตนในแฟ้มสะสมงานนักเรียนด้วย

กล่าวโดยสรุปผู้ปกครองนักเรียนทั้งที่มีอาชีพเลี้ยงโคนมและอาชีพอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนมในโรงเรียนชุมชน วัดหนองโพและโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง โดยการตอบข้อซักถามต่าง ๆ ของบุตรหลานตนในเรื่องอาหารและการให้อาหารโคนมระหว่างกำลังตั้งท้อง โรคที่สำคัญของโคนมที่พบในชุมชน พันธุ์โคนม และอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนม นอกจากนี้ ยังได้เขียนแสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็นต่อผลงานที่บุตรหลานทำลงในแฟ้มสะสมงานของนักเรียนด้วย

2.1.5 การมีส่วนร่วมของผู้แทนองค์กรท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน

ผู้แทนองค์กรท้องถิ่นที่เข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการเรียนการสอนตาม หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การเลี้ยงโคนมในโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพและโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง มี 5 หน่วยงานคือ (1) ศูนย์วิจัยการผสมเทียมราชบุรี (ศูนย์วิจัยฯ) (2) โรงพยาบาลสัตว์ หนองโพ (3) สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ (4) องค์การบริหารส่วนตำบลดอนกระเบื้องและ (5) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดราชบุรี องค์กรท้องถิ่นทั้ง 5 หน่วยงาน ได้ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนทั้งสองโรงเรียน ดังนี้

ศูนย์วิจัยการผสมเทียมราชบุรี

ศูนย์วิจัยฯ ได้ให้โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพและโรงเรียนวัดดอนกระเบื้องพานักเรียนมาศึกษาดูงานในเรื่องพันธุ์ การปรับปรุงพันธุ์ และการจัดทำทะเบียนประวัติ ในการให้นักเรียนเข้าศึกษาดูงานนั้น หลังจากศูนย์วิจัยฯ ได้รับหนังสือเพื่อขอพานักเรียนมาศึกษาดูงานจากทางโรงเรียนแล้ว ผู้อำนวยการจะกำหนดวันที่จะให้โรงเรียนแต่ละโรงเข้าศึกษาดูงาน โดยมีการเตรียมการในเรื่องตัววิทยากรที่จะบรรยายถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียน จัดเตรียมสถานที่คือห้องประชุมสัมมนา จัดเตรียมสไลด์เพื่อใช้ประกอบการบรรยาย จัดเตรียมอุปกรณ์การสาธิตในเรื่องการตรวจสอบคุณภาพน้ำเชื้อ จัดเตรียมอาหารว่างและเครื่องดื่มไว้บริการแก่นักเรียนและครูอาจารย์ที่ควบคุมดูแลนักเรียนไปดูงาน

ในช่วงของการศึกษาดูงาน วิทยากรที่ศูนย์วิจัยฯ จัดเตรียมไว้จะบรรยายภารกิจของศูนย์วิจัยฯ และบรรยายประกอบสไลด์ในเรื่องเกี่ยวกับพันธุ์โคนม และการผสมเทียมให้นักเรียนทดลองกรอกทะเบียนประวัติโคนมเพื่อจะได้รู้สายพันธุ์ จากนั้นจะแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มกลุ่มละ 8-10 คน นักเรียนแต่ละกลุ่มจะมีวิทยากรประจำกลุ่มซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของศูนย์วิจัยฯ พาเยี่ยมชมห้องปฏิบัติการเพื่อดูการสาธิตการตรวจสอบคุณภาพน้ำเชื้อโคนม โดยใช้กล้องจุลทรรศน์ พร้อมทั้งอธิบายตอบข้อซักถามของนักเรียน ดังเช่น สัตวแพทย์และเจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยฯ กล่าวให้สัมภาษณ์ดังนี้

“...[นักเรียนมาถึงศูนย์วิจัยฯ] ก็จะมีการบรรยายทางทฤษฎีว่า ทางศูนย์วิจัยฯ เรามีภารกิจอะไรแบบกว้าง ๆ และบอกวิธีการผสมเทียมว่ามันมีวิธีการอย่างไรให้เขาเข้าใจ มันก็เป็นวิธีที่จะเพิ่มประชากรโคนมได้อีกทาง และก็ให้มาดู Lab ให้ดูหลอดเชื้อ บางทีเขาก็แปลกใจว่า หลอดเล็ก ๆ แล้วผสมมาเป็นลูกได้อย่างไร และเราก็ฉายให้เขาดูด้วยกล้องจุลทรรศน์...”

“...ศูนย์[วิจัยฯ] เราแจกทะเบียนประวัติโคนมให้เด็กลองทำ เด็กจะได้ไปบอกพ่อแม่ด้วยว่า ให้เก็บให้ดีเจ้าทะเบียนประวัติเนี่ย เพราะมันมีประโยชน์จะทำให้รู้สายพันธุ์และรายละเอียดต่าง ๆ...”

และก่อนกลับเข้าโรงเรียน ศูนย์วิจัยฯ ได้แจกเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับช่วงเวลาที่เหมาะสมในการผสมพันธุ์โคนมแก่นักเรียน เพื่อประโยชน์ต่อการเรียนของนักเรียนด้วย

โรงพยาบาลสัตว์หนองโพ

โรงพยาบาลสัตว์หนองโพได้ให้โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพและโรงเรียนวัดดอนกระเบื้องพานักเรียนมาศึกษาดูงานในเรื่องโรคและการป้องกัน โดยในเบื้องต้นโรงเรียนแต่ละโรงจะทำหนังสือขออนุญาตพานักเรียนศึกษาดูงาน จากนั้นผู้อำนวยการโรงพยาบาลสัตว์

หนองโพจะกำหนดวันที่จะให้โรงเรียนแต่ละโรงเรียนเข้าเยี่ยมชม โดยมีการเตรียมการในเรื่องตัววิทยากรที่จะบรรยายถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน จัดเตรียมสถานที่ที่จะบรรยายคือห้องประชุมสัมมนา จัดเตรียมสไลด์เพื่อใช้ประกอบการบรรยาย จัดเตรียมอาหารว่างและเครื่องดื่มไว้บริการแก่นักเรียนและอาจารย์ที่ควบคุมดูแลนักเรียนไปดูงาน พร้อมทั้งเตรียมสถานที่ที่จะพาเข้าเยี่ยมชม เช่น ห้องปฏิบัติการซึ่งมีไว้สำหรับการเพาะเชื้อ ตึกพักสัตว์ป่วยภายใน อุปกรณ์การทำงานสัตว์ใหญ่ (โคนม) ห้องปฏิบัติการรักษาสัตว์เล็ก (แมวและสุนัข) ร้านค้าอุปกรณ์สัตว์เลี้ยง ห้องผ่าตัด และห้องฉายรังสี (X-ray) ดังเช่นที่ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสัตว์หนองโพให้สัมภาษณ์ในเรื่องการเตรียมการก่อนนักเรียนมาศึกษาดูงาน ดังนี้

“...การเตรียมการ เราก็มีทีมงานที่จะได้รับมอบหมายให้เป็น Presenter ทำหน้าที่บรรยายกิจกรรมของโรงพยาบาลให้กับนักเรียนฟัง ซึ่งผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำเนี่ยก็จะสลับสับเปลี่ยนกันไป ขึ้นอยู่กับตารางเวลาการทำงานของคนนั้นๆ ว่าสะดวกช่วงไหน บุคลากรทุกคนของโรงพยาบาลพอทราบความเป็นไปและการทำงานของโรงพยาบาลอยู่แล้ว ดังนั้นทุกคนก็พอจะพูดได้หมดนะครับ... เตรียมสถานที่บรรยายคือห้องประชุมสัมมนา... ส่วนในการต้อนรับ โดยทั่วไปมักจะจัดเตรียมของว่างเล็ก ๆ น้อย ๆ ไว้สำหรับเด็กนักเรียนนะครับ และอาจารย์ที่คุมเด็กนักเรียน...ก็จะเป็นพวกนมดื่ม...”

เจ้าหน้าที่อีกท่านหนึ่งซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้บรรยายแก่นักเรียนได้กล่าวให้สัมภาษณ์ว่า

“...พอรู้ว่าต้องเป็นวิทยากรพูดให้เด็กนักเรียนฟังก็จะจัดเตรียมสไลด์เพื่อใช้ประกอบการบรรยาย เตรียมเอกสารที่คิดว่ามีประโยชน์ต่อนักเรียน...”

ในช่วงที่นักเรียนมาถึงโรงพยาบาลสัตว์หนองโพ ได้มีการแนะนำโรงพยาบาลสัตว์หนองโพและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงพยาบาล จากนั้นวิทยากรจึงบรรยายประกอบสไลด์และฉายวีดิทัศน์ในเรื่องโรคของโคนมที่พบบ่อยในชุมชนและการป้องกัน เช่น โรคไข้เห็บ มดลูกอักเสบ การผสมไม่ติด มดลูกทะลัก โรคปากและเท้าเปื่อย โรคเต้านมอักเสบ เป็นต้น รวมทั้งเรื่องสภาพการปฏิบัติงานในท้องที่ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนม มีการตอบข้อซักถามต่างๆ ของนักเรียนระหว่างชมสไลด์หรือฟังการบรรยาย จากนั้นจึงพาเยี่ยมชมห้องและอุปกรณ์ต่างๆ ภายในโรงพยาบาลสัตว์หนองโพที่ได้จัดเตรียมไว้ เช่น ห้องปฏิบัติการซึ่งมีไว้สำหรับการเพาะเชื้อ ห้องตรวจ ห้องรักษาในหน่วยผ่าตัด ตึกพักสัตว์ป่วยภายใน อุปกรณ์การทำงานสัตว์ใหญ่ (โคนม) เป็นต้น โดยมีการแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4-5 กลุ่ม และมีเจ้าหน้าที่พาชมพร้อมอธิบายให้ความรู้ เจ้าหน้าที่ท่านหนึ่งกล่าวให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการพานักเรียนเยี่ยมชมโรงพยาบาลดังนี้

“...โดยทั่วไปแล้วเราก็จะจัดให้นักเรียนได้ชมสถานที่การทำงานการดูแลสัตว์เลี้ยงภายในโรงพยาบาลนะครับ และก็มีบรรยายประกอบ การฉาย V.D.O. หรือฉายสไลด์ เกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานในห้องที่ เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนมให้นักเรียนฟัง เนื่องจากไม่สามารถพา นักเรียนออกไปดูการปฏิบัติงานข้างนอกได้พร้อมกับหมอที่ฟาร์มโคนม นะครับ...”

สัตวแพทย์ท่านหนึ่งซึ่งเป็นวิทยากรของโรงพยาบาลสัตว์หนองโพได้เล่าให้คณะผู้วิจัยฟังเกี่ยวกับ การบรรยายให้ความรู้แก่นักเรียนว่า

“...ก็แนะนำให้นักเรียนได้รู้จักกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโคนมซึ่งเป็น อาชีพหลักของคนแถวนี้... แนะนำโรงพยาบาลสัตว์ แล้วก็พูดถึงงาน บริการและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงพยาบาลว่ามีอะไรบ้าง... การพาเด็ก นักเรียนไปดูงานก็พาไปดูหน่วยต่าง ๆ ว่างานมันเป็นอย่างไร... การเตรียมการบรรยายก็ไม่ยุ่งยาก สถานที่เราก็มีอยู่แล้ว อุปกรณ์สไลด์ ก็พอหาได้เพราะเราทำเป็นสื่อการสอนสำหรับให้เด็กชั้นปี 5 ปี 6 เรียน เราก็คัดเลือกสไลด์ที่คิดว่าน่าอ่าน ๆ เขาควรจะรู้เรื่องอะไร และสามารถไป ใช้ได้...”

สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)

สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม โดยให้บริการศึกษาดูงานแก่โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ และโรงเรียนวัดดอนกระเบื้องในเรื่องอาหารและการให้อาหารโคนม การตรวจสอบคุณภาพน้ำนม และการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพฯ

ในการให้นักเรียนเข้าศึกษาดูงานในสหกรณ์โคนมหนองโพฯ นั้น ผู้จัดการ สหกรณ์โคนมหนองโพฯ จะกำหนดวันที่จะให้โรงเรียนแต่ละโรงเข้าเยี่ยมชม และมอบหมายให้ผู้ ที่เกี่ยวข้องบรรยายให้ความรู้กับนักเรียน จัดเตรียมสถานที่ คือ ห้องประชุมสัมมนาในสหกรณ์โคนม หนองโพฯ จัดเตรียมวีดิทัศน์เพื่อใช้ประกอบการบรรยาย จัดเตรียมอุปกรณ์การสาธิตในเรื่อง การตรวจสอบคุณภาพน้ำนม จัดเตรียมนมไว้บริการแก่นักเรียนและอาจารย์ ดังเช่นที่ผู้จัดการ สหกรณ์โคนมหนองโพฯ ให้สัมภาษณ์กับคณะผู้วิจัยว่า

“...เราก็เตรียมคนที่จะพูดให้เด็กฟัง เตรียมสถานที่ เตรียมนมไว้ให้ไม่ ยุ่งยากเลย เรามีคณะมาขอดูงานบ่อย ๆ เจ้าหน้าที่ของเราก็จัดจน ชำนาญ...”

สหกรณ์โคนมหนองโพฯ จะให้วิทยากรที่เตรียมไว้แล้วบรรยาย มีการฉาย วิดิทัศน์เกี่ยวกับความเป็นมาของสหกรณ์โคนมหนองโพฯ แล้วจึงให้นักเรียนได้ซักถาม จากนั้นจะ แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละประมาณ 8-10 คน ในแต่ละกลุ่มจะมีวิทยากรกลุ่มพาชม สถานที่ต่าง ๆ ในสหกรณ์โคนมหนองโพฯ พร้อมทั้งอธิบาย เช่น ฝ่ายตรวจสอบคุณภาพน้ำนม ฝ่ายผสมอาหารชั้น และฝ่ายบรรจุกล่องนม เป็นต้น พร้อมทั้งแจกนมให้นักเรียนดื่ม

นอกจากนี้สหกรณ์โคนมหนองโพฯ ยังให้โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพมาใช้บริการถ่ายเอกสารผลงานนักเรียนเดือนละ 1 ครั้ง โดยไม่คิดค่าบริการ เพียงแต่ทางโรงเรียนต้อง จัดเตรียมกระดาษถ่ายเอกสารมาเองเท่านั้น

องค์การบริหารส่วนตำบลดอนกระเบื้อง

องค์การบริหารส่วนตำบลดอนกระเบื้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียน การสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม โดยให้โรงเรียนวัดดอนกระเบื้องใช้บริการถ่าย เอกสารเพื่อเก็บผลงานนักเรียนเข้าแฟ้มโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย เพียงแต่ทางโรงเรียนนำกระดาษ ถ่ายเอกสารมาเองเท่านั้น และยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้หอกระจายข่าวเพื่อพูดเสียงตามสาย เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมในช่วงพักกลางวันด้วย เช่น พูดเรื่องการจัดทำทะเบียนประวัติจากการไป ศึกษาดูงานที่ศูนย์วิจัยฯ เป็นต้น

ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโพ ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียน การสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม เพราะโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพไม่เคยขอ ความช่วยเหลือ และโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหาร ส่วนตำบลหนองโพ

ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดราชบุรี

ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดราชบุรี เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียน การสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม โดยให้ใช้ห้องประชุมของศูนย์ฯ และให้บริการ ยืมรถเพื่อนำนักเรียนจากโรงเรียนวัดดอนกระเบื้องไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ โดยโรงเรียนเสีย ค่าใช้จ่ายเฉพาะที่เป็นค่าน้ำมันรถ และค่าเบี้ยเลี้ยงพนักงานขับรถเท่านั้น

กล่าวโดยสรุป องค์การท้องถิ่นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม ในโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพและโรงเรียนวัด ดอนกระเบื้อง มีทั้งหมด 5 หน่วยงานคือ 1) ศูนย์วิจัยการผสมเทียมราชบุรี 2) โรงพยาบาลสัตว์ หนองโพ 3) สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) 4) องค์การบริหาร ส่วนตำบลดอนกระเบื้อง และ 5) ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดราชบุรี กิจกรรมที่องค์กร

ดังกล่าวได้ให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม
นั้นมี 2 อย่างคือ

1. การให้บริการศึกษาดูงานในองค์กรท้องถิ่น เช่น โรงพยาบาลสัตว์หนองโพ
ได้ให้นักเรียนเข้าศึกษาดูงานเกี่ยวกับโรคของโคนมและการป้องกัน ศูนย์วิจัยฯ ให้ศึกษาดูงาน
ในเรื่องพันธุ์ การผสมพันธุ์ การปรับปรุงพันธุ์ และการจัดทำทะเบียนประวัติ สหกรณ์โคนม
หนองโพฯ ให้นักเรียนศึกษาดูงานในเรื่องอาหารและการให้อาหารโคนม การตรวจสอบคุณภาพ
น้ำนม และการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพฯ ในการให้บริการศึกษาดูงานนั้นผู้แทน
องค์กรท้องถิ่นดังกล่าวได้จัดเตรียมสถานที่ใช้บรรยายและพานักเรียนเยี่ยมชม เตรียมวิทยากร
เตรียมสื่อประกอบการบรรยาย เตรียมอุปกรณ์สำหรับการสาธิต รวมทั้งเตรียมอาหารว่างและ
เครื่องดื่มแก่นักเรียนและครูอาจารย์ที่ควบคุมดูแลนักเรียน เมื่อนักเรียนไปถึงได้มีการอธิบายให้
ความรู้และตอบข้อซักถามต่าง ๆ ของนักเรียน จากนั้นจึงแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ โดยมีวิทยากร
ประจำกลุ่มซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่พาชมสถานที่ พร้อมทั้งอธิบายและตอบข้อซักถาม

2. การให้วัสดุ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการต่าง ๆ ที่เอื้อต่อ
การจัดการเรียนการสอน เช่น สหกรณ์โคนมหนองโพฯ ให้โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพนำกระดาษ
ถ่ายเอกสารมาเอง แล้วให้บริการถ่ายเอกสารผลงานของนักเรียนโดยไม่คิดค่าบริการ องค์กร
บริหารส่วนตำบลดอนกระเบื้องให้โรงเรียนวัดดอนกระเบื้องนำกระดาษถ่ายเอกสารมาเอง และให้
บริการถ่ายเอกสารผลงานของนักเรียนโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายเช่นกัน รวมทั้งยังให้นักเรียนได้ใช้
หอกระจายข่าวเพื่อพูดเสียงตามสายเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมในช่วงพักกลางวันด้วย ส่วน
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดราชบุรีได้ให้บริการใช้ห้องประชุมของศูนย์ฯ และให้บริการ
ยืมรถเพื่อนำนักเรียนจากโรงเรียนวัดดอนกระเบื้องไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ โดยโรงเรียนเสีย
ค่าใช้จ่ายเฉพาะค่าน้ำมัน และค่าเบี้ยเลี้ยงพนักงานขับรถเท่านั้น

2.2 ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการเลี้ยงโคนม

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม นักวิชาการ/วิทยากรท้องถิ่น ผู้ปกครอง
นักเรียน ผู้นำชุมชน และผู้แทนองค์กรท้องถิ่นเกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัด
การเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนมพบว่า นักวิชาการ/วิทยากรท้องถิ่น
ผู้นำชุมชน และผู้แทนองค์กรท้องถิ่นที่ต้องทำหน้าที่เป็นวิทยากรให้ความรู้กับนักเรียนส่วนใหญ่มี
ปัญหาในเรื่องการถ่ายทอดความรู้ให้กับเด็กนักเรียน กล่าวคือ วิทยากรส่วนใหญ่เคยสอนหรือ
อธิบายให้กับผู้ใหญ่หรือนักศึกษา จึงมีปัญหาในการอธิบายให้นักเรียนระดับประถมศึกษาเข้าใจ
หรือสนใจเท่าที่ควร ดังที่วิทยากรท้องถิ่นท่านหนึ่งพูดถึงปัญหาในเรื่องนี้ว่า